

ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กรกฎาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

อาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา ได้พิจารณาการศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38" เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของ
มหาวิทยาลัยนเรศวร

อ.ช.

(ดร.ชจรศักดิ์ รุ่งประพันธ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

จ.ม.

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี)

หัวหน้าภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา

กรกฎาคม 2559

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.ชจรศักดิ์ รุ่งประพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาติรุประชีวิน อาจารย์ภาควิชาบริหาร และพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แซ่มซ้อย อาจารย์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ นายวรินทร์ ชำนาญผา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 นายอภิศักดิ์ ฟองจางวาง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชาติตระการ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ใน การศึกษาค้นคว้า ตลอดจนรองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา อาจารย์ภาควิชาบริหารและ พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ดร.ทวีศักดิ์ สว่างเมฆ อาจารย์ภาควิชาพลศึกษาและ วิทยาศาสตร์การออกกำลังกาย คณะศึกษาศาสตร์ และดร.พงษ์เอก สุกใส อาจารย์ภาควิชา พลศึกษาและวิทยาศาสตร์การออกกำลังกาย คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการวิพากษ์ การศึกษาค้นคว้า และให้คำแนะนำ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร และคณะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาของผู้ศึกษาค้นคว้าที่ให้กำลังใจและให้ การสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงจะมีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน

ทิวาวรรณ อินทร์สุวรรณ

ชื่อเรื่อง	ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
ผู้ศึกษาค้นคว้า	ทิวาวรรณ อินทร์สุวรรณ
ที่ปรึกษา	ดร.ชจรศักดิ์ รุ่งประพันธ์
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2558
คำสำคัญ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

บทคัดย่อ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และครูผู้สอน จำนวน 320 คน รวมทั้งสิ้น 412 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ชนิดสำรวจรายการ (Check list) และชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

จากการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง ($r = 0.85$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Title THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ENVIRONMENTAL AND THE PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY OF THE SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 38

Authors Thiwawan Insuwan

Advisor Kajornsak Roonprapunta, Ph.D.

Academic Paper Independent Study M.Ed. in Educational Administration, Naresuan University, 2015

Keywords Environmental of schools, professional learning community of schools, the Secondary Educational Service Area Office 38

ABSTRACT

The objectives of this independent study were 1) to study the environmental of schools under the secondary educational service area office 38 2) to study the professional learning community of schools under the secondary educational service area office 38 3) to study the relationship between the environmental and the professional learning community of the schools under the secondary educational service area office 38.

The sample size collected from 92 school administrators and 320 teachers under the secondary educational service area office 38. A rating scale questionnaire was the major instrument of this study. The data analyzed in terms of percentages, means, standard deviations, and Pearson's Product-Moment Correlation at the .01 level of significant.

The results of this study are follows 1) The environmental of schools is high level. 2) The professional learning community of schools is high level. 3) The relationship between the environmental and the professional learning community of the schools in positive way, high level ($r = 0.85$) at significant .01 level.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหาและความสำคัญของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้.....	38
ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	77
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	86
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38.....	87

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38.....	94
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับ การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38.....	102
5 บทสรุป.....	104
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	104
อภิปรายผล.....	107
ข้อเสนอแนะ.....	115
บรรณานุกรม.....	116
ภาคผนวก.....	126
ประวัติผู้วิจัย.....	149

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงคุณลักษณะ 10 ขององค์การแห่งการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ.....	45
2	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38.....	77
3	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 แบ่งตามประเภทกรรมในการทำงาน.....	78
4	แสดงความถี่และร้อยละของตำแหน่งและประเภทกรรมในการทำงานของ ผู้ตอบแบบสอบถาม.....	86
5	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพแวดล้อมของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน.....	87
6	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพแวดล้อมของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมและรายข้อ.....	88
7	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพแวดล้อมของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายข้อ.....	89
8	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพแวดล้อม ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการบริหาร โดยภาพรวมและรายข้อ.....	92
9	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพแวดล้อม ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านกลุ่มเพื่อน โดยภาพรวมและรายข้อ.....	93
10	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน.....	94

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

11	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน โดยภาพรวมและรายข้อ.....	95
12	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการสร้างค่านิยมและวิถีทัศน์ร่วมกัน โดยภาพรวมและรายข้อ.....	96
13	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายข้อ.....	98
14	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน โดยภาพรวม และรายข้อ.....	99
15	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล โดยภาพรวมและรายข้อ.....	101
16	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 ในภาพรวมทุกด้าน.....	102

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันตลอดเวลา มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนางานเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะการแข่งขันด้านความรู้ มีการนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาเพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ในการบริหารงานหรือบริหารองค์การให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก องค์การนั้นก็จะได้ประสบผลสำเร็จในการบริหาร ซึ่งต้องอาศัยวิธีคิดและวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องสอดคล้องและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี การจัดการศึกษาจึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองของประเทศ (ธีรยุทธ จิมอาษา, 2551, น. 1)

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) รัฐบาลจึงมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลักสามประการ คือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา และมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) การจัดการศึกษาจึงเป็นไปอย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ซึ่งให้มีการมุ่งพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ทันกับยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ดังปรากฏในหมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการ “มาตรา 4 การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความสำเร็จของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค้จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา “มาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมี

ความรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียน อาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ" มาตรา 23 (2) "ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลยั่งยืน" จากการจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าวจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาคารเรียน อาคาร ประกอบการสถานที่ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งอยู่รอบตัวผู้เรียนซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนและก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพราะสภาพแวดล้อมทุกอย่างมี อิทธิพลต่อจิตใจและพฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการประกอบ กิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของทุกคนในสถานศึกษา ผู้บริหารจึง ควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา วางรากฐาน ในการจัดการศึกษาให้เป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐานสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะสามารถพัฒนาคน พัฒนาองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และส่งผลให้ โรงเรียน ชุมชน เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะชีวิตตามเจตนารมณ์ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งในการบริหารจัดการของโรงเรียนนั้น ครูและ ผู้บริหารโรงเรียนนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง "ครู" เพราะมีหน้าที่โดยตรงใน การจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลเหล่านี้ต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ทันต่อ ความเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าของโลก หากครูไม่พัฒนาก้าวหน้า ไปพร้อมกับความก้าวหน้าอื่นๆ ในระบบการศึกษาแล้ว อาจทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียน ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่ดีตามเป้าหมายที่ต้องการได้ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาดังกล่าวนอกจากตัวของครูแล้ว ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน ต้องร่วมมือกันในการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมีแผน โดยการปรับเปลี่ยนต้องดำเนินการทุกส่วน ทั้งด้านเจตคติ ค่านิยมและความเชื่อพื้นฐานของสมาชิก เพื่อกำหนดเป็นกรอบการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับโครงสร้าง กระบวนการ กลยุทธ์ ศักยภาพ ของบุคคล วัฒนธรรมองค์กร รวมทั้งการพัฒนาทางเลือกและศักยภาพขององค์กรใหม่ ในการเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งนี้องค์กรในลักษณะที่สอดคล้องกับทิศทางข้างต้น หากเรียกขานเป็น ศัพท์ทางวิชาการจะมีลักษณะตรงกับคำว่า "องค์กรแห่งการเรียนรู้" หรือ Learning organization ซึ่งเป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์กรที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน เนื่องจากองค์กรแห่งการเรียนรู้

มีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นพลวัต สามารถจัดการความรู้และใช้ความรู้เป็นเครื่องมือนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งความสำคัญในการที่ต้องพัฒนาโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ นั้น จากทัศนะของ Hoy and Miskel (2001) กล่าวว่า โรงเรียนควรเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์การประเภทใดๆ ทั้งสิ้น เป็นเพราะโรงเรียนเป็นแหล่งในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดกับบุคลากรทุกระดับให้มีการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกันเป็นทีม รวมถึงการปรับปรุงความคิดและการทำงานอย่างเป็นระบบ วัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมและเครือข่ายบรรยากาศที่สนับสนุน ระบบการเอื้ออำนาจให้แก่บุคลากรในองค์การ การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การยอมรับในความแตกต่างของบุคคล ความเท่าเทียมกัน ความมีอิสระในการตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง การกระจายความรับผิดชอบ และการตัดสินใจแก้ปัญหาไปสู่ผู้ปฏิบัติ เป็นต้น ดังนั้นโรงเรียนจึงควรเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์การประเภทใดๆ ตามที่เลทวูดและคณะ (2546 อ้างถึงใน ญัฐิกา นครสูงเนิน, 2556, น. 4) ที่ได้ปรับแนวคิดจากที่ว่า องค์การแห่งการเรียนรู้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional learning organization) เนื่องจากโรงเรียนกลุ่มของชุมชนที่มีจุดประสงค์เดียวกันมารวมกันแล้วทำทุกอย่างให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โรงเรียนในอนาคตจะต้องมีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่น่าเชื่อถือไว้วางใจได้สูง (High reliability learning community) ที่ยึดวัตถุประสงค์หลัก ด้านการจัดการเรียนรู้ผสมกับผลิตผล (Outcome) ที่เกิดขึ้นจากผู้สำเร็จการศึกษาของโรงเรียนซึ่งการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั้น ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการนำทางและทำให้กระบวนการความร่วมมือในองค์กรง่ายขึ้น รวมทั้งครูผู้สอนจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ดังที่ Strong (1998 อ้างถึงใน สมคิด สร้อยน้ำ, 2547, น. 7) ได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องมีความรับผิดชอบต่อการมีวิสัยทัศน์ การฟื้นฟูพันธกิจ การชี้แนะและปฏิบัติตามหลักสูตรและการสอน การสนับสนุนบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางบวก การสนับสนุนความสัมพันธ์ในชุมชน โรงเรียน และการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสามโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ที่ไม่ถูกรับรอง จำนวน 9 แห่งจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 47 แห่ง ซึ่งได้รับการเสนอแนะด้านผู้บริหารว่าควรพัฒนาภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ในการจัดระบบกลไกในการส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบงานอย่างเหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อ

การปฏิบัติงานของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน ดำเนินการนี้สอดคล้องตามอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมการสร้างควมเข้าใจให้กับบุคลากรทุกฝ่ายให้เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาจนประสบผลสำเร็จ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38, 2557)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพของนักเรียนให้สูงขึ้น และทำให้โรงเรียนพัฒนาตนเองได้ตามมาตรฐานจนกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 และหัวข้อที่ผู้วิจัยได้ศึกษาครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์สู่การพัฒนาสภาพแวดล้อมและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
2. เพื่อศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษา

1.1 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตามแนวคิดของแอสติน (Astin, 1968, p. 67 อ้างถึงใน กัลยา ไพรัชหี, 2556, น. 24) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1.1.1 ด้านอาคารสถานที่

1.1.2 ด้านการเรียนการสอน

1.1.3 ด้านกลุ่มเพื่อน

1.1.4 ด้านการบริหาร

1.2 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ตามแนวคิดของฮอร์ด (Hord, 1997 อ้างถึงใน ณัฐิกา นครสูงเนิน, 2556, น. 71) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1.2.1 ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน

1.2.2 ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน

1.2.3 ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้

1.2.4 ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน

1.2.5 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 115 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,859 คน รวมทั้งสิ้น 1,974 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และครูผู้สอน จำนวน 320 คน รวมทั้งสิ้น 412 คน ซึ่งกำหนดปริมาณของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan, 1970, pp. 697-710 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 24-43) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ดังนี้

3.1 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

3.1.1 ด้านอาคารสถานที่

3.1.2 ด้านการเรียนการสอน

3.1.3 ด้านกลุ่มเพื่อน

3.1.4 ด้านการบริหาร

3.2 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน

3.2.2 ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน

3.2.3 ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้

3.2.4 ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน

3.2.5 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบหรืออิทธิพลต่างๆ ภายในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการศึกษาของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ที่เกิดขึ้นโดยมนุษย์ และธรรมชาติสร้างขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่จุดมุ่งหมายที่โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นๆ กำหนด โดยรวมศึกษาใน 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การดำเนินการเพื่อจัดตกแต่งอาคารสถานที่ สิ่งปลูกสร้างมีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ โรงอาหารที่ถูกต้องลักษณะ ห้องน้ำ ห้องส้วมที่มีการดูแลความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อุปกรณ์ในห้องเรียน สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา มีเพียงพอเหมาะสมและปลอดภัย

1.2 ด้านการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการเพื่อการจัดกระบวนการ เรียนรู้ เช่น การเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ การจัดทำหรือจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน วิธีการสอน การจัดกระบวนการเรียนที่หลากหลายเน้นกระบวนการคิดและมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน กิจกรรมเสริมทักษะทางวิชาการ มีการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้

1.3 ด้านการบริหาร หมายถึง การดำเนินการจัดการสิ่งต่างๆ ภายในโรงเรียน อย่างเป็นระบบ เช่น วางแผนพัฒนางานที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจของบุคลากร การบังคับบัญชา ที่มีความเป็นกันเอง มีความเป็นประชาธิปไตย บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหาร และตัดสินใจ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยใช้กลไกการบริหารแบบการมีส่วนร่วมทั้งบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีการทำงานเป็นทีม

1.4 ด้านกลุ่มเพื่อน หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน การสร้างบรรยากาศ เป็นกันเองสนุกสนานน่าเรียน รวมทั้งการแสดงออกถึงรู้สึกหรือความสัมพันธ์ที่ดีที่เกิดขึ้นในหมู่คณะครูกับครู นักเรียนกับนักเรียน และครูกับนักเรียน ในการร่วมกันทำกิจกรรมเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม และส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำกิจกรรม

2. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การรวมตัวของบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง บุคลากรในชุมชน และนักเรียน ในการทำกิจกรรมหรือการดำเนินการ เพื่อเป้าหมายของการเรียนรู้ มีวัฒนธรรมองค์กรที่มีความร่วมมือ มีการทำงานเป็นทีม โดยคำนึงถึง การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีระบบสื่อสารที่ดีระหว่างสมาชิก โดยการรวมตัวกันทำอย่าง กระตือรือร้นและต่อเนื่อง ทุกฝ่ายได้รับอิสระในการคิด ทำงานและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ตาม ความต้องการที่แท้จริงของตนเองและองค์กร โดยรวมศึกษาใน 5 ด้าน ดังนี้

2.1 การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารและครูผู้สอนในการร่วมกันสนับสนุนการปฏิบัติการให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จในด้านนโยบาย การปฏิบัติการตัดสินใจร่วมกันหรือการปรับปรุงโรงเรียน สนับสนุนเพื่อนร่วมงานให้มีความก้าวหน้า ในวิชาชีพ และผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนครูในการเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้

2.2 การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีส่วนร่วมในการสร้างค่านิยมและกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน เกี่ยวกับด้านการสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีประสิทธิภาพและโรงเรียนมีประสิทธิภาพ

2.3 การเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารและครูในการใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการสอน มีหลักสูตรที่ทันสมัย มีการแก้ปัญหา ในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียนและรู้ความต้องการของนักเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูและนักเรียน

2.4 การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่ต้องสร้างเงื่อนไข ให้กับครูผู้สอนเพื่อให้ครูผู้สอนมีกำลังใจ มีการยกย่องชมเชย มีการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้

โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูหานวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี

2.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารและครูในการลดช่องว่างระหว่างครูและนักเรียน มีการสร้างวัฒนธรรมการนับถือซึ่งกันและกัน มีความเชื่อถือ ความไว้วางใจกัน อุทิศตนเพื่องาน การพัฒนาตนเองและพัฒนาโรงเรียน เพื่อนำไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้

3. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

5. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

สภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในทางบวก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน
 - 1.1 ความหมายของสภาพแวดล้อมของโรงเรียน
 - 1.2 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมของโรงเรียน
 - 1.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา
 - 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน
2. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้
 - 2.2 ความเป็นมาและความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้
 - 2.3 องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้
 - 2.4 แนวคิดเชิงทฤษฎีของชุมชนแห่งการเรียนรู้
 - 2.5 โครงสร้างโรงเรียนแห่งการเรียนรู้
3. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

ความหมายของสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อโรงเรียน เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้มีความต้องการที่จะทำงานหรือเกิดความเบื่อหน่ายต่อการปฏิบัติงาน องค์กรรมใหม่จึงได้มุ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมให้บุคคลที่มีความต้องการที่จะปฏิบัติงานและเรียนรู้ได้อย่างเต็มความสามารถ และทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มที่ รวมทั้งการทำงานและการเรียนรู้ที่มีความสุข มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายคำว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ไว้ดังนี้

อรพินทร์ ประสิทธิ์รัตน์ (2545 อ้างถึงใน ทรรชนีญ์ วราห์คำ, 2554, น. 12-13) ได้ให้ความหมายสภาพแวดล้อมไว้ว่า หมายถึง สภาพสภาวะหรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรืออาจเป็นสิ่งที่ถูกจัดทำสร้างขึ้น อาจเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้ หรือเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ อยู่ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ซึ่งมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน และได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า พฤติกรรมของผู้เรียนจะเป็นอย่างไรนั้นเกี่ยวข้องหรือได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีที่เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียนจะเป็นสิ่งที่พึงพอใจในการเรียนทำให้เกิดสมาธิและปัญญา

เสรี ลาขโรจน์ (2546 อ้างถึงใน เรวดี รักษาวงศ์, 2556, น. 17) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในโรงเรียนที่แวดล้อมตัวเล็กมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด และการเรียนรู้ของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมภายใต้กรอบอำนาจและมาตรฐานด้านบริหารและการจัดการศึกษาลำดับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อม และอาคารสถานที่เพื่อให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิชาญ สุวรรณวงษ์ (2549, น. 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ภายในโรงเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่สวยงาม ร่มรื่นเป็นระเบียบและมีบรรยากาศดี มีความปลอดภัย มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการและเสริมสร้างการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย มีสิ่งยั่วยุให้เกิดการเรียนรู้ และไม่มีมลภาวะ

สมนึก สุระกุล (2549, อ้างถึงใน นัยนา ไชยวงศ์, 2556, น. 27) กล่าวว่า ความหมายของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นการรับรู้หรือความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวของสมาชิก

ในโรงเรียน ทำให้เกิดทัศนคติหรือความรู้สึกต่อโรงเรียนทั้งทางที่ดีและทางที่ไม่ดี ความรู้สึกในทางที่ดีจะทำให้มีจิตใจแจ่มใส มีความรักสวຍรักงาม รักความสะอาด มีความผูกพัน อยากมาโรงเรียน รู้สึกเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจต่อโรงเรียน

ปฏิคม พงษ์ประเสริฐ (2550, น. 19) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ภายในโรงเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่สวยงาม ร่มรื่นเป็นระเบียบ และมีบรรยากาศดี มีความปลอดภัย มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการและเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีสิ่งยั่วยุให้เกิดการเรียนรู้ และไม่มีมลภาวะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นๆ กำหนด

ฉลอม ลอดทอน (2551, น. 32) กล่าวว่า การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน โดยการมอบหมายการจัดกิจกรรมกลุ่มพัฒนาพื้นที่รับผิดชอบ เช่น บริเวณป้ายโรงเรียน โรงเก็บรถ โรงอาหาร สวนสมุนไพร เสาธง หน้าอาคารเรียน ห้องสมุด และตามถนน หน้าอาคารเรียน ซึ่งครูประจำกลุ่มและนักเรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่ม มีความกระตือรือร้น ในการดูแลเอาใจใส่รับผิดชอบ และเรียนรู้ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนได้ดีขึ้น ส่งผลให้บริเวณมีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัยและใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า ในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

Harold (1964, p.233 อ้างถึงใน กัลยา โพธิ์หวี, 2556, น. 14) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า หมายถึง ระบบการศึกษา ระบบการปกครอง และกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการพัฒนาตนเอง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติและความสนใจ

Pace and Stem (1965, p.49 อ้างถึงใน กัลยา โพธิ์หวี, 2556, น. 14) ได้กล่าวถึงความหมายสภาพแวดล้อมของโรงเรียนว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นความกดดัน หรือสิ่งที่โรงเรียนบังคับให้นักเรียนต้องปฏิบัติ เช่น การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับ ระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้เป็นสภาพแวดล้อมให้โรงเรียนที่เสริมแรงให้นักเรียนเกิดความต้องการจะเสริมสร้างบุคลิกภาพของตัวเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบหรืออิทธิพลต่างๆ ภายในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการศึกษาของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ที่เกิดขึ้นโดยมนุษย์ และธรรมชาติสร้างขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่จุดมุ่งหมายที่โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นๆ กำหนด

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และทัศนคติของผู้เรียนไปในทางที่พึงประสงค์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญของสภาพแวดล้อม โดยบัญญัติไว้ในหมวด 4 มาตรา 23 (2) ว่า การจัดการศึกษา ต้องให้ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน และมาตรา 24 (5) ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

อรุณชัย กัณฐภา (2548 อ้างถึงใน ทรรศนีย์ วราห์คำ, 2554, น. 14) ได้สรุปแนวคิดและหลักความสำคัญที่ได้กล่าวถึงในด้านการจัดสภาพแวดล้อมในองค์กรโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่จะต้องเสริมสร้างผู้เรียนได้รับโอกาสอันพึงที่จะควรได้รับในการพัฒนาศักยภาพตามวัย การพัฒนาองค์กรหรือโรงเรียน สิ่งหนึ่งที่มีกรกล่าวถึงและให้ความสำคัญอย่างมากถึงการจัดสภาพแวดล้อมในทุกๆ ด้านที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สภาพแวดล้อมที่ดีหมายถึงส่วนประกอบสำคัญส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ มีความปลอดภัย มีแรงจูงใจและเกิดความสุข ความเต็มใจในการแสวงหาความรู้ ตรงกันข้ามโรงเรียนที่ขาดการเอาใจใส่ในด้านสภาพแวดล้อมหรือไม่เห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมจะทำให้บุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษาขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีบรรยากาศที่น่าเบื่อ ขาดความอบอุ่น และบรรยากาศที่เป็นมิตรและขาดศรัทธาต่อโรงเรียน ทำให้ส่วนประกอบของคำว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้ขาดความสมบูรณ์ตามมาในที่สุด ในขณะที่เดียวกัน ประเวศ วะสี (2542, น. 9) ได้กล่าวถึง ระบบการจัดการศึกษาทั่วโลกว่า จะใช้วิชาเป็นตัวตั้งจึงสร้างปัญหามากมาย ฉะนั้นจำเป็นต้องศึกษาโดยใช้ความจริงเป็นตัวตั้ง ซึ่งการศึกษาถึงความจริงมี 3 เรื่อง คือ 1. ศึกษาให้รู้จักตนเอง เข้าใจพื้นฐานความเป็นมนุษย์ต้องเข้าใจว่าเรามีวิญญานรับรู้ได้จากตนเอง และภายนอก แล้วนำมาสังเคราะห์ให้สูงขึ้น ปัจจุบันการศึกษาของเราสร้างคนให้พิการทางกายมากมายนัก 2. ศึกษาให้เข้าใจสภาพแวดล้อมซึ่งมีการเชื่อมโยงและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มนุษย์ควรศึกษาร่วมไปกับความจริง ไม่แยกจากสิ่งแวดล้อมและสามารถสังเคราะห์ได้ นอกจากจะเข้าใจสิ่งแวดล้อมแล้วการเรียนก็ไม่น่าเบื่อ

เกิดความสนุก 3. ศึกษาให้เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และจัดการศึกษาให้เกิดความสัมพันธ์เกื้อกูลต่อกัน สภาพแวดล้อมนั้นมีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์มาตลอดเวลา ถ้าศึกษาให้เข้าใจจิตใจคนจะเกิดในสภาพแวดล้อมนั้น

นัยนา ไชยวงศ์ (2556, น. 29) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ไว้ว่า การสร้างบรรยากาศที่ดีต่อนักเรียน ครู นับว่ามีประโยชน์อย่างมาก ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นอกจากนี้ยังหล่อหลอมพฤติกรรมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา เพราะนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนที่เป็นธรรมชาติ ได้ฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้นสภาพแวดล้อมในโรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้เรียนและช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบและประสบความสำเร็จในการศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารในด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ตามความเหมาะสมของสภาพปัญหา และขนาดของโรงเรียน ซึ่งสิ่งที่เป็นบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนั้น ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ดังนี้

สมบูรณ์ ธงสันเทียะ (2540, น. 30) กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนจะสมบูรณ์แบบและสนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียนให้มากที่สุดนั้น ผู้บริหารต้องจัดการกับการใช้อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย ซึ่งถ้าผู้บริหารจัดแบ่งหน้าที่ให้ถูกต้องแล้วนั้น อาคารสถานที่สภาพแวดล้อมในโรงเรียนจะได้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ผู้บริหารต้องวางแผนแบ่งสายงานการดำเนินงานให้มีองค์กรรับผิดชอบในแต่ละฝ่ายให้เห็นชัดเจน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกต่อการบริหารงานการแบ่งหน้าที่ให้บุคลากรจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินงาน ต้องให้บุคลากรรับบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ดีเพื่อที่จะปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ประเด็นนี้ อปรมัย (2540, น. 17) กล่าวถึง บทบาทและความรับผิดชอบของผู้บริหาร ในการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ ดังนี้

1. จัดสำนักงานให้มีความคล่องตัวในการบริหารและการเรียนการสอน
2. จัดบรรยากาศในอาคารเรียนและอาคารประกอบ
3. จัดบรรยากาศในบริเวณโรงเรียน
4. วางแผนการใช้ประโยชน์ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการในอาคารเรียน โรงฝึกงาน โรงอาหาร หอประชุม โรงพลศึกษา
5. จัดบำรุงรักษา ซ่อมแซม และพัฒนาอาคารสถานที่
6. จัดเวรยามรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน
7. แต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบอาคารสถานที่ และทรัพย์สินของโรงเรียน
8. สำรวจ ค้นหา ควบคุมดูแล ซ่อมแซม และขออนุญาตหรือถอนอาคาร
9. ดำเนินการเกี่ยวกับการก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุงอาคารสถานที่ในสถานศึกษาตามระเบียบราชการ
10. จัดทำแผนผังบริเวณและปรับปรุงซ่อมแซมต่อเติม
11. ดำเนินการจัดและตรวจสอบรูปแบบรายการก่อสร้าง
12. ดำเนินการควบคุมงานก่อสร้างของโรงเรียน
13. วิเคราะห์เกณฑ์ ขนาดเนื้อที่ อาคารให้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร
14. ควบคุมดูแลความปลอดภัยและการใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าของเครื่องใช้ในโรงเรียน พร้อมทั้งเรื่องการประหยัดการเสื่อมคุณภาพ
15. ตรวจสอบและรายงานเสนอ และแก้ไขปัญหาในการก่อสร้าง
16. ประเมินการซ่อมแซมอาคาร หรือทำการปรับปรุงโครงสร้างที่ไม่ปลอดภัย
17. สำรวจและทดสอบเก็บข้อมูลหาสาเหตุปัญหาของอาคารสถานที่ เพื่อทำแผนปรับปรุงและพัฒนา

18. ควบคุมและป้องกันการมาถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของโรงเรียน

พนัส หันนาคินทร์ (2542, น. 40) กล่าวว่า ผู้บริหารที่ส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียน การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องช่วยเหลือครู เพื่อให้การจัดการเรียน การสอนบรรลุตามศักยภาพ และพัฒนาให้ถึงขีดสุดในการบริหาร 3 ประการ คือ

1. ตรวจสอบเกี่ยวกับด้านการเรียนการสอน
2. ทำการประเมินการเรียนการสอน

3. ทำหน้าที่ช่วยเหลือ ส่งเสริม และปรับปรุงบรรยากาศสภาพแวดล้อมการสอน เช่น ปรับปรุงห้องเรียน การจัดหาสื่อ นำเทคนิควิธีการสอนให้แก่ครู

ธงชัย แสงโพลง (2546, น. 28) กล่าวว่า ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการบริหารทรัพยากร ในโรงเรียนมากที่สุด ผู้บริหารมีบทบาทในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ผู้บริหารสำคัญที่สุดในการทำงาน และส่งเสริมสนับสนุน การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จะ ทำให้คณะทำงานประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยให้การสนับสนุน เสริมแรง สร้างขวัญและ กำลังใจที่ดีแก่คณะทำงาน

สุทธิวรรณ ตันติจรนาวงศ์ (2546, น. 300) กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารในการจัดการ สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ดังนี้

1. การกำหนดนโยบาย ในการพัฒนาสภาพแวดล้อม ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนและต้อง มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น โดยให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาสภาพแวดล้อม

2. การวางแผนการดำเนินงานและกำหนดผู้รับผิดชอบ ควรมีการประชาสัมพันธ์วิธีการ ดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งจะต้องทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถ ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การดำเนินงานตามแผน ควรมีการกำหนดข้อในการปฏิบัติ และมีการติดตามดูแล การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้งานดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและ ตามแผนที่กำหนดไว้

4. การตรวจสอบ แก้ไข ควรมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นการป้องกันและ แก้ไขสิ่งที่ไม่เป็นตามข้อกำหนดที่พึงประสงค์ ให้มีการปรับปรุงแก้ไขโดยไม่ชักช้า

5. การทบทวนผลการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการทบทวนระบบ การจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา เพื่อพิจารณาปรับแนวทางหรือกำหนดแนวทาง การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

นรา สมประสงค์ และ เสรี ลาขโรจน์ (2546 อ้างถึงใน สายรุ่ง บูรณันท์, 2556, น. 34) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพ อาจตั้งคณะกรรมการวิชาการมารวมปรึกษาหารือถึงแนวปฏิบัติ การประเมินผล พร้อมทั้งเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข ให้ครูอาจารย์ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชิญวิทยากร

มาบรรยาย แนะนำวิธีการสอน และนวัตกรรมใหม่ๆ มีการจัดทำแผนการสอนรายวิชา มีการจัดตารางสอน/ตารางเรียน การจัดครูเข้าสอนในแต่ละวิชาตามความเหมาะสม

2. การจัดบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน มีการจัดบริการทางด้านวิชาการ การจัดบรรยากาศในห้องเรียน

3. งานด้านหลักสูตร และเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร โดยโรงเรียนรวบรวมเอกสารหลักสูตรทุกประเภทให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติม มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับหลักสูตร มีการมอบหมายให้หมวดวิชาจัดทำแผนการสอน มีสมุดประเมินผล จัดให้มีคาบสอนแนะแนว สอนซ่อมเสริม และมีกิจกรรมครบตามหลักสูตร

4. การจัดทำแผนการเรียนรู้ โรงเรียนได้จัดทำแผนการเรียนรู้ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการให้หลากหลาย เหมาะสม กับความต้องการของผู้เรียน และศักยภาพของโรงเรียน

5. การสอนซ่อมเสริม โรงเรียนอาจจัดให้ทั้งแบบที่ไม่เป็นทางการตามความสะดวกของครูและนักเรียน หรืออาจจัดแบบเป็นทางการ โดยแบ่งเด็กตามระดับสติปัญญา เช่น สอนเสริมให้กับนักเรียนที่ตั้งใจเรียน และจัดเสริมประสบการณ์ให้กับนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียน หรือเชิญวิทยากรมาบรรยายในรายวิชาหลัก เพื่อเตรียมตัวสอบแข่งขัน เป็นต้น

6. การวัดและประเมินผล ได้แก่ การวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตร และตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาที่กำหนด การจัดสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อ จัดสอบซ่อม การมอบรางวัลดีเด่นแก่นักเรียนประจำปีการศึกษา การวิเคราะห์ข้อสอบ การลงทะเบียนเรียน การแจ้งผลการสอบ การประกาศรายชื่อนักเรียนที่ไม่มีสิทธิเข้าสอบปลายภาค

7. กิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กิจกรรมชุมนุม และกิจกรรมอื่นๆ ตามลักษณะของกิจกรรม เสียสละ บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม รู้จักการทำงานร่วมกัน มีสุขภาพแข็งแรง

8. การจัดแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ แปลงสภาพแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด และสถานที่ราชการ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, น. 5) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่อยู่ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งการที่จะให้มีผลเชิงคุณภาพต่อผู้เรียนอย่างแท้จริงต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี และการมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทโดยตรงในการบริหารจัดการเพื่อสร้างโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย โครงสร้างและระบบบริหารโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ สนับสนุน

มีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย โครงสร้างและระบบบริหารโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ สนับสนุน การจัดสร้าง จัดหาและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดทำ แผนพัฒนาการศึกษา จัดสรรงบประมาณ จัดทำแผนงานโครงการ เพื่อให้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ทำข้อตกลงบริการสาธารณะให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ใช้จ่ายเงินตามระเบียบราชการและระดม ทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาใช้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้

กมลวรรณ บุณยกว้าง (2556, น. 18) กล่าวว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีหลักการบริหาร ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายในการพัฒนาสภาพแวดล้อม ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนและต้องมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นโดยให้บุคลากรในสถานศึกษาที่มีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาสภาพแวดล้อม
2. การวางแผนการดำเนินงานและกำหนดผู้รับผิดชอบ ควรมีการประชาสัมพันธ์ ชี้แจง วิธีการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ชัดเจนซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถ ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การดำเนินงานตามแผน ควรมีการกำหนดข้อปฏิบัติและมีการติดตามดูแล การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและตาม แผนที่กำหนดไว้
4. การตรวจสอบแก้ไข ควรมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานเพื่อเป็นการป้องกันและ แก้ไขสิ่งที่ไม่เป็นตามข้อกำหนดที่พึงประสงค์ให้มีการปรับปรุงแก้ไขโดยไม่ชักช้า
5. การทบทวนผลการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการทบทวน ระบบการจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเพื่อพิจารณาปรับแนวทางหรือกำหนด แนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงสภาพแวดล้อม อย่างต่อเนื่อง

จากที่นักวิชาการและนักการศึกษากล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทในการคิด วางแผน ดำเนินงานประเมินผล ปรับปรุง แก้ไข การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ทุกด้าน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีการสนับสนุน งบประมาณการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยมีเป้าหมาย สูงสุด คือ นักเรียนมีคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ได้มีผู้กล่าวถึงไว้หลายท่าน ดังนี้

อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2533, น. 10) จำแนกสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือ สภาพแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม และสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม สภาพต่างๆ เหล่านี้สามารถสัมผัสได้ตลอดเวลา เช่น โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ต่างๆ สภาพอุณหภูมิภายในห้องเรียน เพื่อนร่วมชั้น กฎระเบียบของโรงเรียน ค่านิยม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะมีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2535, น. 3-5) ได้จำแนกสภาพแวดล้อมในโรงเรียนออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านมนุษย์ และด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ โดยสภาพแวดล้อมในแต่ละด้านมีขอบเขตโดยสังเขป ดังนี้

1. ด้านมนุษย์ จะมีอิทธิพลต่อผู้เรียนทางด้านสรีรวิทยา เช่น ความต้องการพื้นฐานทางชีวภาพของมนุษย์ การรู้สึกรับรู้เกิดการเรียนรู้การจำและการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และพฤติกรรมภายนอก เป็นต้น นอกจากนี้จะมีอิทธิพลทางด้านบุคลิกภาพ ด้านสังคมทางวัฒนธรรมอีกด้วย

2. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จะก่อให้เกิดโอกาสซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้มนุษย์เกิดพฤติกรรมที่เข้มแข็ง และจะก่อให้เกิดคุณสมบัติต่างๆ เช่น ความซับซ้อน ความง่าย ลักษณะกำกวม

ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะมีผลต่อการเรียนรู้ การจำ การคิด เป็นต้น นอกจากนี้จะทำให้เกิดตำแหน่งของสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันและส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เช่น นักเรียนแถวหน้า นักเรียนแถวกลาง และนักเรียนที่นั่งแถวหลังมีตำแหน่งแห่งสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วย

กรมสามัญศึกษา (2536 อ้างถึงใน กัลยา โพธิ์ทวี, 2556, น. 23) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1. ด้านกายภาพ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประชุม ห้องประกอบครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

2. ด้านการบริหาร

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร หมายถึง การดำเนินการใดๆ ภายในโรงเรียนให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการทำงานอย่างมี

ระบบ ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากรในโรงเรียน บุคลากรยิ้มแย้ม แจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน

3. ด้านวิชาการ

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ หมายถึง การเรียนการสอนทั้งภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่างๆ ที่จะทำให้นักเรียน ได้รับความรู้ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวาแจ่มใสน่าเรียนรู้ เรียนสนุก รักเพื่อน ไม่มีสภาพแห่งความกลัว หวาดผวาวิตกกังวล

สำเนาวิชากรศิลป์ (2538, น. 80) ได้จำแนกสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผู้เรียน 4 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ซึ่งสภาพแวดล้อมทั้ง 4 ด้านนี้ สถาบันการศึกษาอาจมีการจัดและดำเนินงานในด้านต่างๆ จำแนกย่อยออกไปแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปณิธานของแต่ละสถาบัน

ธเนศ ขำเกิด (2541 อ้างถึงใน สานิลักษณ์ พรหมฮวด, 2556, น. 44) ได้แบ่งประเภทของการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ คุรุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ สิ่งซึ่งวัดถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ได้แก่ ความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่น ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะดวก ฯลฯ

การจะจัดและสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างไรมันเป็นเรื่องของแต่ละโรงเรียนที่ต่างก็มีสภาพของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวความคิดและดุลยพินิจของบุคคลภายในโรงเรียนนั้นๆ ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น แต่ควรอยู่ภายใต้หลักการของ “การร่วมคิด ร่วมทำ” ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึที่ดี ความรู้สึกของการมีส่วนร่วม ความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ผู้บริหารและคุณครูควรยอมรับว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่มีความรักความผูกพันและปรารถนาดีต่อโรงเรียนของเขา จึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นตัดสินใจร่วมวางแผน จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนภายใต้การแนะนำของผู้บริหาร และครูอาจารย์

2. สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนวิชาการต่างๆ ที่จะทำให้นักเรียน

ได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา เรียนสนุก สนุกสนุก ครูรัก เด็ก เด็กรักครู รักเพื่อน ไม่มีบรรยากาศแห่งความน่ากลัว หวาดผวา วิตกกังวล ทุกคนอยากมาโรงเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศดังกล่าว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน แต่ละบุคคลให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน แล้วดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นกันเอง ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการเรียนเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สภาพแวดล้อมเช่นนี้จะทำให้ทุกคนมีความสุข มีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าของตนเอง

3. สภาพแวดล้อมทางการบริหารการจัดการ ได้แก่ ระบบการบริหารการจัดการภายในโรงเรียนที่ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจกัน มีความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากร ทุกคนในโรงเรียนยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน ฯลฯ

คะนองยุทธ กาญจนกุล และคณะ (2542 อ้างถึงใน ดวงดาว บุญทอง, 2553, น. 46) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ลักษณะเฉพาะและนโยบาย ได้แก่ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ นโยบายและกฎข้อบังคับ รวมถึงนโยบายในการบริหารงานต่างๆ ขององค์กร
2. โครงสร้าง ได้แก่ สายการบังคับบัญชา อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ซึ่งลักษณะโครงสร้างนี้ก่อให้เกิดการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้านและการร่วมมือกัน
3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ทำเลที่ตั้งขององค์กร แสงสว่าง สี อุณหภูมิ ฝุ่นละออง สี เครื่องมือ และอุปกรณ์
4. กระบวนการจัดการ หมายถึง การกำหนดความสัมพันธ์ให้ส่วนต่างๆ ขององค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย เช่น การวางแผน การติดต่อสื่อสาร การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การคัดเลือกบุคลากร การให้รางวัล การประสานงานและการควบคุมงาน
5. บรรยากาศและพฤติกรรมการทำงานขององค์กร ได้แก่ พฤติกรรมของบุคคลในองค์กร การรับรู้ของสมาชิกและสิ่งแวดล้อมในองค์กร ทำให้บุคคลมีการแสดงออกและเกิดปฏิสัมพันธ์กัน

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542, น. 79) ได้นำเสนอเรื่องการจัดบรรยากาศภายในชั้นเรียนว่า การจัดบรรยากาศภายในชั้นเรียนการสอนให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ นอกจาก

ประเภทต้นแบบเรียนรู้ในชุมชนของกระบวนการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้พัฒนาหลักสูตรของครูผู้สอน
ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง โดยเน้นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและ
สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม
ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ไป
ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. กระบวนการศึกษาระดับประถมศึกษา ควรเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็น
ต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กระบวนการศึกษาระดับประถมศึกษา ควรเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็น
ต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ควรเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่
จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ควรเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่
จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. กระบวนการศึกษาระดับประถมศึกษา ควรเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่
จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำคัญที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนมีประสิทธิภาพ บรรยายภาคการเรียน การสอนแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. บรรยายภาคทางกายภาพ
2. บรรยายภาคทางจิตใจ

นพรัตน์ สายลุน (2546, น. 60-68) ได้จำแนกแนวปฏิบัติและตัวชี้วัดการจัดการ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ออกเป็น 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทาง วิชาการ และสภาพแวดล้อมทางบริหารจัดการ

สุพัตรา เลิศฤทธิ์เรืองสิน (2545 อ้างถึงใน ดวงดาว บุญกอง, 2553, น. 49) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ได้แบ่งองค์ประกอบของสภาพแวดล้อม ออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. ด้านกายภาพ
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล
4. ด้านเพื่อนร่วมงาน
5. ด้านผู้บังคับบัญชา

อรอนงค์ แจ่มผล (2550, น. 192-195) กล่าวว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ได้รับ อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนและสภาพแวดล้อม ภายในโรงเรียน ซึ่งต่างมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน เช่น ชุมชน สื่อมวลชน มีผลต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียนดังต่อไปนี้

- 1.1 ชุมชน มีบทบาทต่อการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากชุมชนเป็นแหล่งรวมของ ทรัพยากร บุคคล วิชาการ ชุมชนเป็นแหล่งสืบทอดและแหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม วัฒนธรรม คือ ผลผลิตที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ วัฒนธรรมอาจเป็นวัตถุ สิ่งของแนวความคิด ระเบียบปฏิบัติในสังคม ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีบทบาทต่อความคิด ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม หล่อหลอมเป็นลักษณะรวมของคนในแต่ละสังคม ชุมชนควรสร้างแหล่งเรียนรู้ใน เรื่องต่างๆ ที่สานภูมิปัญญาของชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ รักษา ถ่ายทอด ต่อไป

- 1.2 สื่อมวลชน ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมมาก ทั้งด้านความคิด การกระทำ เจตคติ ครูและพ่อแม่ควรตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อ

การเรียนรู้ จึงควรส่งเสริมให้เด็กสามารถเลือกรับสื่อได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้เด็กบริโภคสื่อที่ได้รับความรู้ สนุกสนาน เพลิดเพลิน ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จิตสำนึกในเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม และปลูกฝังการเป็นพลเมืองดี

2. สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

2.1 การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในภาพ

2.1.1 ห้องเรียนควรมีสีสีสว่างสดใส สบายตา สะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี แสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวน อากาศไม่เป็นพิษ ไม่ร้อนจนเกินไป มีขนาดกว้างขวางเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน มีหน้าต่างให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก

2.1.2 อุปกรณ์ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มุมหนังสือ ป้ายนิเทศ สื่อการสอนเพียงพอ มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เอื้ออำนวยต่อการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้ โต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดพอเหมาะกับวัยผู้เรียน

2.1.3 กระดานดำ ควรมีขนาดกว้างยาวพอสมควร มีที่รองรับผงชอล์ก ควรทำด้วยสีเขียว หมั่นรักษาความสะอาดอยู่เสมอ การติดตั้งกระดานดำส่วนล่างสุดของกระดานดำควรอยู่พอดีกับระดับสายตาผู้นั่งเรียน และควรอยู่ห่างจากแถวหน้าโต๊ะเรียนประมาณ 3 เมตร

2.1.4 โต๊ะเก้าอี้ครูผู้สอน ควรวางในตำแหน่งที่มองเห็นผู้เรียนได้ทั่วถึง อาจวางไว้มุมใดมุมหนึ่งของห้อง และควรดูแลรักษาความสะอาดเสมอ

2.1.5 ตู้หรือชั้นสำหรับวางของ ควรมีไว้เพื่อเก็บอุปกรณ์การสอน เครื่องใช้ส่วนตัวของผู้เรียน เพื่อฝึกนิสัยให้ผู้เรียนมีระเบียบเรียบร้อย

2.2 การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ หมายถึง การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อจิตใจของผู้เรียน สภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่มีผลต่อการเรียนรู้อาจเป็นได้ทั้งวัตถุ สิ่งของ บุคลิกภาพของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

2.2.1 บุคลิกภาพของผู้สอน รูปร่าง หน้าตา น้ำเสียง คำพูด และอารมณ์ที่ดีของผู้สอนจะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนใจและเต็มใจเรียน ครูที่เป็นมิตร ผู้เรียนจะอบอุ่นใจ ครูยิ้มแย้มผู้เรียนจะแจ่มใส ครูที่มีอารมณ์ขันผู้เรียนจะสนุก ครูที่มีความเมตตาผู้เรียนจะมีจิตใจอ่อนโยน และครูที่มีความยุติธรรมผู้เรียนจะศรัทธา

2.2.2 พฤติกรรมการสอนของครู ครูที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ถาม และครูยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ มีสื่อการเรียนรู้ใหม่ๆ ทันสมัย

ใช้ประโยชน์ได้ และรู้จักการเสริมแรงอย่างเหมาะสมจะทำให้สร้างความรู้สึที่ดี และเด็กเกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้

2.2.3 การปกครองชั้นเรียนของครู ครูที่ใช้หลักประชาธิปไตย ใช้ระเบียบกฎเกณฑ์ที่ทุกคนยอมรับ ยินดีปฏิบัติ ยุติธรรม ผู้เรียนจะอยู่ในห้องเรียนอย่างมีความสุข เกิดความรู้สึกร่วมกัน พอใจ และสบายใจ

2.2.4 ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นไปด้วยดี ผู้สอนเป็นกันเอง ผู้เรียนมีอิสระ ห้องเรียนไม่ตึงเครียด ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว ช่วยเหลือ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน จะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนน่าเรียน น่าสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

2.3 การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ เป็นการจัดบรรยากาศในห้องเรียนและในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน

2.3.1 สื่อการเรียนการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ครูควรสร้างสื่อการเรียนการสอนที่กระตุ้นการเรียนรู้ ช่วยเติมสาระการเรียนรู้ เป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน มีความถูกต้องของสาระและมีความทันสมัย

2.3.2 การจัดมุมกิจกรรม การจัดมุมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนสนุกสนานเพลิดเพลินจากการทำกิจกรรมในมุมกิจกรรมต่างๆ มุมกิจกรรมมีมากน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของห้องเรียนและผู้เรียน ในระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษาอาจมีมุมกิจกรรมดังนี้ มุมหนังสือ มุมเกมการศึกษา มุมศิลปะ มุมเล่านิทาน มุมบดลูก มุมอาชีพ มุมชีวิตประจำวัน ฯลฯ

2.3.3 การจัดป้ายนิเทศ การจัดป้ายนิเทศจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องราวหรือความรู้ต่างๆ ถ้าเรื่องราวหรือความรู้บนป้ายนิเทศเป็นเรื่องใหม่ๆ และมีเทคนิคการจัดป้ายนิเทศสวย น่าสนใจ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ในรายละเอียดต่อไป

2.3.4 การจัดนิทรรศการ การจัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ นอกจากจะเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีอย่างหนึ่งแล้ว ยังเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการวิเคราะห์ความรู้ที่เรียนแล้วนำมาถ่ายทอดในรูปแบบที่สร้างสรรค์ให้ผู้อื่นได้รับทราบ

2.3.5 การจัดพิพิธภัณฑ์แหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สามารถจัดพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชุมชน พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ชีวิต คน พืช สัตว์

และจัดแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น สวนสมุนไพร สระเลี้ยงปลา ฟาร์มหมู ไก่ คอกวัว แปลงปลูกผัก สวนผลไม้ นาข้าว สวนดอกไม้หอมในวรรณคดี ฯลฯ

แอสติน (Astin, 1968, p. 67 อ้างถึงใน กัลยา โปธิ์หวี, 2556, น. 24) ได้จัดแบ่งสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่เป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนแสดงพฤติกรรม กิจกรรมหรือลักษณะที่พึงประสงค์ต่างๆ ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่
2. สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน
3. สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน
4. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

ดังนั้นจึงสรุปสภาพแวดล้อมของโรงเรียนของนักวิชาการข้างต้นได้ว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน คือ องค์ประกอบต่างๆ ที่มีอิทธิพลกับนักเรียน ให้มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมให้กระตุ้น โน้มน้าวใจ การส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้แก่คณะครู ให้คณะครูสามารถปฏิบัติงานในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

จากแนวคิดของนักวิชาการข้างต้น ผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยยึดแนวคิดของ แอสติน (Astin, 1968, p. 67 อ้างถึงใน กัลยา โปธิ์หวี, 2556, น. 24) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านการบริหาร เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ได้รับยอมรับอย่างกว้างขวางในแวดวงการศึกษา และมีเนื้อหาสอดคล้องและครอบคลุมขอบข่ายของสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่

ราตรี ฤกษ์วงศ์ (2549, น. 16-17) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ คือ การสร้างอาคารสถานที่ตลอดจนห้องเรียน ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าดู อยู่ในตำแหน่งหรือบริเวณที่เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อการใช้สอย โดยการจัดขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปได้ และเหมาะสมของห้องเรียน วัสดุที่ใช้และความสามารถในการจัดของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งการจัดสภาพนอกห้องเรียน เช่น สนามกีฬา สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ สวนหย่อม สนามเด็กเล่น สถานที่พักผ่อน ควรจัดให้เป็นระเบียบ สะอาด มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อเพิ่มความร่มรื่นสวยงาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการร่วมมือร่วมใจกันของสมาชิกในโรงเรียน ทั้งด้านความคิดและแรงงานในการตกแต่งและดูแลรักษา

พรพจน์ พจน์พัฒน์พล (2548, น. 40) กล่าวว่าสิ่งที่โรงเรียนควรจัดให้มี หรือดูแลเอาใจใส่เป็นลำดับแรกๆ และเห็นด้วยตาเปล่า คือ

1. โรงอาหาร หรือสถานที่สำหรับรับประทานอาหาร อันจะก่อให้เกิดความสำเร็จแก่นักเรียน คือมีอาหารที่ดีเป็นการเสริมสุขภาพอนามัย และมีการฝึกสุขนิสัยในการกิน ตลอดจนการรักษาความสะอาดที่เกี่ยวกับการเงิน

2. สถานที่เล่นกีฬาหรือสถานที่พักผ่อนในยามว่างเรียน สามารถช่วยนักเรียนให้ได้พักผ่อนหรือเล่นระหว่างพักเรียน เป็นการคลายเครียดได้ฝึกสุขนิสัยทางกีฬาและส่งเสริมสุขภาพ ห้องสมุด อาจจะมีอยู่ในรูปมาตรฐาน หรือในรูป Book Corner หรือรูปใดๆ ก็ได้ตามความเหมาะสม ห้องสมุดจะเอื้ออำนวยให้แก่ นักเรียน คือเสริมสร้างความรู้ สร้างนิสัย รักการอ่าน และได้พักผ่อนคลายเครียด

3. ห้องเรียนจากคู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้เสนอการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ได้แก่ การจัดที่นั่ง โต๊ะครู การจัดมุมเสริมความรู้ วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ

สมาน ปรีชา (2548, น. 14-17) กล่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ที่ดี ผู้บริหารต้องให้ความรู้ความสามารถในการบริหารจึงจะทำให้การดำเนินงานจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจะต้องครอบคลุมทั้งด้านการจัดหา การดูแลรักษาความปลอดภัย และวางแผนการใช้ประโยชน์ให้เกิดคุณค่าสูงสุด และควรเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องเพราะสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ที่เป็นเสมือนหน้าตาของสถานศึกษา บ่งบอกถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและความเอาใจใส่ของบุคลากรในโรงเรียน อันจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนและสภาวะจิตใจของผู้ใช้อาคารสถานที่ ซึ่งหมายถึง นักเรียน ครู รวมถึงบุคคลภายนอกที่มาเยี่ยมชมสถานศึกษาในโอกาสต่างๆ และได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ดังนี้

1. ดำเนินการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า โดยให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วม

2. จัดให้มีแผนผังบริเวณอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียนและห้องพิเศษ

3. จัดให้มีการทำตารางและแสดงการใช้อาคารสถานที่ รวมถึงห้องพิเศษต่างๆ

4. ตรวจสอบสภาพและซ่อมบำรุงอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ ให้อยู่ในสภาพพร้อม

ใช้งานได้

5. จัดให้มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอาคารสถานที่ของบุคลากร

6. ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่
7. จัดสภาพบริเวณสถานศึกษาให้ร่มรื่น สะอาด สวยงาม น่าดูน่าเรียนและปลอดภัย
8. จัดบริเวณอาคารเรียน อาคารประกอบและบริเวณอื่นๆ ให้มีความแข็งแรงสะอาด

และแสงสว่างเพียงพอ

จากที่กล่าวมา โรงเรียนนอกจากจะอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานทางการศึกษาแล้ว ยังมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเจริญอกงามด้านร่างกาย จิตใจ ด้านสังคมและสติปัญญาของนักเรียนเป็นอย่างมาก การกำหนดแผนผังอาคาร การจัดบริเวณและการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้ตอบสนองการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็ก โดยหลักการแล้วจะไม่นิยมการวางรูปแบบตายตัว มีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปร่าง ขนาดทรงตงเพื่อประโยชน์ด้านการเรียนการสอน และการปรับให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม หากนักเรียนได้พบเห็นสภาพบรรยากาศอันดีงาม จะเป็นการกระตุ้นทางสติปัญญาเสริมพัฒนาการทางสุนทรีย์และความซาบซึ้งในความงาม เมื่อเติบโตก็จะสามารถสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมทางสังคมได้โดยอาศัยประสบการณ์ในอดีตซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากโรงเรียนในช่วงการพัฒนามนุษยชาติ การจัดสภาพห้องเรียน ในลักษณะนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพของสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ นั้นเอง พรพจน์ พจน์พัฒนาผล (2548, น. 41) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนไว้ดังนี้

1. การจัดที่นั่งของผู้เรียนจะต้องใช้เดินไปมาหากันสะดวกและความคล่องตัวของ การเคลื่อนย้ายในการปฏิบัติกิจกรรม การจัดที่นั่งของผู้เรียน อาจแบ่งเป็น 2 ประการใหญ่ๆ คือ

- 1.1 การจัดที่นั่งเป็นรายบุคคล อาจจัดได้หลายแบบ เช่น เรียงเป็นแถวตอนลึกหันหน้าไปทางกระดานดำทั้งหมด ซึ่งเป็นแบบที่ใช้มานาน ปัจจุบันเรียกว่าการจัดการแบบเก่า เพราะเห็นว่าหลักสูตรแบบเก่าใช้วิธีให้ครูบอกอธิบาย โดยตลอดผู้เรียนเป็นผู้ฟังอย่างเดียวไม่ต้องปฏิบัติกิจกรรมอื่นใด การจัดที่นั่งแบบนี้ยังใช้ได้อยู่ เมื่อจะปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ ควรปรับปรุงการจัดที่นั่งใหม่สำหรับการจัดเป็นรูปตัวยู ครึ่งวงกลม บางครั้งก็เกิดปัญหามาก ผู้เรียนต้องนั่งเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งตลอด เพราะต้องหันหน้าไปดูผู้สอนหน้าชั้นจะไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ

- 1.2 การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม หลักสูตรฉบับปรับปรุงกำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ กิจกรรมร่วมกัน หรือผู้สอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป สำหรับโต๊ะเก้าอี้ของผู้เรียนที่ใช้ในห้องเรียน ควรมีขนาดพอเหมาะกับผู้เรียน มิฉะนั้นจะทำให้อ่านเขียน และทำกิจกรรมไม่สะดวก อาจมีผลทำให้เสียบุคลิกภาพได้ จำนวนโต๊ะเก้าอี้ก็ควรมีอย่างเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ส่วนการจัดโต๊ะของผู้สอน ควรจัดให้อยู่ในที่ที่เหมาะสมอาจจัดไว้หน้าห้อง ข้างห้อง กลางห้อง หรือหลังห้องก็ได้

จากงานวิจัยบางเรื่องเสนอแนะให้จัดโต๊ะผู้สอนไว้ด้านหลังห้อง เพื่อให้มองเห็นผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามการจัดโต๊ะผู้สอนนั้นขึ้นอยู่กับการจัดที่นั่งของผู้เรียนด้วย

2. การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ ห้องเรียนที่ดีเปรียบเสมือนบ้านที่ดีที่อยู่อาศัย จะได้อยู่อย่างมีความสุข การจัดห้องเรียนได้อย่างเหมาะสมจะเป็นการปลูกฝังนิสัยบางอย่างให้แก่ผู้เรียน เช่น ถ้าห้องเรียนสกปรกรกรุงรัง ผู้เรียนจะมีนิสัยเคยชินกับความสกปรก ในที่สุดก็จะเป็นคนรักความสะอาดได้ยาก ซึ่งองค์ประกอบสำคัญในการจัดห้องเรียนที่ควรคำนึงมีดังนี้

2.1 สภาพของห้องเรียนต้องอยู่ในสภาพที่ดี และใช้การได้อย่างเป็นสัดส่วนมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 ขนาดของห้องเรียนต้องกว้างขวางพอเหมาะกับจำนวนผู้เรียนและเนื้อที่พอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. สุขลักษณะในห้องเรียน ห้องเรียนควรให้ถูกสุขลักษณะ ดังนี้

3.1 อากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างอย่างเพียงพอ และมีประตูเข้าออกได้อย่างสะดวก

3.2 แสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยผู้เรียนอ่านหนังสือได้ชัดเจนเป็นการถนอมสายตา ห้องเรียนมีแสงสว่างไม่เพียงพออาจแก้ปัญหาได้ เช่น ทำหน้าต่างหรือบานเลื่อนเพิ่ม ใช้ไฟหรือโคมไฟช่วย ดัดแปลงหลังคาให้แสงสว่างส่องผ่านได้ ทาสีภายในห้อง ฯลฯ

3.3 ปราศจากสิ่งรบกวนต่างๆ เช่น เสียง ควีน ผุน ฯลฯ

3.4 ความสะอาด ผู้เรียนต้องช่วยกันดูแลเก็บกวาดดูแล เพื่อเป็นการปลูกฝังนิสัยรักความสะอาดและทำให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม

4. การจัดตกแต่งห้องเรียน ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.1 มุมหนังสือ ในห้องเรียนควรมีมุมหนังสือไว้ให้ผู้เรียนอ่านหนังสือ จะช่วยให้ผู้เรียนอ่านคล่อง มีความรู้กว้างขวาง และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ครูควรหาหนังสือหลายๆ ประเภท ที่มีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียนมาให้อ่าน และควรหาหนังสือชุดใหม่มาเปลี่ยนบ่อยๆ การจัดมุมหนังสือควรจัดให้เป็นระบบ และสะดวกในการหยิบอ่าน

4.2 สื่อการเรียนการสอน และวัสดุต่างๆ สื่อการเรียนการสอนประเภทหนังสือ ควรจัดไว้ให้เป็นระเบียบ อาจอยู่ร่วมกับมุมหนังสือหรือแยกไว้ต่างหาก อุปกรณ์การสอนที่ผู้สอนใช้ประจำ เช่น บัตรคำ แผนภูมิ ภาพพลิก ฯลฯ ให้จัดไว้เป็นระเบียบเช่นเดียวกัน อุปกรณ์ที่ใช้แล้วไม่ควรติดหรือแขวนนานจนลืมนำกลับมาใช้ อาจทำให้ความสนใจของผู้เรียนเปลี่ยนไปขณะเรียนบทเรียนใหม่ แต่อุปกรณ์บางชนิด เช่น เกม อุปกรณ์การสะสมคำ อุปกรณ์การคิดคำนวณ

ฯลฯ อาจจัดไว้ที่หนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนเล่นยามว่าง ซึ่งอาจเรียกว่ามุมฝึกสมอง หรือเรียกชื่ออื่นๆ ก็ได้ สำหรับวัสดุสิ้นเปลืองต่างๆ เช่น กระดาษสี กาว ฯลฯ ควรจัดไว้เป็นสัดส่วน สะดวกต่อการหยิบใช้ ผู้สอนควรฝึกนิสัยการจัดของให้เป็นระเบียบ เมื่อใช้แล้วต้องเก็บให้เข้าที่ให้เรียบร้อย ห้องเรียนจะได้ดูเป็นระเบียบ

4.3 เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น ในห้องเรียนทุกห้องจะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น อุปกรณ์ในการทำความสะอาดห้อง แปรงสีฟัน ยาสีฟัน และแก้วน้ำของผู้เรียน กล่องอาหาร หรือปิ่นโต ฯลฯ สิ่งของเหล่านี้ ถ้าไม่จัดที่สำหรับวางให้ดีจะดูเกะกะ ส่วนมากจะจัดไว้ตามมุม หรือฝาผนังห้องเรียน

4.4 มุมเสริมความรู้กลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ควรจัดไว้ตามความจำเป็น ได้แก่ มุมภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม การงานและพื้นฐานอาชีพ และภาษาอังกฤษ

4.5 การแสดงผลงานของผู้เรียน ครูควรจัดให้มีการแสดงผลงานของผู้เรียนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จและมีกำลังใจในการเรียน ทั้งยังสามารถแก้ไข และพัฒนาผลงานของตนให้ดีขึ้นโดยลำดับ ผลงานเหล่านี้อาจติดบนป้ายนิเทศ แฉวน หรือวางบนโต๊ะ

4.6 การจัดที่นั่งบนเอนกประสงค์ในยามว่าง ผู้เรียนสามารถใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่พักผ่อน ทำงานที่ผู้สอนมอบหมาย อ่านหนังสือจากมุมหนังสือ หรือนั่งสนทนากันในห้องเรียนที่ดีควรจัดสถานที่ไว้ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวเท่าที่จะทำได้ การประดับตกแต่งห้องเรียน ผู้สอนส่วนใหญ่มีห้องเรียนมาตรฐานหรือผู้สอนที่รักความสวยงามจะนิยมประดับตกแต่งห้องเรียนด้วยสิ่งต่างๆ เช่น ม่าน มู่ลี่ ภาพ สุภาพษิต ฯลฯ

4.7 การตกแต่งห้องเรียนควรทำอย่างพอเหมาะไม่มากจนเกินไป เช่น ติดภาพสวยๆ ไม่ควรอูจูดขาด หรือใช้สีสะท้อนแสง อาจทำให้ผู้เรียนเสียสายตาได้ การประดับตกแต่งห้องเรียน ควรคำนึงถึงหลักความเรียบง่าย เป็นระเบียบ ประหยัด และสวยงาม

กรมวิชาการ (2545, น. 112-114) กล่าวถึง รูปร่างลักษณะของห้องเรียนและการสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนไว้ว่า ครูประถมส่วนมากสอนอยู่ในห้องเรียนเดี่ยว ครู 1 คนต้องรับผิดชอบนักเรียน 1 ห้อง ในด้านการเรียนรู้ สวัสดิภาพและความสุขของนักเรียน ความพอใจในงานของครู ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการ “ปั้นศิษย์” ของตน ปัจจัยอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายนี้ก็คือ สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ครูสร้างขึ้นเพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้นั้นเอง ตัวบ่งชี้ความเอาใจใส่ของครูต่อเด็กประการหนึ่งก็คือ สภาพของ

ห้องเรียน (บางครั้งเรียกรวมๆ ว่า “บรรยากาศ” ของห้องเรียน) ทั้งๆ ที่มีการเรียกร้องให้ครูปรับปรุง การสอนภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น แต่ครูประถมศึกษาที่ยังสละเวลาที่มี จำกัดมาพัฒนาสภาพแวดล้อมด้วย ทั้งผู้ใหญ่และเด็กต่างก็ต้องใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนวันละหลายๆ ชั่วโมง จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างบรรยากาศที่สบายน่าอยู่ ไปในห้องเรียนครั้งแรกห้องเรียนจะมี สภาพน่าเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อยหรือไม่นั้น สิ่งสำคัญอันดับแรกคือ การตรวจสอบห้องเรียน โดยถามความคิดเห็นของนักเรียน เช่น เมื่อเข้าไปในห้องเรียนครั้งแรก ห้องเรียนมีสภาพน่าเรียน หรือไม่ หรือขาดการตกแต่ง ยุ่งเหยิง และไม่น่าสนใจ โຕะ เก้าอี้ มีขนาดเหมาะสมหรือไม่ สื่อหรือ อุปกรณ์วางไว้หยิบง่ายและเห็นได้ชัดเจนหรือไม่ วิธีทดสอบก็คือ คุกเข่าลงบนพื้นห้องหลายจุด รวมทั้งตรงประตูและกวาดสายตาไปทั่วห้องสักครู่ ว่ามีอะไรที่จะต้องปรับปรุงได้อีกโดยไม่ต้องใช้ ความพยายามมากนัก ในทำนองเดียวกัน ควรสอบถามความเห็นของผู้ใหญ่ว่า ต้องการให้ ห้องเรียนเป็นอย่างไร การจัดวางเฟอร์นิเจอร์ ความเรียบร้อย และแผนผังห้องแสดงประสิทธิภาพ ของผู้จัดหรือไม่ เหมาะกับการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัยหรือไม่ และอุปกรณ์ ทันสมัยน่าใช้หรือไม่ ห้องเรียนที่มีความพร้อมจะสามารถนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียนและทำให้ ผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ร่วมงานคนอื่นๆ สนใจโรงเรียนด้วย

สุนันท์ สุขสวัสดิ์ (2552, น. 26) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการอาคารสถานที่และ การจัดสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมเอาไว้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ของกิจกรรมต่างๆ ในสถานับการศึกษาอย่างชัดเจน เช่น พื้นที่อาคารสำหรับการเรียนการสอน พื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ พื้นที่ สำหรับการฝึกงาน พื้นที่สำหรับกำจัดสิ่งปฏิกูล
2. การวางผังบริเวณปลูกสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบ เช่น ถูกต้องตาม ทิศทางลมเอื้อต่อการรับแสงสว่างและป้องกันเสียงรบกวนได้
3. การจัดให้มีทางเดินเท้าระหว่างอาคาร เช่น ทำทางเดินเท้าที่มีหรือไม่มีหลังคา เชื่อมระหว่างอาคารต่างๆ โดยจัดทำจากวัสดุในท้องถิ่นหรือใช้พันธุ์ไม้ให้ร่มเงา พันธุ์ไม้เลื้อยหรือ พันธุ์ไม้พุ่มดอก
4. การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่จะให้ ความสดชื่นและร่มเงาแก่นักเรียนหรือ นักศึกษา เช่น ต้นไม้ สนามหญ้า สระน้ำทางธรรมชาติ ไม้ดอกไม้ประดับ รวมทั้งจัดให้มีระบบ การกำจัดขยะเปียกขยะแห้งให้หมดไป หรือปรับปรุงเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ในรูปแบบ ใหม่ๆ

นิพนธ์ วรรณเวช (2538 อ้างถึงใน สุพันธ์ สุขสวัสดิ์, 2552, น. 26) ได้กล่าวว่า การที่อาคารสถานที่ที่มีความสะอาด มีระเบียบถูกต้องและสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยย่อมแสดงถึงความสามารถทางการบริหารสถาบันในการจัดหาทรัพยากรในด้านการอำนวยความสะดวกให้แก่การเรียนการสอน การค้นคว้า และสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยอื่นๆ ด้วย

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ หมายถึง ดำเนินการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ สิ่งปลูกสร้างมีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด อาคารเรียนอาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ โรงอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ห้องน้ำ ห้องส้วมที่มีการดูแลความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อุปกรณ์ในห้องเรียน สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬาที่มีเพียงพอ เหมาะสมและปลอดภัย

2. สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน

สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมทางด้านการเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่างๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใสน่าเรียน ไม่มีสภาพแห่งความกลัว หวาดผวา วิตกกังวล สิ่งชี้วัดลักษณะของสภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการ ได้แก่ ครูอาจารย์มีความกระตือรือร้นในการเร่งรื้อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รู้จักหาเทคนิคหรือกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมนักเรียนมาช่วยเสริมเปลี่ยนแปลงวิธีสอนเพื่อลดความเบื่อหน่าย ซ้ำซากจำเจ

ชาญชัย อาจีนสมาจาร (2544, น. 45) กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนและบทบาทของครู ไว้ดังนี้

1. เป็นแบบอย่างในเจตคติ และพฤติกรรมทางบวกและสร้างสรรค์เพื่อเพื่อนร่วมงาน นักเรียนและผู้ปกครอง
2. ใช้อำนาจอย่างยุติธรรม
3. ให้ความอบอุ่นในการสนับสนุน
4. ส่งเสริมความคิดหรือความร่วมมืออิสระต่อความเหมาะสม
5. กระตุ้นนักเรียนให้เรียนรู้และให้มาตรการในการเลือกแก่นักเรียนในกระบวนการเรียนรู้
6. ประกันความสมดุลที่มีเหตุผลระหว่างผลสะท้อนกลับในทางบวกและทางลบ
7. หาโอกาสเพื่อทำให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุน การยอมรับว่าตนเองมีคุณค่า ประสบความสำเร็จ มีความมั่นคงทางอารมณ์

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ์ (2544, น. 29) ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน
2. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจและเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้
3. ปรับสภาพของสถานที่เรียนให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองให้มากที่สุด
4. ร่วมมือกับโรงเรียนและชุมชนดูสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

นวลจิตต์ เขวกีรติพงศ์ (2545, น. 9) กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาว่า กระบวนเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความแตกต่างของผู้เรียน ครูสามารถจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ปรีชา สุคนธมาน (2545, น. 7-8) กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนมั่นใจโดยครูว่า ครูเปรียบเสมือนพ่อแม่อีกคนหนึ่งของนักเรียน จากข้อความดังกล่าวทำให้นักถึงคำพูดที่ว่า แล้วแต่ครูเถอะครับ/ค่ะ ฉันทยกให้ครูก็แล้วกัน ฉันทฝากลูกด้วยนะครู ฯลฯ และยังมีอีกหลายประโยคที่เราได้ยิน ย่อมแสดงว่าผู้ปกครองให้ความไว้วางใจและให้ความเชื่อมั่นในตัวครู ซึ่งทำให้ครูมีภาระเพิ่มขึ้นมาอีกก็คือ การสร้างความมั่นใจ ความเชื่อมั่นในตนเองให้กับผู้เรียนและเพื่อทำให้ผู้เรียนรู้สึกได้ว่า เมื่อมาเรียนแล้วได้รับความรู้ ประสบการณ์ มีแนวคิด มีเหตุผล พร้อมทั้งจะนำสิ่งที่ได้รับไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป ครูต้องเสริมสร้างความมั่นใจ โดยอาศัยเทคนิควิธีต่างๆ

อรุณชัย กัณขมา (2548, น. 28) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้น เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความหมายรวมถึงบรรยากาศ และบรรยากาศโดยส่วนใหญ่ ในระดับโรงเรียนประถมศึกษาชั้นนั้น ถูกสร้างด้วยกระบวนการบริหารที่จะเป็นกุญแจสำคัญที่ไขไปสู่ความปรารถนาของสังคม การสร้าง การวางแผน การขับเคลื่อนบุคลากรให้ไปในทิศทางที่เป็นสังคมเรียนรู้ เป็นภาระที่ผู้บริหารต้องดำเนินการ ครูเป็นทั้งสภาพแวดล้อมและเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งผลโดยตรงให้นักเรียนโดยใกล้ชิด การนำพาบรรยากาศที่ดีมีความอบอุ่น รอยยิ้มที่สดชื่น จริงใจ มีเมตตา สรรหาและสร้างสิ่งที่สร้างสรรคให้

ผู้เรียนได้รับประโยชน์ นับได้ว่าเป็นบุคคลที่สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาด้านต่างๆ

การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดสภาพดังกล่าว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามจุดประสงค์ ส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคลให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนแล้วดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นกันเอง ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่มมาช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, น. 199) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบบรรยากาศในชั้นเรียน มีลักษณะที่ช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงอยู่ตลอดเวลา ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน คือ

1. การร่วมมือและการแข่งขันของผู้เรียนในชั้นเรียน ประกอบด้วยบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือกันแก้ปัญหา การให้แรงเสริมหรือรางวัล
2. ลักษณะพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้สอนจะมีอิทธิพลต่อการเรียนของผู้เรียน
3. ความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน คำนึงถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ
4. ความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อกลุ่มเพื่อน ครูผู้สอนและโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้

นอกจากนี้ความสอดคล้องกับผลการวิจัยของพันธณี วิหคโต (2537 อ้างถึงใน อรพรรณ รัตนวงศ์, 2551, น. 32) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูดีเด่น วิชาภาษาไทย และ วิชาคณิตศาสตร์ พบว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน อยู่ในระดับที่ดี คือ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดห้องเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้สนุกสนาน มีการแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดทันทีที่พบ โดยการแนะนำและอธิบายข้อผิดพลาด มีการกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดหาเหตุผลให้เกิดความเข้าใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองกับนักเรียน เอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด และมีความสนใจนักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายกรณี และซ่อมแก้ไขเป็นรายบุคคล สภาพแวดล้อมที่ดีจะทำให้ทุกคนมีความสุข มีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าของตนเองการจัดบรรยากาศของการเรียนการสอน ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีมีประสิทธิภาพสูงสุด ความคิดและสติปัญญาของเด็กจะพัฒนาได้ เนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องช่วยกระตุ้นให้เปลี่ยนแปลงปรับปรุงตัวเองให้เกิดความสมดุลกับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา ซึ่ง สุนันท์ สุขสวัสดิ์ (2552, น. 27) ได้เสนอแนวทางการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนคือ

1. การสร้างความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับ นักเรียน เช่น การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม แผนที่นั่งของนักเรียน
2. การยิ้มแย้มแจ่มใส แสดงอารมณ์ดี
3. ใช้คำพูดที่แสดงความเมตตาและไม่ใช้วาจาที่เยาะเย้ยถากถางนักเรียนหรือใช้อำนาจข่มขู่ให้นักเรียนกลัว ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนให้คำชม มากกว่า ตี
4. ให้ความรักความอบอุ่นแก่นักเรียนทุกคน ควรมีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่รักและยอมรับของครูและเพื่อนๆ ครูจะต้องเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์อันดีโดยต้องพยายามรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
5. ให้ความสนใจและเห็นอกเห็นใจนักเรียน โดยครูต้องเอาใจใส่และสอนนักเรียนให้อยู่ด้วยกันอย่างราบรื่น ไม่ชมแข่งซึ่งกันและกัน
6. ให้ความยุติธรรม การปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยใจเป็นกลางไม่มีอคติ ต้องพยายามควบคุมอารมณ์ให้ได้ พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
7. ให้ความไว้วางใจและยกย่องให้นักเรียนทำงานหรือกิจกรรมตามที่มอบหมาย โดยครูเป็นที่ปรึกษาให้นักเรียน ให้นักเรียนมีอิสระในการทำงานเข้าใจตนเองรับผิดชอบตนเองและเรียนรู้ด้วยตนเอง
8. มีความไวในการรับรู้อารมณ์ต่างๆ ของนักเรียน เช่น ในกรณีที่ครูกำลังสอนเมื่อสังเกตเห็นว่านักเรียนไม่สนใจ ครูก็อาจจะเปลี่ยนกิจกรรมหรือเปลี่ยนเทคนิคการสอน เพื่อให้ทุกคนหันมาสนใจบทเรียนตามเดิม
9. มีการยอมรับนับถือ ครูเห็นคุณค่าในตัวนักเรียน ยอมรับว่านักเรียนเป็นบุคคลสำคัญมีคุณค่าและสามารถเรียนรู้ได้ ให้โอกาสแสดงความรู้สึก โดยวิธีสอนแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย
10. ให้นักเรียนมีบทบาทในการสร้างความคิด ให้นักเรียนที่เก่งช่วยสอนให้แก่เพื่อนที่เรียนอ่อน
11. ไม่แสดงพฤติกรรมที่ซ้ำ ครูต้องพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนไม่ให้ซ้ำๆ กันเป็นประจำ เพราะจะทำให้เกิดบรรยากาศที่น่าเบื่อหน่าย
12. ให้แรงเสริมหรือรางวัล ครูควรมีการให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีจุดเด่นด้านต่างๆ อย่างทั่วถึงและตามความเหมาะสม เช่น ชมเชยนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมเป็นกลุ่มเพราะจะทำให้ผู้ได้รับการชมเชยมีความภูมิใจนักเรียนคนอื่นๆ ก็จะได้เห็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ เช่น การเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำหรือจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน วิธีการสอน การจัดกระบวนการเรียนที่หลากหลายเน้นกระบวนการคิดและมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน กิจกรรมเสริมทักษะทางวิชาการ มีการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้

3. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

เลิศศักดิ์ คำปสิว (2551, น. 20) ได้ให้ความหมายของสภาพภาพแวดล้อมด้านการบริหาร หมายถึง การดำเนินการโดยวิธีที่หลากหลายเพื่อให้ครูได้มีโอกาสใช้ความสามารถของตนเองเต็มที่และสามารถใช้เวลาปฏิบัติหน้าที่ได้มากพอในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงรับทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

พรพจน์ พจน์พัฒนาผล (2548, น. 44) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ได้แก่ การดำเนินการใดๆ ภายในโรงเรียนให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากร บุคลากรในโรงเรียนยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน สิ่งชี้วัดลักษณะสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ได้แก่ การจัดระบบการทำงานของครู อาจารย์ สายงานการบังคับบัญชาที่มีความเป็นกันเอง ออบอ้อม มีความเป็นประชาธิปไตย ทุกคนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมถึงการจัดสวัสดิการและการจัดการด้านต่างๆ ด้วยลักษณะของการบริหารที่ก่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ดีนั้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบายควรให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม มีการนำเสนอข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน และปัญหาที่กำหนดเป็นนโยบายในการแก้ปัญหาและพัฒนางานของโรงเรียน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการบริหารไม่ว่าจะเป็นไปในลักษณะของการมีส่วนร่วม ตัดสินใจ หรือร่วมงานโดยการให้มีส่วนร่วมในงาน เป็นการส่งเสริมให้มีการร่วมมือจากกลุ่มสามารถ เรียนรู้พฤติกรรมและความรู้สึกทางด้านจิตวิทยาของผู้มีส่วนร่วมได้มาก ทำให้รู้ว่าแต่ละคนมีความสามารถ มีความคิดเห็นอย่างไร เป็นการเปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถของแต่ละคนอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับปฏิคม พงษ์ประเสริฐ (2550, น. 40) กล่าวว่า ถ้าผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเรื่องระบบ

การดำเนินงานของหน่วยงานแล้ว ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเรื่องระบบและเรื่อง การดำเนินงาน ผู้ปฏิบัติยอมอุทิศตนเพื่องาน และมีขวัญในการปฏิบัติงานดี การมอบหมายงาน และการสั่งการ ก็เป็นไปตามสายการบังคับบัญชาอย่างแจ่มชัด เหมาะสมกับความสามารถ ไม่เกินกำลังมอบหมายงาน และติดตามดูแลช่วยเหลือถามไถ่ดูแลความเหน็ดเหนื่อย ยกย่อง ชมเชย มีการสร้างขวัญกำลังใจ จัดสวัสดิการให้หลายๆ รูปแบบ เป็นต้น การบริหารทางด้านการวางแผนอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นหลักทางการศึกษา เน้น หลักการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือสังคมในอนาคต นักวางแผน และนักบริหารที่มี อุดมการณ์ต้องยึดหลักทางการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และพยายาม ค้นหาแหล่งสนับสนุนทั้งทางการเงิน และวัสดุอุปกรณ์จาก แหล่งต่างๆ มาช่วยสร้างบรรยากาศทางการศึกษาที่ส่งผลทั้งโดยทางตรงและส่งผลต่อความคิด สร้างสรรค์ในสังคมในอนาคต (นัฐญาพร ดุษฎี, 2545, น. 19-20)

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหาร คือ ดำเนินการจัดการ สิ่งต่างๆ ภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เช่น วางแผนพัฒนางานที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจของ บุคลากร การบังคับบัญชาที่มีความเป็นกันเอง มีความเป็นประชาธิปไตย บุคลากรมีส่วนร่วมใน การบริหารและตัดสินใจ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยใช้กลไกการบริหารแบบการมีส่วนร่วมทั้ง บุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีการทำงานเป็นทีม

4. สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน

สภาพแวดล้อมที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างมากที่กำลังศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงอย่างเข้าสู่วัยรุ่น กำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ร่างกายและ จิตใจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความอยากรู้อยากเห็นและต้องการความเป็นอิสระ มีการสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างมาก กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา ทางด้านความรู้ ทักษะคิด บุคลิกภาพ และคุณธรรมของนักเรียนสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อน ยังมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการด้านการเลือกคบเพื่อน

สมทรง สรรพสาร (2547) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ นักเรียน ในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมด้านสังคมและจิตใจ มี ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพทำให้นักเรียนเกิดความ สนใจการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และการเรียนภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีความสุขและ สภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตใจมีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านการปรับตัวของนักเรียน การเลียนแบบจากครูที่เป็นต้นแบบที่ดี เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

พรจิต พีระพัฒนกุล (2543, น. 49) กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางความรู้ ทักษะคิด บุคลิกภาพคุณธรรม และสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนนักศึกษาต้องใช้เวลาในส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้าถึงสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน เพราะกลุ่มเพื่อน ให้ความมั่นใจเลยยอมรับในพฤติกรรมต่างๆ ของเขา ทำให้ไม่สบายใจ มีความสุข และกลุ่มเพื่อนนี้ ยังมีอิทธิพลทำให้นักศึกษามีความเชื่อมั่น มีพฤติกรรมไปตามกลุ่มที่เขายึดอยู่

สุมิตรา ชิตามร (2546, น. 27) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เป็นลักษณะของวัยรุ่นที่มีความต้องการที่จะอยู่ในกลุ่มอย่างมีความสุข เพราะกลุ่มเพื่อนให้ความมั่นใจและยอมรับพฤติกรรมต่างๆ ของเขา ทำให้มีความสุขสบายใจ มีความสุขและยังมีอิทธิพล ทำให้นิสิต นักศึกษามีความเชื่อ และมีพฤติกรรมไปตามลักษณะที่เขายึดอยู่ และกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลดังนี้

1. เป็นกลุ่มที่จะประสานชีวิตจากสังคมในบ้านไปสู่สังคมมหาวิทยาลัย
 2. เป็นกลุ่มที่จะสนับสนุนและเป็นเครื่องมือ ให้บรรลุเป้าหมายของพุทธิปัญญาในการศึกษา
 3. เป็นกลุ่มที่สนับสนุนสนองอารมณ์จิตใจ และความต้องการของนักศึกษา
 4. เป็นกลุ่มที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้ และเข้าใจชีวิตการเรียนอยู่ร่วมกัน การสมาคมและการทำงานกับคนที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน
 5. กลุ่มเพื่อนอาจช่วยในการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดหรือประสบการณ์หรืออาจจะช่วยกันรักษาสภาพที่คงเดิมไว้
 6. กลุ่มเพื่อนจะช่วยแก้ไขปัญหานักศึกษาที่เรียนไม่ค่อยดี หรือมีความผิดหวัง
- ราตรี ฤกษ์วงศ์ (2549, น. 20) จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งสรุปได้ว่า ดังนี้

1. ความสนใจในการเรียนร่วมชั้น ได้แก่ ถือการเรียนเป็นเรื่องสำคัญ ติดตามเนื้อหาที่เรียนตลอด ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียนในห้องเสมอ ร่วมอภิปรายต่างๆ ในชั้นเรียนเสมอ และแข่งขันเรียนและทำกิจกรรม
2. พฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของเพื่อนร่วมชั้น ประกอบด้วย แต่งกายสะอาด เรียบร้อย เชื้อยวฉลาด รักสงบ ไม่ชอบทะเลาะวิวาท เคารพนับถือครูทั้งต่อหน้าและลับหลัง สนใจ วิธีการสอนของครู
3. การมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของเพื่อนร่วมชั้น เข้าห้องเรียนช้า คุดเสียดัง ในขณะที่เรียนอยู่ในชั้นเรียนอ่อน และได้เถียงครูอย่างไรเหตุผล

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ด้านกลุ่มเพื่อน เป็นการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน การสร้างบรรยากาศเป็นกันเองสนุกสนานน่าเรียน รวมทั้งการแสดงออกถึงรู้สึกหรือ ความสัมพันธ์ที่ดีที่เกิดขึ้นในหมู่คณะครูกับครู นักเรียนกับนักเรียน และครูกับนักเรียน ในการร่วมกันทำกิจกรรมเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม และส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำ กิจกรรม

ดังนั้นจากที่กล่าวมาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน หากโรงเรียนสามารถ จัดสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพ หรือด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้าน การบริหาร และด้านกลุ่มเพื่อนได้อย่างเหมาะสมแล้วโรงเรียนก็จะเป็นสถานที่ที่สร้างความหวังใจ ใหม่ๆ ที่รื่นรมย์ เปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของนักเรียนที่จะช่วยพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความสามารถที่เป็นพื้นฐานของ การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงการพึ่งตนเอง และ การดำรงชีวิตที่จะประสบผลสำเร็จในอนาคตได้

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้

ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้

คำว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ กลายเป็นคำที่รู้จักกันดีในพจนานุกรมการศึกษาของ สหรัฐอเมริกา นักการศึกษาบางคนมองว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นการปฏิบัติในชั้นเรียน เพิ่มเติมเข้ากับชุมชน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อวัตถุดิบและมนุษย์ บางคน เสนอให้โรงเรียนใช้บุคลากรในชุมชนเพื่อขยายหลักสูตรและการเรียนรู้ของนักเรียน และ อีกหลาย คนมองว่าหมายถึงการให้นักเรียน ครู และผู้บริหาร เอาใจใส่กับการเรียนรู้

ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้จะรวมถึงความหมายขององค์การแห่งการ เรียนรู้ (Learning Organization: LO) ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้มาก เช่น

Kim (1993) ให้ความหมายว่า LO เป็นการเพิ่มพูนความสามารถขององค์การเพื่อให้ บังเกิดการกระทำที่มีประสิทธิผล

Dixon (1994) ให้ความหมายว่า LO เป็นการจงใจใช้กระบวนการเรียนรู้ในทั้งระดับ บุคคล กลุ่ม และระบบขององค์การ เพื่อการปรับเปลี่ยนองค์การไปในทิศทางที่ตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การ

Ross and Others (1994) กล่าวว่า LO เป็นการทดสอบประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ให้เป็นองค์ความรู้ที่เอื้อประโยชน์แก่องค์การ และตอบสนองต่อ จุดมุ่งหมายหลักขององค์การ

Nevis and Others (1995) กล่าวว่า LO เป็นความสามารถหรือกระบวนการภายใน องค์การที่มุ่งรักษาพัฒนาการปฏิบัติที่อาศัยประสบการณ์ ถือได้ว่าเป็นระบบที่เกิดขึ้นคงอยู่กับ องค์การ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ปฏิบัติไปก็ตาม องค์การเรียนรู้ไปด้วยขณะที่ทำการผลิต สินค้าและ/หรือขณะให้บริการ

De Geus (1997) เห็นว่า การเรียนรู้ขององค์การเป็นกระบวนการที่ทีมผู้บริหารเปลี่ยนแปลง รูปแบบความคิดอ่านที่มีต่อองค์การเห็นว่าองค์การมีชีวิต พนักงานเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ มีการบริหารที่อดทนต่อความหลากหลาย ความแตกต่างและไวต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะ แวดล้อม

Garvin (2000) ให้ความหมายว่า LO คือองค์การที่มีทักษะในการสร้างสรรค์หา และ ถ่ายโอนความรู้ และสามารถปรับขยายพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการหยั่งรู้ และความรู้ใหม่ๆ

Razikin and Swanson (2001) กล่าวว่า สิ่งที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องมองโรงเรียนเป็นระบบองค์การ (Organization system) ซึ่งส่วนต่างๆ ต้องมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน

Hoy and Miskel (2001) กล่าวว่า องค์การแห่งการเรียนรู้เป็นองค์การที่ซึ่งสมาชิกได้ พัฒนาขยายขีดความสามารถของตน เพื่อการสร้างสรรคงานและการบรรลุเป้าหมายงาน อย่างต่อเนื่อง สมาชิกขององค์การได้เรียนรู้ถึงวิธีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และองค์การเองได้มีการขยายศักยภาพเพื่อการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่อย่างต่อเนื่อง

Ubben and others (2001) ได้กล่าวว่า องค์การแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งท้าทายต่อ ความรับผิดชอบของผู้บริหารในการที่จะทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ขึ้นมา โดยสิ่งที่ท้าทาย ที่สำคัญนั่นก็คือ การพัฒนา (Development) เป็นการพัฒนาทั้งในระดับบุคคล ระดับ องค์การ ผู้บริหารจึงต้องเป็นทั้งนักส่งเสริม นักสร้างสรรค์และนักประสานเพื่อความก้าวหน้าของ บุคคลและ องค์การเห็นว่าผู้บริหารจะไม่ใช่เพียงผู้นำที่เป็นแบบอย่างหรือผู้นำที่มีความสามารถ พิเศษเท่านั้น แต่จะต้องเป็นนักออกแบบ เป็นสถาปนิก และเป็นศิลปินที่จินตนาการสร้างสรรค์ และรับผิดชอบต่อการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อีกด้วย

Hord (1997) ได้ให้ความหมาย คำว่า “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC)” มีความหมายในตัวเอง หมายถึง โรงเรียนที่ดึงเอาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

วิชาชีพมาเรียนรู้ร่วมกันภายใต้สังคมที่สร้างขึ้นและได้รับการสนับสนุน ครู และผู้บริหารได้รับการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น และเข้มข้นมากขึ้นทำให้ผู้เข้าร่วมมีปฏิสัมพันธ์กัน เกิดการทดสอบแนวความคิด เกิดความท้าทายในการสรุปและแปลความหมาย และแลกเปลี่ยนข้อมูลใหม่ๆ ซึ่งกันและกัน เมื่อคนหนึ่งเรียนรู้เอง (ทั้งจากหนังสือ บทความหรือวิดีโอ) ถือว่าเป็นแหล่งความรู้และความคิดใหม่ และเมื่อความรู้ดังกล่าวได้รับการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนกับเพื่อนจะเกิดความรู้และความเชี่ยวชาญหลายเท่าตัว ก่อนจะนำไปทดสอบหาประสบการณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ก่อให้เกิดการกระตุ้นมากขึ้น

Astuto and others (1993) ให้ความหมายของ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” ในสถานศึกษาไว้ว่า เป็นความร่วมมือกันของผู้บริหารและครูผู้สอน ในการแสวงหาและเรียนรู้ร่วมกัน และลงมือปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับวิชาชีพ และเป้าหมายสูงสุดคือผลประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียน

Senge (1990) ให้ความหมายของ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” ไว้ว่าเป็นองค์กรที่กลุ่มบุคคลแสดงความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ที่บังเกิดผลที่เป็น ที่ต้องการอย่างแท้จริง ของบุคลากร และขององค์กร โดยสมาชิกมีอิสระในการคิด การทำงาน และการสร้างสรรค์งานอย่างเต็มที่

Pedler and others (1991) ว่า องค์กรการเรียนรู้เป็นองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของสมาชิกทุกๆ คนและมักจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์การอย่างต่อเนื่อง

Razik and Swanson (2001) ยังได้กล่าวว่า สิ่งที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องมองโรงเรียนเป็นระบบองค์การ (Organization system) ซึ่งส่วนต่างๆ ต้องมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน

DuFour (2004) ให้ความหมายคำว่า “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” ไว้ว่าเป็นการรวมตัวของบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรวิชาชีพ ที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการรวมตัวกัน เพื่อปฏิบัติภารกิจหรือทำกิจกรรมต่างๆ จนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมโรงเรียน (School culture)

จากแนวคิดที่กล่าวมา สรุปความหมายของ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” ว่าเป็นการรวมตัวของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งได้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง บุคลากรในชุมชนอื่นๆ และนักเรียน ในการทำกิจกรรมหรือการดำเนินการเพื่อเป้าหมายของ “การเรียนรู้” มีวัฒนธรรมองค์กรที่มีความร่วมมือ มีการทำงานเป็นทีม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายมีระบบสื่อสารที่ดีระหว่างสมาชิก โดยการรวมตัวกันทำอย่างกระตือรือร้นและต่อเนื่อง โดยสมาชิกในชุมชนเกิดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) ในการร่วมกิจกรรม เพราะได้รับอิสระในการคิด ทำงาน และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ตามความต้องการที่แท้จริงของตนเองและองค์กร

ความเป็นมาและความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้

ในศตวรรษที่ผ่านมาประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional learning community) เป็นอย่างมากและถือได้ว่า "กลยุทธ์ที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนา โรงเรียน" (DuFour & Eaker, 1998) นักวิจัยหลายคนเกิดความสนใจ ในศักยภาพของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน (Hord, 1997)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นแนวคิดเดียวกันกับองค์การแห่งการเรียนรู้ แต่ชุมชนแห่งการเรียนรู้จะมุ่งไปศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ในขณะที่องค์การแห่งการเรียนรู้จะนำไป พัฒนาในองค์การต่างๆ อย่างหลากหลายซึ่งความเป็นมาของแนวคิดเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ สามารถศึกษาได้จากผลงานการเขียนร่วมกันระหว่างของ Argyris ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาที่สอน ด้านการศึกษาและพฤติกรรมองค์การของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด และ Schon ศาสตราจารย์ด้านปรัชญาแห่งสถาบันเทคโนโลยีแห่งรัฐแมสซาชูเซต (Massachusetts Institute of Technology: MIT) ในปี ค.ศ. 1978 ในหนังสือชื่อ Organization learning: A theory of action perspectives) ซึ่งถือว่าเป็นตำราเล่มแรกขององค์การแห่งการเรียนรู้ โดยในระยะเริ่มแรกหนังสือนี้ได้ใช้คำว่า การเรียนรู้ขององค์การ (Organization Learning: OL) ต่อมา Senge ผู้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ขององค์การ (Center for organizational learning) ในสถาบันเทคโนโลยีแห่งรัฐแมสซาชูเซต ในปี ค.ศ. 1990 ได้มีบทบาทอย่างสูงในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้นและมีผลงานเป็นที่ยอมรับ และได้ใช้คำว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning organizational) แทนคำว่า การเรียนรู้ขององค์การ (Organization learning) ที่มีให้อยู่เดิมและกลายเป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน และเพื่อเป็นการเชื่อมโยงแนวคิดสู่การปฏิบัติ เติ้งเก้และคณะ ได้เขียนหนังสือขึ้นอีกเล่มหนึ่งชื่อ The fifth discipline field book: strategies and tools for building a learning organization เพื่อให้ข้อเสนอแนะ สนับสนุนแนวปฏิบัติต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในองค์การในรูปแบบต่างๆ (ศักดิ์ดา มัชปาโต, 2550, น. 11)

Senge ศาสตราจารย์ชื่อดังในสาขาวิชาบริหารจัดการและการศึกษาแห่งสถาบัน Massachusetts Institute of Technology (MIT) ในสหรัฐได้ร่วมกับคณะทำการวิจัยเพื่อหาแนวทางฟื้นฟูบริษัทธุรกิจที่ประสบความล้มเหลวในการดำเนินกิจการหลายแห่งในสหรัฐ จึงพบว่าตัวแปรที่เป็นปัจจัยสำคัญ ที่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงให้การดำเนินงานภายในองค์การของบริษัทเหล่านั้นประสบความสำเร็จได้ ก็คือการใช้แนวคิดเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) ซึ่งต่อมานักการศึกษาได้ประยุกต์แนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุง

สภาพแวดล้อมด้านการทำงานทางการศึกษาของครูและผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้สามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของนักเรียนให้สูงยิ่งขึ้นต่อไป

แนวคิดเบื้องต้นขององค์การแห่งการเรียนรู้ตามที่เสนอของ Senge (1990) คือ “องค์การที่มีการขยายขีดศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างอนาคตใหม่ที่ดีกว่าให้กับตนเองอยู่ตลอดเวลา” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง “องค์การแห่งการเรียนรู้ก็คือ หน่วยงานซึ่งประกอบด้วยบุคลากรทุกระดับที่ต่างร่วมมือร่วมใจกันส่งเสริมพัฒนาศักยภาพให้แก่กัน รวมทั้งศักยภาพขององค์กรให้สูงขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินการให้เกิดผลงานได้ระดับคุณภาพตามที่ปรารถนา”

Senge และคณะ ให้คำอธิบายเพิ่มเติมว่า การสร้างสรรคให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็งก็คือ การทำให้คนในองค์กรรู้จักเรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นทีมงานที่ดีจนสามารถยกระดับผลสำเร็จขององค์การให้สูงยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในกระบวนการพัฒนาทีมงานให้เป็นทีมงานชั้นยอดจนสามารถร่วมสร้างและร่วมขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) ได้นั้น สมาชิกแต่ละคนของทีมงานจะได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ๆ ที่ใช้ปฏิบัติงานเพื่อยกระดับผลงานให้สูงขึ้น และจากการมีโอกาสทำงานร่วมกันเช่นนี้ทำให้สมาชิกของทีมงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันพร้อมไปกับการเรียนรู้วิถีทำงานของตนให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้นโดย Senge ได้อธิบายถึงทีมงานที่มีประสิทธิผลในองค์การแห่งการเรียนรู้ว่า “เมื่อเวลาผ่านไป หลังจากสมาชิกทีมงานแต่ละคนมองเห็นและได้ประสบการณ์จากมุมมองโลกในแง่ที่แตกต่างของกันและกัน ก็จะเริ่มเกิดความเชื่อและมีสมมติฐานใหม่ขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทักษะและศักยภาพของตนตามมาที่เรียกว่า “วงจรของการเรียนรู้แบบลุ่มลึก (Deep learning cycle)” อันเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งขององค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะเป็นปัจจัยช่วยพัฒนาทั้งด้านศักยภาพและสร้างกระบวนการใหม่ให้แก่บุคคล และองค์การโดยรวม” (Senge, et al., 1994, p.18 อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548)

Luthan (1998 อ้างถึงใน ศักดา มัชปาโต, 2550, น. 11) ได้วิเคราะห์งานของ Argyris และ Schon ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มนักวิชาการรุ่นแรกๆ ที่ค้นหาความหมายขององค์การแห่งการเรียนรู้ และได้ข้อสรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์ว่าองค์การแห่งการเรียนรู้เปรียบเสมือนกระบวนการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนเข้าไปในกลุ่มของสมาชิกในองค์การที่อาจมีส่วนร่วมในปัญหาภายในองค์การนั้นๆ และการสืบสวนได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ชนิดของการเรียนรู้ตามรูปแบบ รูปแบบแรก คือการเรียนรู้แบบวงแหวนเดี่ยว (Single-loop-learning) ตามรูปแบบนี้มีการเรียนรู้เกิดจากองค์การได้คาดการณ์จากความผิดพลาดหรือปัญหาและการจัดการแก้ไข โดยสร้างหรือผลิต กลวิธีในการแก้ปัญหาการจัดการแบบใหม่ รูปแบบที่สอง คือการเรียนรู้

วงแหวนคู่ (Double-loop- learning) ซึ่งก็คล้ายคลึงกับรูปแบบแตกต่างกันตรงที่ว่าได้มีการนำ การศึกษาแบบสืบค้น (inquiry) เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหรือปรับโครงสร้างในปทัสถานขององค์การ (Organization norms) รูปแบบที่สาม คือการเรียนรู้ที่จะรู้เป็นกระบวนการที่องค์การใดองค์การ หนึ่งเรียนที่จะรู้กันอย่างจริงจัง โดยนำมาพิจารณาใหม่ในช่วงปลายปี 1980 แต่เริ่มตีพิมพ์หนังสือ The fifth discipline fieldbook: strategies and building a learning ในปี ค.ศ.1990 ดังกล่าว มาแล้วในตอนต้น Luthans ได้นิยามและอธิบายลักษณะองค์การแห่งการเรียนรู้ในหนังสือ พฤติกรรมองค์การที่เขาเขียนขึ้นว่า องค์การแห่งการเรียนรู้เป็นองค์รูปแบบของความคิดที่ใหม่ และขยายกว้าง เป็นสิ่งที่ควรได้รับการปลูกฝังให้เกิดขึ้น เป็นองค์การที่ความต้องการที่มากมาย หลากหลาย และเป็นองค์การที่จะค่อยๆ ขยายขีดความสามารถในการสร้างสรรค์เพื่ออนาคต

ยิ่งไปกว่านั้น Luthans ได้เสนอทฤษฎีพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ผลงาน ของ Argyris เกี่ยวกับการเรียนรู้แบบวงแหวนคู่ (Double-loop-learning) และผลงานของ Senge เกี่ยวกับการขยายขอบเขตการเรียนรู้ (Generative learning) Luthans (1998) องค์การแห่ง การเรียนรู้ มีสามมิติ มิติแรกคือ มิติการปรากฏของภาวะความตึงเครียด เป็นความตึงเครียด ที่สร้างสรรค์ถือเป็นตัวเร่งหรือดึงดูดให้เกิดการเรียนรู้เป็นความตึงเครียดที่เกิดจากช่องว่างระหว่าง วิสัยทัศน์ขององค์การสภาพที่เป็นอยู่ มิติที่สองคือ มิติลักษณะของระบบองค์การแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของลูกจ้าง (ปฏิบัติ) ทัวทั้งองค์การ และเปิดใจ กว้างเพื่อรับความคิดใหม่ๆ และมิติที่สามถือเป็นมิติหลัก นั่นคือ มิติเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ ซึ่งให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการเรียนรู้ที่มีกลไกเพื่อให้คำชี้แนะ ที่ทีมงานการเสริมสร้างแรงและความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งสิ่งหลังนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดย ความเห็นอกเห็นใจนี้ สะท้อนให้เห็นได้จากความห่วงใยและความสนใจอย่างแท้จริงในนวัตกรรม ของผู้เป็นลูกจ้างซึ่งสามารถนำไปใช้ได้โดยผ่านระบบการให้รางวัล (Reward system)

อมรา จารุญศิริ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า คำกล่าวที่แสดงถึงความสำคัญของชุมชน แห่งการเรียนรู้ ซึ่งระบุในบทความทางวิชาการของ Wikipedia, the free encyclopedia ว่า “ถ้าโรงเรียนต้องการประสิทธิภาพมากขึ้น จำเป็นต้องหยุดการดำเนินงานในรูปแบบของ อุตสาหกรรม แล้วสร้างสรรค์และนำรูปแบบใหม่มาใช้ เช่น ปรับองค์การแห่งการเรียนรู้ เนื่องจาก องค์การแห่งการเรียนรู้เป็น “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” ในหลายเหตุผล คำว่า “องค์การ” (Organization) “เกิดจากความเห็นหุ้นส่วนที่มีประสิทธิภาพ มีความเรียบง่าย และมีความสนใจ ร่วมกัน ส่วนคำว่า “ชุมชน” (Community)” ให้ความสำคัญมากกว่าในด้านความสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ และวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนา

โรงเรียนความท้าทายของนักการศึกษา คือการสร้างชุมชนที่มีพันธสัญญาที่เรียกว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) แม้จะฟังดูง่ายตาย แต่มีความยุ่งยากในการปฏิบัติโดยละเอียด

ในสหรัฐอเมริกา ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 เป็นการมุ่งเน้นให้โรงเรียนเหมือนชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นที่หลอมรวมวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ ทั้งด้านเป้าประสงค์ขององค์การและความร่วมมือต่างๆ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกล่าวว่า แนวคิดที่ให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้นั้นจะทำให้โรงเรียนเกิดการพึ่งตนเองและประยุกต์พัฒนาตนเองจากการสังเคราะห์แนวคิดที่ดีที่สุด และเมื่อโรงเรียนเปลี่ยนมาเป็นชุมชน วัฒนธรรมขององค์การก็เกิดการเปลี่ยนแปลง การปฏิรูปองค์กรส่งผลต่อวิธีที่โรงเรียนเสาะหาแนวทางในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีการอ้างถึงโดยนักวิจัยหลายท่าน เช่น Smith, Vaughn and Ketchum ได้กล่าวว่า "โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทุกคนเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งกับงานด้านการศึกษา ซึ่งเกิดผลดีทั้งต่อบุคคลและกลุ่มคนโดยรวม" Parker ย้ำว่า "โรงเรียนจะทำงานภายใต้เงื่อนไขสูงสุดและดีที่สุดในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง" ซึ่งต่อมาคำอธิบายดังกล่าวทำให้เกิดการทำงานร่วมกันและกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในที่สุด

ในมุมมองของ John Dewey (1990) โรงเรียนคือชุมชนที่ "เพิ่งเริ่มก่อตั้ง" ซึ่งสามารถเติบโตได้ต่อไป John Dewey มีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นสถาบันสังคมและการศึกษาก็เป็นกระบวนการพื้นฐานของความก้าวหน้าและการปฏิรูปทางสังคม (Cremin, 1988) ซึ่งแนวคิดนี้เป็นแนวคิดใหม่สำหรับนักการศึกษา ก่อให้เกิดความท้าทายต่อประเพณีเดิมๆ ที่ครูทำงานในห้องทำงานเพียงห้องเดียว Ella Yung นักวิจัยร่วมกับ Dewey ได้ขยายแนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นชุมชนในสารนิพนธ์ เรื่อง ความแปลกแยกในโรงเรียน (Isolation in the school) ว่าจำเป็นต้องมีแนวทางปรับปรุงการแยกกันทำงานในแต่ละระดับชั้นของโรงเรียน ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกคนในโรงเรียน และยังคงกล่าวเพิ่มเติมว่า "ยังจำเป็นต้องมีความแตกต่างในความเป็นหนึ่งเดียว" (Young, 1990) มากกว่าที่จะมีการบังคับให้เกิดการผสมผสานระหว่างระดับชั้นและบุคคล ซึ่งความเป็นชุมชนเกิดขึ้นเพื่อให้มีแนวทางให้แต่ละบุคคลได้มีการเรียนรู้ ไม่ใช่เพื่อสอนนักเรียนเพียงอย่างเดียว

อย่างไรก็ตาม แนวปรัชญาเกี่ยวกับการทำให้โรงเรียนเป็นชุมชนนี้ยังไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างแพร่หลายจนถึงช่วงต้นปี 1970 ซึ่งนักการศึกษาต่างก็เริ่มเห็นความสำคัญของการเป็นชุมชนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ทั้งนักเรียนและครู Richard Graham ได้ทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง Wisconsin research and development center for cognitive learning ซึ่งเขาได้แบ่งให้โรงเรียนเป็นหน่วยงานย่อยๆ เรียกว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งโรงเรียนแห่งนี้ จะมีการวางแผน

การศึกษาโดยคณะทีมงานของชุมชนครู โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากกว่าให้ความสำคัญกับหลักสูตร นอกจากนี้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องผ่านการพัฒนาบุคลากรและการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน Graham เห็นว่าการเรียนรู้เป็น "ที่ที่เกิดความไว้วางใจและเกิดความร่วมมือและกัน มากกว่าเพื่อการแข่งขันกัน" ซึ่งแนวคิดนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของนักเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ยังให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของครูอีกด้วย อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ยากที่จะเปลี่ยนแปลงเนื่องจากยังมีประเพณีเดิมๆ ที่แยกกันทำงานอยู่

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการที่พยายามศึกษาเปรียบเทียบลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ทั่วไป กับคุณลักษณะของการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ

Marquardt (1996) ได้สรุปผลการวิจัยของศูนย์ศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้แห่งสถาบัน MIT สหรัฐอเมริกา ซึ่งระบุถึงคุณลักษณะสำคัญ 10 ประการขององค์การที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และสามารถประยุกต์เป็นคุณลักษณะเชิงยุทธศาสตร์ของโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ โดยได้เปรียบเทียบกันในแต่ละประเด็นได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงคุณลักษณะ 10 ขององค์การแห่งการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ
(Ten major features of successful organizational learning)

คุณลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ทั่วไป (Characteristics of learning organizations)	คุณลักษณะของโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ (Characteristics of learning school)
1. ต้องเฝ้าระวังตรวจสอบ (Scanning imperatives) กล่าวคือ มีการเฝ้าระวังตรวจสอบสถานะแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ	1. พิจารณาถึงปัจจัยกดดันต่างๆ ที่มีต่อโรงเรียน และตัดสินใจได้ว่า เรื่องใดบ้างที่จำเป็นต้องตอบสนอง และในทางกลับกันก็พิจารณาได้ว่า โรงเรียนจะสามารถมีอิทธิพลต่อภาวะแวดล้อมได้อย่างไร
2. ค้นพบช่องว่างของการปฏิบัติงาน (Performance gaps) กล่าวคือ รู้จักใช้ช่องว่างของการปฏิบัติงานที่ค้นพบมาแล้วเปลี่ยนให้เป็นโอกาสที่จะเรียนรู้	2. สามารถระบุถึงประเด็นหรือด้านที่จำเป็นต้องปรับปรุงของโรงเรียน ตัวอย่างเช่น ด้านการเรียนการสอนของครูอาจารย์ ด้านงานวางแผนหลักสูตร โดยรวมของโรงเรียน ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นต้น
3. ให้ความสำคัญต่อเรื่องการวัดผล (Concern for measurement) ได้แก่ การวัดผลปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการประกอบการ ด้านการตลาดและด้านความสามารถแข่งขัน เป็นต้น	3. ต้องสามารถระบุได้ว่า งานด้านใดของโรงเรียนที่ควรวัดและประเมินผล เช่น ผลการสอนของครู และผลการเรียนของนักเรียน ทั้งระบุได้ว่าจะนำผลการวัดประเมิน ไปใช้เพื่อการพัฒนาได้อย่างไร หรือถ้าจะวัดมูลค่าเพิ่ม จะทำได้อย่างไร เป็นต้น

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ทั่วไป (Characteristics of learning organizations)	คุณลักษณะของโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ (Characteristics of learning school)
4. มีจิตสำนึกเรื่องการทดลอง (Experiment mind sets) กล่าวคือ ถ้ามีการทดลองมากขึ้นเพียงไร องค์การก็ยิ่งเพิ่มการเรียนรู้มากขึ้นเพียงนั้น	4. มีการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการค้นคิดนวัตกรรมและมีการทดลองอย่างหลากหลายเกิดขึ้นในโรงเรียน
5. มีบรรยากาศที่เปิดเผย (Climate of openness) : กล่าวคือ การเผยแพร่ ความรู้และการสื่อสารเป็นไปอย่างเปิดเผย	5. มีการแลกเปลี่ยน และให้สารสนเทศระหว่างกันผ่านการสื่อสารหลายทิศทาง อย่างกว้างขวางและเปิดเผยทั่วทั้งโรงเรียน
6. มีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (Continuous education): ให้ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong education) ที่จะขาดมิได้	6. การพัฒนาโรงเรียนต้องยึดโปรแกรมการพัฒนาด้านวิชาชีพ (Professional development) ของบุคลากร เป็นเรื่องสำคัญ
7. มีวิธีปฏิบัติงานที่หลากหลาย (Operational variety) ยึดความเชื่อที่ว่า การบรรลุเป้าหมายขององค์การสามารถทำได้หลายวิธี	7. มีการกระตุ้นให้มีวิธีการที่หลากหลายในการทำงานและการแก้ปัญหาของการปฏิบัติการทุกด้านของโรงเรียน
8. เปิดกว้างให้มีหลายช่องทางที่สามารถเสนอความคิดดีๆ (Multiple advocates / champions) กล่าวคือ ทุกคนในองค์การสามารถให้ข้อเสนอแนะเพื่อสู่การปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย	8. ดำเนินงานและการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงงานใดๆ ของโรงเรียน ยึดหลักการของการมีส่วนร่วมแบบกัลยาณมิตรเชิงวิชาการ (Collegial culture)
9. การมีส่วนร่วมด้านภาวะผู้นำ (Involved leaderships): โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ของผู้นำ ได้มาจากความเห็นร่วมของทุกคน จนเป็นวิสัยทัศน์ร่วมขององค์การ	9. ผู้นำให้ความมั่นใจได้ว่า ทุกทัศนะและมุมมองของทุกคนจะได้รับการนำไปสังเคราะห์ และจัดทำเป็นวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) ของโรงเรียน
10. มีมุมมองกว้างเชิงระบบ (System perspective) กล่าวคือ สร้างความสัมพันธ์เกี่ยวข้อกันระหว่างหน่วยงานย่อยๆ ภายในอย่างเป็นระบบ	10. สร้างโอกาสให้หน่วยงานย่อยภายในโรงเรียนได้ปฏิบัติงานแบบที่งานที่มีความร่วมมือร่วมใจกันอย่างแท้จริง

ส่วน Kaiser (2000) ได้สรุปว่า สถานศึกษาที่กำลังพัฒนาตัวเองเข้าสู่ความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะหลายประการ ได้แก่

1. สามารถตอบสนองต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก
2. เชื่อว่าผู้ที่มีส่วนร่วมจะสามารถสร้างความสำเร็จให้แก่โรงเรียนได้
3. ถือว่ากระบวนการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วม มีความสำคัญมากกว่าผลผลิตที่เกิดจากวิสัยทัศน์ร่วมกัน
4. มีความพยายามที่จะล้มเลิกรูปแบบที่ยึดหลักความเหมือนกัน (Harmony model) เพราะเป็นแนวคิดเดิมที่ยึดวัฒนธรรมแบบราชการ (Bureaucratic culture) ซึ่งเน้นให้ทุกคนต้องปฏิบัติอยู่ในกรอบระเบียบอย่างเคร่งครัด
5. ยึดหลักที่เน้นความสำคัญของข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และการตั้งฟังอาศัย ซึ่งแสดงความคิดเห็นของตน
6. การมีบรรยากาศของวัฒนธรรมแบบเปิดเผย (Open culture) ซึ่งทุกคนมีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นของตน
7. รู้จักการเรียนรู้จากข้อผิดพลาด โดยเชื่อว่าความผิดพลาดดังกล่าวช่วยสร้างโอกาสให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น
8. มีโครงสร้างองค์ประกอบแบบไม่รวมศูนย์ (Decentralized structure) เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างครูผู้ปฏิบัติงานสอนกับฝ่ายบริหารให้น้อยลง
9. ปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติของครูจาก "การสอน" (Teaching) ไปเป็นจุดเน้นที่ "การเรียนรู้" (Learning) แทน โดยเฉพาะการเรียนรู้จากประสบการณ์หรือจากการปฏิบัติกิจกรรม และจากแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน
10. โรงเรียนมีกิจกรรมที่สร้างความตระหนักถึงความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา
11. มีการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เน้นรูปแบบที่มงานเป็นหลัก
12. มีวัตถุประสงค์ที่หลากหลายด้วยวิธีปฏิบัติ และให้อิสระแก่ผู้สอนสามารถ ตัดสินใจเลือกวิธีการอันหลากหลายได้เอง

กล่าวโดยสรุป ชุมชนแห่งการเรียนรู้ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่จะพัฒนาการเรียนของนักเรียนในต่างประเทศได้มีการพัฒนาส่งเสริมให้โรงเรียนใช้รูปแบบ PLC เพราะต้องการให้โรงเรียนเป็นเหมือนชุมชนที่มีวัฒนธรรมแห่งความสามัคคี เป็นชุมชนที่มีจุดประสงค์และความร่วมมือกัน

กนกอร ยศไพบุลย์และคณะ (2547 อ้างถึงใน โพธิยา คำผิว, 2548, น. 18-20) ได้สรุปลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ 11 ลักษณะดังนี้

1. โครงสร้างที่เหมาะสม (Appropriate structure) ไม่มีชั้นบังคับบัญชามากเกินไป ยืดหยุ่นคล่องตัวมีค่าพรรณานาหน้าที่ความรับผิดชอบของงานในตำแหน่งที่ยืดหยุ่น เชื่อมต่อการจัดตั้งทีมงานได้ มีโครงสร้างแบบองค์รวมที่มีองค์ประกอบที่ทำหน้าที่ของตนอย่างประสานสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆ อย่างแยกเป็นอิสระจากกันไม่ได้ และมีลักษณะแบบทีมข้ามสายงาน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้เป็นทีม และพัฒนาวิธีการใหม่ๆ ที่เชื่อถือได้

2. มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์การ (Corporate learning culture) การมีบรรยากาศที่ส่งเสริมการทดลองทำสิ่งใหม่ๆ แม้จะเสี่ยงต่อการผิดพลาดบ้างก็ตาม ซึ่งการวัดผลสำเร็จการเรียนรู้พิจารณาจากการบูรณาการความคิดทั้งหมดขององค์การเข้าด้วยกัน วัฒนธรรมองค์การต้องช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องความตระหนักในตนเอง การไตร่ตรอง และการสร้างสรรค์ส่งเสริมให้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับรวมทั้งโอกาสในการพัฒนาตนเองทุกคน รวมทั้งการสนับสนุนด้านขวัญกำลังใจและการเงินจากองค์การ

3. การเพิ่มอำนาจและความรับผิดชอบในงาน (Empowerment) การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีการเรียนรู้ มีอิสระในการตัดสินใจ ลดความรู้สึกต้องพึ่งพิงผู้อื่นในการแก้ปัญหา ขยายความในการเรียนรู้ของตนให้บังเกิดผลงอกงาม สร้างสรรค์อย่างเต็มที่ กระจายความรับผิดชอบและการตัดสินใจ แก้ปัญหาไปสู่ระดับล่าง หรือผู้ปฏิบัติให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ภายใต้กลยุทธ์และแผนงานขององค์การ

4. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment scanning) คาดคะเนการเปลี่ยนแปลงที่อาจมีที่จะกระทบต่อสภาพแวดล้อมขององค์การ ให้อัตว์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงแสดงท่วงทีในธุรกิจ ของตนเองให้มีนัยสำคัญแก่สังคม เลือกเป้าหมายในสภาพแวดล้อมที่องค์การมุ่งที่จะปฏิสัมพันธ์ด้วย

5. ทุกคนมีส่วนร่วมสร้างและถ่ายโอนความรู้ (Knowledge creation and transfer) หน้าที่การสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่ๆ มิใช่เป็นเพียงหน้าที่ของนักวิจัยและนักพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์เท่านั้น ในองค์การแห่งการเรียนรู้ผู้ปฏิบัติทุกคนจะมีบทบาทส่งเสริมความรู้ เรียนรู้จากส่วนอื่นฝ่ายอื่น จากเครือข่ายสายสัมพันธ์ติดต่อผ่านช่องทางการสื่อสารและเทคโนโลยีต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกัน มีการสร้างความรู้ใหม่ นอกจากนี้จะเกี่ยวข้องกับข่าวสารภายนอกแล้วยังรวมถึงการเรียนรู้และการหยั่งรู้ทางความคิดของแต่ละบุคคลในองค์การอีกด้วย

6. มีเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning technology) ประยุกต์เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานในกระบวนการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และให้มีการเก็บประมวลถ่ายทอดข้อมูลกันได้รวดเร็วและถูกต้องเหมาะสมกับแต่ละบุคคลและสภาพการณ์ เช่น มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารไกล (Video conference) มาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ทั้งองค์การสร้างเครือข่าย สร้างฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง

7. มุ่งเน้นคุณภาพ (Quality) การที่องค์การให้ความสำคัญกับการบริหารเชิงคุณภาพ โดยรวมที่เน้นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องซึ่งทำให้ผลการเรียนรู้ ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ กลายเป็นผลงานที่ดีขึ้น

8. กลยุทธ์ (Strategy) กระบวนการเรียนรู้จะเป็นไปอย่างมีกลยุทธ์ทั้งในด้านของการยกย่องการดำเนินการและการประเมิน ผู้บริหารจะเป็นตัวกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือคำตอบไว้ให้

9. บรรยากาศที่สนับสนุน (Support atmosphere) บรรยากาศที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานนั่นคือให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของเขาได้อย่างเต็มที่ เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยอมรับในความแตกต่างของบุคคลให้ความเท่าเทียมเสมอกัน ให้ความเป็นอิสระสร้างบรรยากาศ และแรงงานที่เป็นประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม โดยมีความสมดุลระหว่างความต้องการของบุคคลและองค์การ

10. มีการทำงานเป็นทีม (Teamwork and networking) การตระหนักถึงความร่วมมือ การแบ่งปัน การทำงานเป็นทีม การทำงานแบบเครือข่าย เป็นการทำงานที่มีใช้เพียงแต่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องในระยะยาว และริเริ่มสิ่งใหม่ๆ สร้างการแข่งขันและสร้างพลังร่วมกันจะทำให้องค์การอยู่รอดและเจริญเติบโต

11. การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) วิสัยทัศน์จะเป็นแรงผลักดันให้การปฏิบัติงานมุ่งเข้าสู่เป้าหมายอย่างมีเจตจำนงอย่างผูกพันบนพื้นฐานของค่านิยม ปรัชญา ความคิด ความเชื่อที่คล้ายคลึงกัน ส่งผลให้มีการร่วมกันทำกิจกรรมที่มีจุดหมายเดียวกันในที่สุด

องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้

Senge (1990) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ 5 ประการขององค์ประกอบแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ แบบจำลองในใจ การคิดอย่างมีระบบ ความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล และการเรียนรู้เป็นทีม เนื่องจากเป็นคนแรกที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบมีอาชีพ Senge ได้กล่าวถึงพื้นฐานของชนิดที่หลากหลายขององค์การที่ต้องเติบโตไปพร้อมกันตามที่ได้เรียนรู้และ

ปฏิบัติแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เป็นทีมที่มีความเป็นเอกลักษณ์และทำให้เกิดแบบจำลองซึ่งองค์การ มีเป้าหมายเดียวกัน เขาและคณะได้รวบรวมองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน และได้อธิบายถึง วิธีปฏิบัติผ่านผลงานที่ชื่อว่า Schools that learn (Senge, et al., 2000) และไม่นานหลังจากผลงานของ Senge ได้รับการตีพิมพ์ในปี 1990 มีนักวิจัยด้านการศึกษา 2 ท่าน ซึ่งมีแนวคิดเดียวกันเกี่ยวกับ “ชุมชนแบบมืออาชีพ” ได้แก่ Kruse and Seashore Louis ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ในปี 1993 องค์ประกอบดังกล่าวประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ๆ คือโครงสร้างภายในและ ปัจจัยขององค์การ ซึ่งโครงสร้างภายในประกอบด้วย ถ้อยคำที่ทำให้เกิดการสะท้อน การปฏิบัติการ ให้ความร่วมมือและการช่วยเหลือกันทำงาน การควบคุมตามบรรทัดฐานและความเป็นสังคมของ สมาชิกวิชาชีพ ส่วนปัจจัยขององค์ประกอบด้วย ขนาดโรงเรียน ความเป็นผู้นำผู้บริหาร และความ เชื่อใจ ทำให้เกิดการวิจัยต่อยอดจำนวนมาก เช่น Little (1990 cited in Darling-Hammond, 1995) รวมถึงงานวิจัยของ Hord (1997) และ DuFour (1998) แต่ไม่ได้อ้างถึงงานวิจัยของ Senge (1990) โดยตรง แม้ว่า Kruse และ Louis ได้กล่าวถึงองค์ประกอบเบื้องต้นและไม่ได้ พัฒนาต่อในงานวิจัยขึ้นไป แต่องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ยังคงปรากฏในงานอื่นๆ ของงานวิจัย Kruse และ Louis ถือได้ว่าเป็นรากฐานเนื่องจากเป็นงานชิ้นแรกที่ประยุกต์ใช้องค์การแห่งการเรียนรู้กับการศึกษาและเป็นสาเหตุของการพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับชุมชนแบบมืออาชีพ (Kruse and Louis, 1995)

Hord (1997) กล่าวถึงองค์ประกอบ 5 ประการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ดังนี้

- 1) การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน
- 2) การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน
- 3) การเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้
- 4) การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน (รวมถึงองค์ประกอบทางกายภาพและความสามารถของบุคคล) และ
- 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคลจากการศึกษา

DuFour and Eaker (1998) ได้กล่าวถึงชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การแลกเปลี่ยนพันธกิจ วิสัยทัศน์ และค่านิยม
- 2) ความต้องการร่วมกัน
- 3) ทีมงานที่ให้ความร่วมมือกัน
- 4) การปฏิบัติงานและการทดลอง
- 5) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 6) การให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ความมีเอกลักษณ์ขององค์ประกอบเหล่านี้คือ มุ่งให้ความสำคัญการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนเป็นหลัก

นอกจากนี้ Alan Blankstein (2004 อ้างถึงใน ดลนภา วงษ์ศิริ, 2557, น. 19) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ 6 ประการคล้ายๆ กัน กับนักวิจัยคนอื่นๆ และได้กล่าวถึงองค์ประกอบใหม่ อีก 1 อย่างซึ่งไม่เคยปรากฏที่ใดมาก่อน องค์ประกอบดังกล่าว ได้แก่ พันธกิจ วิสัยทัศน์ ค่านิยม และเป้าหมาย การประกันสัมฤทธิ์ผลของ นักเรียนด้วยระบบป้องกันและแทรกแซง การทำงาน

เป็นทีมที่ให้ความร่วมมือกัน โดยเน้นที่การสอนและการเรียน การอาศัยข้อมูลช่วยในการตัดสินใจ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การได้รับความร่วมมือจากครอบครัวและชุมชน และการสร้างความ เป็นผู้นำอย่างยั่งยืน Blankstein เป็นคนแรกที่กล่าวถึงการใช้ข้อมูล ช่วยในการตัดสินใจ และ กล่าวถึงการทำงานเป็นทีมที่ให้ความร่วมมือกันโดย เน้นที่การสอนและการเรียนรู้ รวมถึง การประกันสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนด้วยระบบป้องกันและ แทรกแซง และยังเป็นคนแรกที่กล่าวถึง การได้รับความร่วมมือจากครอบครัวและชุมชน

หลักจากที่นักวิจัย 5 ท่าน ได้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ซึ่งมีองค์ประกอบดังที่ กล่าวไปแล้วนั้น ในปี 2007 Williams, Matus, and Stewart ได้ร่วมกันทำวิจัยเพื่อวิเคราะห์หา องค์ประกอบและตัวชี้วัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ พบว่ามีองค์ประกอบ 10 ประการ ดังต่อไปนี้

1. พันธกิจ วิสัยทัศน์ ค่านิยม และเป้าประสงค์ที่เน้นการสอนและการเรียนเป็นสำคัญ
 2. การตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล
 3. ความเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการสอนและการเรียนเป็นสำคัญ
 4. การทำงานเป็นทีมซึ่งช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 5. วัฒนธรรมแห่งการฟังพากัน
 6. สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของนักเรียนทั้งหมด โดยผ่านระบบการป้องกันและ การแทรกแซง
 7. การพัฒนาแบบมืออาชีพซึ่งขับเคลื่อนโดยครู และนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ประจำวัน
 8. ความเป็นผู้นำของผู้บริหารที่เน้นการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ
 9. วัฒนธรรมโรงเรียนที่มีความไว้วางใจกันสูง
 10. การใช้การประเมินอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาการเรียนการสอน
- แนวคิดเชิงทฤษฎีของชุมชนแห่งการเรียนรู้**

Sergiovanni (1994 อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548) ได้ให้มุมมองใหม่เกี่ยวกับ โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ โดยอธิบายว่า การอุปมาที่เปรียบเทียบให้โรงเรียนเป็นองค์การ (Organization) นั้น น่าจะไม่เหมาะสมและถูกต้องที่เดี๋ยวนัก โดยเขาเห็นว่าควรเป็น “โรงเรียน เป็นชุมชน (Community)” จะมีความเหมาะสมมากกว่า ดังเหตุผลที่เขาอธิบายไว้ในงานเขียนชื่อ Building community in schools ซึ่งเรียกร้องให้เปลี่ยนมุมมองโรงเรียนในฐานะที่เป็นองค์การ แบบทางการ (Formal organization) ไปสู่ความเป็นชุมชน (Community) แทน

โดย Sergiovanni เห็นว่า "ความเป็นชุมชน (Community)" จะยึดโยงภายในต่อกัน ด้วยค่านิยม (Values) แนวคิด (Ideas) และความผูกพัน (Commitments) ร่วมกันของทุกคนที่เป็นสมาชิก ซึ่งเป็นแนวคิดตรงกันข้ามกับ "ความเป็นองค์การ" ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในลักษณะที่ยึดตามระดับที่ลดหลั่นกันลงมา (Hierarchical relationships) มีกลไกการควบคุม และมีโครงสร้างแบบตั้งตัวที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบและวัฒนธรรมของการใช้อำนาจเป็นหลัก ในขณะที่ชุมชนใช้อิทธิพลที่เกิดจากการมีค่านิยมและวัตถุประสงค์ร่วมกัน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเชิงวิชาชีพ มีความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการหรือวิทย์สัมพันธ์ต่อกัน และยึดหลักต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ "องค์การ" ยังทำให้เกิดคุณลักษณะบางอย่างขึ้น เช่น ลดความเป็นกันเองต่อกันลง (Impersonal) มีความเป็นราชการ (Bureaucratic) มากขึ้น และถูกควบคุมจากภายนอกให้ต้องรักษาสถานภาพเดิม (Maintain status quo) ของหน่วยงานไว้ ดังนั้น Sergiovanni จึงเห็นว่าถ้ามองโรงเรียนในฐานะแบบองค์การดังกล่าวแล้ว ก็จะทำให้โรงเรียนมีความเป็นแบบทางการที่สร้างความรู้สึกห่างเหินระหว่างบุคคลมีมากยิ่งขึ้น มีกลไกที่บังคับควบคุมมากมาย และมักมีจุดเน้นในเรื่องที่เป็นงานด้านเทคนิคเป็นหลัก แต่ทางตรงข้ามถ้ายอมรับว่า โรงเรียนมีฐานะแบบที่เป็นชุมชนแล้ว บรรยากาศที่ตามมาก็คือสมาชิกมีการผูกพันต่อกันด้วย วัตถุประสงค์ร่วมมีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ใกล้ชิดสนิทสนม และเกิดการร่วมสร้างบรรยากาศที่ทุกคนแสดงออกถึงความห่วงหาอาทรต่อกันและช่วยดูแลสวัสดิภาพร่วมกัน

ความเชื่อของ Sergiovanni เกี่ยวกับโรงเรียนเป็นชุมชนนั้น มีแนวคิดที่เป็นจุดเน้น คือ ยึดถือเรื่อง "คุณงามความดี (Virtue)" เป็นหลักการสำคัญ เขาเชื่อว่าคนส่วนมากมักมองวิชาชีพชั้นสูง (Professionalism) จากฐานของการใช้ความรู้ที่สามารถลงสู่การปฏิบัติได้จริง เขายังเชื่อว่าโดยปกติแล้ว ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการยอมรับว่าบทบาทของตนคือ การให้บริการแก่ลูกค้า (Service to clients) ซึ่งความสัมพันธ์แบบผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพกับลูกค้า ซึ่งความเชื่อในลักษณะเช่นนี้ทำให้ขาดความเป็นกันเองที่เท่าเทียมต่อกัน โดยที่ฝ่ายหนึ่งต้องอาศัยหรือต้องขึ้นอยู่กับอีกฝ่ายหนึ่ง (Dependency) การมีค่านิยมในลักษณะเช่นนี้จึงขัดแย้งกับค่านิยมของการสร้างความเป็นชุมชน กล่าวคือ คุณงามความดีมาจากพันธะผูกพันต่อค่านิยมร่วมของบุคคลแล้วพัฒนามาเป็นอุดมการณ์แห่งวิชาชีพเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป โดยมีพันธะผูกพันที่จะ

- 1) ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น
- 2) การประพฤติและปฏิบัติต้องยึดมั่นต่อค่านิยมเพื่อสังคมเป็นจุดหมายปลายทาง
- 3) ต้องไม่ใช่ประพฤติกปฏิบัติเพื่อตนเองเท่านั้นแต่ที่ทำนั้นก็เพื่อ

รักษาคุณงามความดีนั้นด้วย และ 4) ผูกพันต่อจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทร (Ethic of caring) ซึ่งจะขอกกล่าวในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ถ้าวิเคราะห์ดูแล้วจะพบว่า “อุดมการณ์แห่งวิชาชีพ (Professional ideal)” ช่วยให้เกิดหลักเกณฑ์พื้นฐานของการสร้างชุมชนแห่งวิชาชีพขึ้นในโรงเรียน กล่าวคือถ้าทั้งคณะครูผู้สอนและผู้บริหารต่างร่วมกันยึดมั่นต่อพันธะผูกพันที่ต้องแสดงพฤติกรรมแบบอย่างที่ดีแล้วคนเหล่านี้จะต้องสนใจและกระตือรือร้นต่องานวิจัย ตลอดจนทฤษฎีใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิธีสอน ทั้งนี้ไม่ใช่เพียงแค่ผูกพันต่อการพัฒนาเทคนิควิธีสอนใหม่เฉพาะงานส่วนตน แต่ต้องช่วยทำให้ทุกคนในโรงเรียนที่เป็นชุมชน โดยร่วมกันพัฒนาปรับปรุงวิธีสอนและการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นไปด้วยความห่วงใยต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมหมายความว่าครูผู้สอนจะแบ่งปันและแลกเปลี่ยนด้าน เทคนิควิธีการสอนระหว่างกันอย่างเปิดเผย จะเห็นภาพที่มีครูแวะเวียนไปเยี่ยมเยียนเพื่อสังเกตการณ์สอนของครูในอีกชั้นเรียนหนึ่งได้อย่างสะดวกใจ ตลอดจนมีการเชิญครูคนอื่นที่เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธีสอนแบบใหม่มาสาธิตการสอนให้ครูอื่นๆ ได้ชม ซึ่ง Louis และ Kruse มองปรากฏการณ์ ดังกล่าวว่าเป็นวิธีการที่ช่วยลดความรู้สึกลดเดี้ยวในการสอนของครูให้น้อยลงและเกิดมีความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบของกลุ่มที่มีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งโรงเรียน

2. การมีค่านิยมที่ประพฤติปฏิบัติโดยยึด “ค่านิยมเพื่อสังคมเป็นจุดหมายปลายทาง” นั้น หมายถึง การมุ่งไปสู่การให้บริการ โดย Sergiovanni มีความเห็นว่าถ้าชุมชนของโรงเรียนที่ยึดความสำคัญของงานให้บริการแก่นักเรียน แก่ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนรอบ โรงเรียนได้ครบถ้วนแล้วก็แสดงว่า โรงเรียนนั้นสามารถยกระดับวิชาชีพของตนได้สูงขึ้นจนถึง ระดับสามารถเป็น “ผู้คอยให้บริการดูแล หรือ Stewardship” ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ ยึดการทำประโยชน์เพื่อคนอื่นเหนือประโยชน์ส่วนตน (Service above self)

3. ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นชุมชนที่ “สืบเสาะค้นหาในสิ่งที่ถูกต้องดียิ่งขึ้น” ซึ่งหมายความว่า สมาชิกของชุมชนจะทำการใคร่ครวญตรวจสอบวัฒนธรรมของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูว่าวัฒนธรรมอะไรบ้างที่ส่งเสริมให้วิสัยทัศน์ของโรงเรียนบรรลุผลและได้มากน้อยแค่ไหนเพียงไร ส่วนคำว่า “สืบเสาะค้นหา หรือ Inquiry” หมายความว่า ภารกิจทุกด้านที่โรงเรียนดำเนินการอยู่นั้นจะต้องได้รับการดูแลตรวจสอบอย่างละเอียดเพื่อการปรับปรุงแก้ไข จนเชื่อได้ว่าภารกิจแต่ละด้านเหล่านี้เป็นไปเพื่อความดีงามของส่วนรวมและสามารถสนองตอบต่อวิสัยทัศน์ของโรงเรียนได้ด้วย ในสถานศึกษาที่เป็น “โรงเรียนที่มุ่งการสืบเสาะค้นหา (Inquiring school)” จะมุ่งพัฒนาเป้าหมายให้สูงขึ้นตลอดเวลาเมื่อเทียบกับปัจจุบัน อีกทั้งบรรดาสมาชิกของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียจะมีโอกาสได้ร่วมกันพิจารณาว่า มีปัจจัยใดบ้างที่ควรส่งเสริมเพื่อช่วยให้ชุมชน

แห่งการเรียนรู้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เช่น ช่วยระบุดึงความจำเป็นของโรงเรียนที่ต้องพัฒนาบุคลากรในประเด็นใดบ้างและจะทำให้บรรลุผลได้อย่างไร หรือช่วยหาผู้เชี่ยวชาญให้เข้ามาช่วยเหลือเพื่อยกระดับผลการปฏิบัติงานให้สูงยิ่งขึ้น เป็นต้น มีการเน้นสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาที่กำหนดร่วมกันขึ้นเองมากกว่าการใช้ยุทธศาสตร์ที่กำหนดให้โดยหน่วยงานภายนอก ชุมชนแห่งการเรียนรู้

4. คุณลักษณะที่สำคัญยิ่งของโรงเรียนในฐานะที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามทัศนะของ Sergiovanni ก็คือ "การมีจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทร (Ethic of caring)" โดยโรงเรียนต้องกลายเป็นชุมชนแห่งความเอื้ออาทร (Caring communities) ที่ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียทั้งหลายแสดงออกถึงความห่วงใยต่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้อื่น โดยเฉพาะต่อบรรดานักเรียนเป็นหลัก ซึ่ง การแสดงออกถึงความเอื้ออาทรเช่นนี้ ปังบอกถึงการมีค่านิยมร่วมกันที่สะท้อนออกมาในเชิงปฏิบัติต่างๆ และจากค่านิยมร่วมเหล่านี้ก่อให้เกิด "พลังอำนาจเชิงคุณธรรม (Moral authority)" ขึ้นในโรงเรียนได้ต่อไปในที่สุด ชุมชนแห่งการเรียนรู้ย่อยในโรงเรียนแห่งการเรียนรู้

การปรับเปลี่ยนสถานศึกษาของตนให้เป็น "โรงเรียนแห่งการเรียนรู้" นั้น ผู้นำสถานศึกษาสามารถจัดทำได้เป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับซึ่งมีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ย่อย (Learning community) ได้แก่ ระดับนักเรียน ระดับวิชาชีพ (Professional) และระดับชุมชน (Community) กล่าวคือ

ระดับที่ 1 ระดับนักเรียน (Student level) ซึ่งนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมและร่วมมือให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นจากครูและเพื่อนนักเรียนอื่นให้ทำกิจกรรมเพื่อแสวงหาคำตอบที่ สมเหตุสมผลสำหรับตน (Meaning making) นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Skill of learning how to learn) และทักษะการสืบค้นความรู้ด้านเนื้อหาของวิชาที่กำลังศึกษา (Acquiring of knowledge of content skills) นักเรียนสามารถทำการเรียนรู้อย่างแท้จริง (Authentic learning) ได้ต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมายของการเป็นผู้เรียน เชิงรุก (Active learners) และการเป็นนักตั้งปัญหา (Problem seekers) และการเป็นนักแก้ปัญหา (Problem solvers) ที่มีประสิทธิผลในที่สุด กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา ก็เพื่อให้นักเรียนรู้จักการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) และการสร้างความหมาย (Meaning making) จากสิ่งที่เรียนนั่นเอง

ระดับที่ 2 เป็นระดับผู้ประกอบการวิชาชีพ (Professional level) ซึ่งประกอบด้วย ครูผู้สอน และผู้บริหารของโรงเรียน โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ในระดับที่สองจะมีลักษณะเด่นตรงที่มี

การจัดตั้งสิ่งที่เรียกว่า “ชุมชนแห่งวิชาชีพ หรือ Professional community” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ การมีชุมชนแห่งวิชาชีพจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทั้งครูผู้สอนและผู้บริหารได้ใช้หลักการแห่งวิชาชีพของตน ไปเพื่อการปรับปรุงด้านวิธีสอน และด้านทักษะภาวะผู้นำ โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ไตร่ตรอง (Reflection) การใช้วิธีเสวนา (Dialogue) และการได้รับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่แต่ละคนมีต่อกันกลับคืนมา เป็นต้น ในการทำงานที่จะบรรลุความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ได้นั้น ทุกคนจะต้องมาร่วมกันพิจารณาบทพจนเรื่องนโยบาย การปฏิบัติต่างๆ และกระบวนการบริหารจัดการต่างๆ ของโรงเรียนเสียใหม่ โดยยึดหลักในการปรับปรุงแก้ไข สิ่งเหล่านี้ก็เพื่อให้สามารถบริการด้านการเรียนรู้แก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเพื่อให้การปรับปรุงแก้ไขดังกล่าว นำมาสู่การสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานวิชาชีพของครูผู้สอน และผู้บริหารให้มีคุณภาพและประสิทธิผลสูงยิ่งขึ้น มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ดีต่อกันของทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง โดยจะกล่าวละเอียดเป็น การเฉพาะในส่วนที่ 2 ต่อไป

ระดับที่ 3 เป็นระดับการเรียนรู้ของชุมชน (Learning community level) ที่ครอบคลุมถึงผู้ปกครอง สมาชิกชุมชนและผู้นำชุมชน โดยบุคคลกลุ่มนี้จำเป็นต้องมีส่วนร่วมเข้ามาร่วมสร้างและผลักดันวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมาย กล่าวคือ ผู้ปกครองนักเรียน ผู้อาวุโสในชุมชนตลอดจนสถาบันต่างๆ ของชุมชนเหล่านี้ต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเป้าหมายการเรียนรู้ของชุมชนและโรงเรียน กล่าวคือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมทางการศึกษาได้โดยการให้การดูแลแนะนำการเรียนที่บ้านของนักเรียน รวมทั้งให้ความสนับสนุนแก่ครู และผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้แก่บุตรหลานของตน ผู้อาวุโสในชุมชนสามารถเป็นอาสาสมัครถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของตนแก่โรงเรียนและชุมชนของตน สำหรับหน่วยงานและสถาบันที่อยู่ในชุมชน ซึ่งอาจเป็นภาคธุรกิจเอกชนหรือสถาบันอุดมศึกษา ก็มีส่วนสำคัญในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียน ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นโลกแห่งความเป็นจริงในสังคมที่โรงเรียนสามารถใช้เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ให้กับนักเรียนได้ ด้วยเครือข่ายการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจากชุมชน ไม่ว่าจะประชาชนที่อาศัยภาคธุรกิจต่างๆ และสถาบันอื่นอย่างหลากหลายเช่นนี้ จึงทำให้กรอบความคิดและนิยามของชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามระดับที่ 3 นี้ขยายตัวกว้างขวางออกไปอีกมาก

ผลดีของการมีชุมชนแห่งวิชาชีพในสถานศึกษา (Outcomes of professional learning community in school)

Hord (1997) ได้ทำการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้งชุมชนแห่งวิชาชีพ โดยใช้คำถามว่าโรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ได้ผลสรุปเป็นประเด็นย่อๆ ดังนี้

ผลดีต่อครูผู้สอน

1. ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในงานสอนของครูลง
2. เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน
3. รู้สึกว่าต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียนและร่วมกันรับผิดชอบเป็นกลุ่มต่อผลสำเร็จของนักเรียน
4. รู้สึกเกิดสิ่งๆที่เรียกว่า "พลังการเรียนรู้ (Powerful learning)" ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนมีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือ มีการค้นพบความรู้และความเชื่อใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งตนไม่เคยสังเกตหรือสนใจมาก่อน
5. เข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องทำการสอนได้แตกฉานยิ่งขึ้น และรู้ว่าตนเองควรแสดงบทบาทและพฤติกรรมการสอนอย่างไร จึงจะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดตามเกณฑ์ที่คาดหวัง
6. รับทราบข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพของตนได้ตลอดเวลา ครูเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างแรงบันดาลใจต่อการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนต่อไป
7. เพิ่มความพึงพอใจ เพิ่มขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานสูงขึ้น และลดอัตราการลาหยุดงานน้อยลง
8. มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัด และรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า
9. มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน
10. มีความประสงค์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ต่อปัจจัยพื้นฐานด้านต่างๆ

ผลดีต่อนักเรียน

1. ลดอัตราการตกซ้ำชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการสอนให้น้อยลง
2. อัตราการขาดเรียนลดลง

3. มีผลการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นเด่นชัด ปรากฏให้เห็นทั่วไปโดยเฉพาะในแทบทุกโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก

4. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และ วิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า

5. มีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลัง ไม่เหมือนกันลดลงชัดเจน

กล่าวโดยสรุป ถ้าผลงานวิจัยดังกล่าวมีน้ำหนักมากพอที่เชื่อมโยงถึงการที่ครูผู้สอนและ ผู้นำสถานศึกษาได้ทำงานร่วมกันในชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพแล้ว ก็มีคำถามตามมาว่าแล้วจะ เพิ่มจำนวนโรงเรียนที่มีชุมชนดังกล่าวให้มากขึ้นได้อย่างไร กระบวนทัศน์ทางการศึกษา ที่เปลี่ยนไป บ่งชี้ว่าทั้งบรรดาครูผู้สอนทั้งหลายและสาธารณชนจำเป็นต้องร่วมกันกำหนดบทบาท ใหม่ที่เหมาะสมของครู โดยต้องทบทวนการที่ต้องให้ครูใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันอยู่หน้า ชั้นเรียน และอยู่กับนักเรียนตลอดเวลานั้น ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องการใช้เวลาของ ครูผู้สอนในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ปรากฏผลออกมาชัดเจนว่าในหลายประเทศ เช่น ในญี่ปุ่น พบว่า ครูมีชั่วโมงสอนน้อยลง และมีโอกาสได้ใช้เวลาที่เหลือส่วนใหญ่ไปกับการจัดทำแผน เตรียมการสอน การประชุมปรึกษาหารือกับเพื่อนร่วมงาน การให้คำปรึกษาและทำงานกับ นักเรียนเป็นรายบุคคล การแวะเยี่ยมชั้นเรียนอื่นเพื่อสังเกตการเรียนการสอน และการได้ใช้เวลา ไปเพื่อกิจกรรมต่างๆ ด้านการพัฒนาวิชาชีพของครูมากขึ้น (Darling-Hammond, 1995) เป็นต้น การที่จะให้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องสร้างความตระหนัก และให้มุมมอง ใหม่ต่อสาธารณชนและวงการ วิชาชีพครูที่ต้องเน้นและเห็นคุณค่าของความจำเป็นต้องพัฒนาครู ให้มีความเป็นมืออาชีพยิ่งขึ้น ถ้าหากต้องการคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ดังที่มีผู้กล่าวว่า “ครูต้องเป็นบุคคลแรกที่ต้องเป็นนักเรียน (Teachers are the first learners)” โดยผ่าน กระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ มากขึ้น และช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนสูงตามไปด้วย นั่นคือความปรารถนา ใฝ่ฝันของบุคคลฝ่ายที่มีโอกาสได้

นอกจากนี้ Leithwood et al. (1999) ยังสรุปว่า โรงเรียนในอนาคตจะต้องมีความเป็น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่น่าเชื่อถือไว้วางใจได้สูง (High reliability learning community) ที่ยึด วัตถุประสงค์หลักด้านการจัดการเรียนรู้ผสมกับผลิตผล (Outcome) เกิดขึ้นจากผู้สำเร็จการศึกษา ของโรงเรียน ตัวอย่างที่เป็นความหมายขององค์การที่มีความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้สูง (High reliability organization) ก็ได้แก่องค์การที่ควบคุมระบบการจราจรทางอากาศซึ่งจะเป็นต้องให้

บรรลุปเป้าหมายได้ตลอดเวลา และมีความถูกต้องแม่นยำปลอดภัยสูง ไม่มีการผิดพลาดในการขึ้นลงของเครื่องบินเกิดขึ้นแม้แต่ครั้งเดียว เมื่อประยุกต์แนวคิดดังกล่าวมาใช้กับปฏิรูปการศึกษาจะเห็นกรณีตัวอย่างว่า ถ้าผลการเรียนรู้ทักษะพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษาล้มเหลว ก็จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนตลอดทั้งระบบการศึกษา คือ ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษาแล้วส่งผลกระทบต่อความสามารถ ในการมีงานทำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

โครงสร้างโรงเรียนแห่งการเรียนรู้

Leithwood, Jantzi, and Steinbach (1998, pp. 28-31) ได้พัฒนารูปแบบโครงสร้างสำหรับให้คำจำกัดความและเงื่อนไขของโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ หลังจากได้ศึกษามาแล้วว่ามี 5 เงื่อนไขดังนี้ คือ 1) การกระตุ้นสำหรับการเรียนรู้ (Stimulus for learning) 2) กระบวนการจัดการ (Organizational processes) 3) เงื่อนไขปัจจัยภายนอก (Exogenous conditions) 4) เงื่อนไขภายในโรงเรียน (Internal school conditions) และ 5) ภาวะผู้นำ (Leadership) ผลสะท้อนของเงื่อนไขทั้ง 5 ข้อนี้ทำให้เกิดผลผลิตของโรงเรียนคือการเรียนรู้ของนักเรียน ขยายความได้ดังนี้

1. การกระตุ้นสำหรับการเรียนรู้ (Stimulus for learning) เป็นผลมาจากการกระตุ้นความต้องการการรับรู้ นโยบายใหม่หรือตัวบ่งชี้ปัญหาส่งผลให้มีการวิจัยที่จะแก้ปัญหาสิ่งกระตุ้นเหล่านี้ ถูกแสดงผ่านนโยบายของเขตการกระตุ้นจากผู้บริหาร การเปลี่ยนแปลงของประชากร และความสนใจส่วนบุคคลของครู ในยุคของเหตุผลมาตรฐานตัวบ่งชี้ คือ สิ่งกระตุ้นเกิดจากการรับรู้ที่เกิดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือเฉพาะกลุ่ม ในทางเพิ่มเติมความต้องการการรับรู้สามารถรับรู้ได้จากข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนและการสังเกต

2. กระบวนการจัดการ (Organizational processes) จำเป็นสำหรับโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ทั้งปัจเจกบุคคลและกระบวนการกลุ่มที่ประกอบด้วย 1) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารโดยการอภิปรายแบบไม่เป็นทางการ (มักเกิดขึ้นในโรงเรียนขนาดเล็ก) 2) ข้อผิดพลาด การเข้าถึงการสอน 3) การทดลอง 4) โอกาสของครูในการสอนครูผู้สอน 5) โอกาสในการแสดงภาพสะท้อน 6) ระบบกลยุทธ์สำหรับการตั้งเป้าหมาย 7) แผนการพัฒนาโรงเรียน 8) การเจริญเติบโตของปัจเจกบุคคล และ 9) การออกแบบกระบวนการสำหรับสนับสนุนความคิดใหม่ๆ ของการดำเนินการ

3. เงื่อนไขปัจจัยภายนอก (Exogenous conditions) เกิดขึ้นโดยผู้แสดงจากภายนอกโรงเรียนที่มีผลกระทบโดยตรงกับโรงเรียน เงื่อนไขนี้เกิดขึ้นจากเป้าหมายภายนอกของโรงเรียน

แต่การดำเนินการจะมีผลต่อโรงเรียนที่มีผลโดยตรงจากการเกิดจากกองสาธารณสุข นโยบายจากผู้สนับสนุนการปกครองรัฐหรือระดับท้องถิ่น ทั้งที่กล่าวมานี้ ครูอ้างว่าเป็นคำสั่งที่มีอิทธิพลมากในการรับรู้ที่ว่าเขตพื้นที่ให้การสนับสนุนโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูเชื่อว่าวัฒนธรรมท้องถิ่น โครงสร้าง กลยุทธ์และนโยบายมีผลต่อระดับการแบ่งปันความคิด การตัดสินใจ และการพัฒนาวิชาชีพในโรงเรียน ทั้งนี้บทบาทของเขตพื้นที่ยังมีผลต่อการเรียนรู้ ทรัพยากร การติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน และโอกาสในการเข้าร่วมในการตัดสินใจ

4. เงื่อนไขภายในโรงเรียน (Internal school conditions) เงื่อนไขนี้จำเป็นอย่างมากในการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ รวมถึงการกระทำเบื้องต้นของโรงเรียนและปัจจัยนี้รวมถึงโครงสร้างภายในและบรรยากาศโรงเรียน

Leithwood, Jantzi, and Steinbach (1999) ได้ให้คำนิยามปัจจัยดังนี้

1. ด้านพันธกิจและวิสัยทัศน์ (The mission and vision) พันธกิจและวิสัยทัศน์จะต้องชัดเจนและร่วมแบ่งปันโดยสมาชิกทุกคน การรับรู้ที่มีความสำคัญและต้องแผ่ขยายในการอภิปรายท่ามกลางสมาชิก

2. ด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (The school's culture) วัฒนธรรมโรงเรียนมีอำนาจและมีจุดเด่นมากที่ถูกอ้างอิงโดยครู รวมถึงระดับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมความรับผิดชอบเป็นความเชื่อสำหรับความคิดที่แตกแยก ความเต็มใจทำในสิ่งที่เสี่ยง ความซื่อสัตย์และผลสะท้อนความจริงใจทั้งหมดก็ยังคงเป็นข้อผูกมัดที่จะสามารถปรับปรุงแก้ไขและแบ่งปันความประสบความสำเร็จได้

3. ด้านการตัดสินใจ (The decision-making) โครงสร้างการตัดสินใจ ประกอบด้วยการทำงานเป็นทีมและสิ่งแวดล้อมของการแก้ปัญหาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การร่วมกันสอน การสร้างข้อตกลงกิจกรรมร่วมกัน การใช้เวลา การเข้าใจเป้าหมายระยะสั้นการตั้งเป้าหมายของวิชาชีพ ความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน ความพอเพียงของทรัพยากร และการใช้ทรัพยากร

4. ยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลง (The strategies for change) ยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนประกอบด้วย การตั้งเป้าหมายโรงเรียน การวางแผนและปรับความก้าวหน้า ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผลจะต้องชัดเจนและมีข้อจำกัดที่แคบลงและมีการพัฒนาวิชาชีพที่มีผลกระทบต่อประเด็นนี้

5. นโยบายของโรงเรียน (The nature of school policies) ประกอบด้วย นโยบายและการจัดสรรทรัพยากร นโยบายจะต้องเป็นประโยชน์สำหรับโรงเรียนแห่งการเรียนรู้และ

การสนับสนุนวัฒนธรรมร่วมกัน ครูต้องการสิทธิและต้องการทรัพยากรที่จะสนับสนุนโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนและเป็นทรัพยากรที่ดีภายในชุมชน

Leithwood and others ยังคงปรับปรุงโครงสร้างและเพิ่มเงื่อนไขที่ 5 ที่มีอิทธิพลต่อโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ คือ ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำอธิบายได้ว่าผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ส่งเสริมการยอมรับของกลุ่มเป้าหมาย และมีบทบาทมากที่สุดสำหรับครูและนักเรียน ผู้นำต้องจัดหาแบบที่เหมาะสม การแสดงภาวะยุ่งยากในทิศทางของโรงเรียน และแสดงความเคารพนับถือและให้ความสนใจในนักเรียน ผู้นำต้องมีการสนับสนุนเป็นรายบุคคล การกระตุ้นทางปัญญาสำหรับเพื่อนร่วมงาน ประสิทธิภาพผู้นำสร้างผลผลิตวัฒนธรรมโรงเรียนด้วยความเชื่อที่มั่นคงในการทำงานร่วมกับผู้อื่น แบ่งปันค่านิยมและการติดต่อสื่อสาร สุดท้ายผู้นำในโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ต้องช่วยสร้างโครงสร้างของโรงเรียนเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมโดยการทำตามการปกครองตนเองและการค้นหาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

Hord (1997 อ้างถึงใน ญัฐิกา นครสูงเนิน, 2556, น. 71) ได้แบ่งมิติของชุมชนแห่งการเรียนรู้ไว้ 5 มิติ ดังนี้

1. การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน (Supportive and shared leadership)
2. การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared values and vision)
3. การเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ (Collective learning and application of learning)
4. การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน (Supportive conditions)
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล (Shared personal practice)

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยยึดถือตามแนวคิดของ Hord (1997) ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 มิติ คือ การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้และการประยุกต์ใช้เรียนรู้ การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล เนื่องจากเป็นกรอบแนวคิดที่ได้รับความนิยมและมีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในประเทศไทย (ญัฐิกา นครสูงเนิน, 2556, น. 76)

จากการศึกษาสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 5 มิติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน (Supportive and shared leadership)

ด้านการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนและภาวะผู้นำทางการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับในอิทธิพลของบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการปรับปรุงแก้ไขโรงเรียน (Hord, 1997) ภาวะผู้นำที่อยู่

ในตัวเองแต่ละบุคคลที่แสดงออกมาภายในโรงเรียนเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ในด้านการแนะนำและการสนับสนุนการปฏิบัติการให้ประสบผลสำเร็จของนโยบายใหม่หรือการปฏิบัติภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน บทบาทพื้นฐานของการมีอำนาจที่สำคัญที่สุดถูกแทนที่โดยโครงสร้างภาวะผู้นำร่วมกัน เช่น ในด้านตัวแบบ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านคำถาม การไต่สวน และการแก้ปัญหาสำหรับการปรับปรุงโรงเรียน เพื่อนร่วมงานทั้งหมดก้าวหน้าในวิชาชีพและเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันเพื่อที่จะเข้าหาเป้าหมายของโรงเรียนร่วมกัน ผู้บริหารโรงเรียนจัดความจำเป็นขององค์การและโครงสร้างที่สนับสนุนให้กับผู้ร่วมงาน ผู้บริหารโรงเรียนต้องแสดงออกด้วยความเต็มใจที่จะเข้าร่วมในการสนทนา โดยปราศจากอำนาจและเขาทั้งหลายต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของผู้ร่วมงานและผู้บริหารศูนย์คนแรกของมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด และเป็นผู้บรมสั่งสอนเรื่องชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในโรงเรียนของตนเอง และถือว่าเป็นตำแหน่งอำนาจหน้าที่ที่ถือครองโดยผู้บริหารในฐานะที่คณะกรรมการมองเห็นว่าเขาทั้งหลายเป็นผู้เฉลียวฉลาด และเป็นผู้มีความสามารถ กามิเซลยังยืนยันอีกว่าผู้บริหารคือผู้มีความสามารถในทุกเรื่อง ในทางอื่นโรงเรียนเสริมแรงสร้างความแตกต่างสำหรับผู้บริหารให้การยอมรับว่า เขาทั้งหลายมีประโยชน์จากโอกาสการพัฒนาวิชาชีพหรือการรับรู้ศักยภาพ พลวัตการมีส่วนร่วม การตัดสินใจของคณะครู นอกจากนี้เมื่อตำแหน่งของผู้บริหารมีอำนาจมันยากสำหรับคณะครูที่จะเสนอหรือแนะนำความคิดมุมมองที่แตกต่าง เกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพผลของโรงเรียน

สรุปได้ว่า การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน หมายถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันสนับสนุนการปฏิบัติการให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จในด้านนโยบาย การปฏิบัติการตัดสินใจร่วมกันหรือการปรับปรุงโรงเรียน สนับสนุนเพื่อนร่วมงานให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนครูในการเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้

2. การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared values and vision)

วิสัยทัศน์พื้นฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ ต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างค่านิยมวิสัยทัศน์ร่วมกันท่ามกลางการตัดสินใจของเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน เกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนและสนับสนุนมาตรฐานพฤติกรรมในชุมชนแห่งนี้ วิสัยทัศน์ (ถูกเขียนไว้ก่อน) ถูกกระทำในวันต่อวันของผู้ร่วมงานในโรงเรียน ไม่ว่าจะสถานที่ใดที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้สามารถดึงดูดและพัฒนาผูกมัดและพรสวรรค์ส่วนบุคคลในกลุ่มที่พยายามผลักดันเพื่อการเรียนรู้คุณภาพของงานที่สูง ค่านิยมนี้ถูกจัดขึ้นในมาตรฐานของความตระหนักส่วนบุคคล การวิพากษ์วิจารณ์ส่วนบุคคล และการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพชุมชนแห่งการเรียนรู้ ใช้ข้อผูกมัดสำหรับสมาชิกให้เป็นประโยชน์เพื่อริเริ่ม

การดำเนินการใหม่และเพื่อการปรับปรุง (Little, 1997) คุณลักษณะหลักของวิสัยทัศน์คือ เน้นที่ ดำรงรักษาการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งในความสำเร็จของนักเรียนแต่ละคนจะถูกพิจารณาอย่าง รอบคอบ (Louis & Kruse, 1995) การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกันนี้จะนำไปสู่บรรทัดฐาน ความผูกพันของพฤติกรรมของนักเรียนที่จะถูกสนับสนุน โดยคณะครู เช่น ในชุมชนสมาชิกคณะ ครูจะต้องรับผิดชอบการกระทำของตนเองแต่ผลประโยชน์ที่ได้ก็จะขึ้นอยู่กับความทะเยอทะยาน ของแต่ละบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะถูกอธิบายในฐานะการดูแล เช่น การดูแล คือ การสนับสนุนโดยเปิดการติดต่อสื่อสาร ทำให้เชื่อใจโดยความไว้วางใจ (Fawcett, 1996)

สรุปได้ว่า การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการสร้างค่านิยมและกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน เกี่ยวกับด้านการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีประสิทธิภาพและโรงเรียนมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ (Collective learning and application of learning) แท้ที่จริงแล้ว มิตินี้เรียกว่า "กลุ่มสร้างสรรค์" ชื่อของมิตินี้ถูกเปลี่ยนเพื่อที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้และการประยุกต์ของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ดึงดูดผู้ร่วมงานในโรงเรียนเพิ่มขึ้นในระดับกระบวนการที่หาความรู้ใหม่ๆ และแนวทางการปรับความรู้ในงานของตน ความสัมพันธ์ของความรับผิดชอบร่วมกันเป็นผลทำให้มีผลผลิตที่สร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ความแข็งแกร่งของหน้าที่ระหว่างผู้บริหารกับครู และเพิ่มข้อผูกมัดที่จะพัฒนาให้เกิดความสำเร็จ เช่น โรงเรียนขยายตารางการปรับปรุงการอภิปรายให้กว้างออกไป หรือการกำหนดวิธีการการปกครองใหม่ที่เน้นไปสู่พื้นที่ที่สามารถให้ความช่วยเหลือที่จะนำไปสู่การปรับปรุงโรงเรียน คือ หลักสูตร คำสั่ง การประเมิน และวัฒนธรรมโรงเรียน มาตรฐานที่สูงจะเป็นที่ยอมรับในบริบทพื้นที่และวิชาชีพของครู นำไปสู่ความรับผิดชอบที่จะรับรองระดับความสำเร็จของนักเรียนที่สูงขึ้น ครูใช้วิชาชีพสร้างหลักสูตรและนักเรียนผูกมัดในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนอง วัฒนธรรมและความต้องการในฐานะผู้เรียน (Reyes, Scribner, & Paredes, 1999) ผู้อบรมค้นหาวิธีที่ดีที่สุด และการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนเพื่อจะผูกมัดนักเรียนในการเรียนรู้ และต้องปรับสิ่งที่จำเป็นเพื่อตอบสนองความต้องการเรียนรู้ที่หลากหลายของนักเรียน

สรุปได้ว่า การเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนมีวิธีการที่หลากหลายในการสอน มีหลักสูตรที่ทันสมัย มีการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียนและรู้ความต้องการของนักเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูและนักเรียน

4. การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน (Supportive conditions)

โครงสร้างที่ว่า การสนับสนุนวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพและนวัตกรรมการสอนในระดับห้องเรียน โครงสร้างการคิดที่สร้างสรรค์รวมถึงสิ่งแวดล้อม ถูกอธิบายว่า "มีปัจจัยเดียวเท่านั้นที่สำคัญที่สุด" สำหรับการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จและ "ธุรกิจคือสิ่งแรกที่ต้องสั่ง" สำหรับคนกำลังหาเพื่อจะยกระดับความประสบผลสำเร็จของโรงเรียน (Eastwood and Louis, 1992, Hord, 1997 อ้างถึงใน อมรา จำรูญศิริ, 2555, น. 40) กล่าวถึงโครงสร้างสนับสนุน 2 ประการ การสนับสนุนถูกค้นพบภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้: เงื่อนไขโครงสร้างและความสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ เงื่อนไขโครงสร้างรวมถึงการใช้เวลา กระบวนการติดต่อสื่อสาร ขนาดของโรงเรียน ปริมาณครูผู้สอน และกระบวนการพัฒนาผู้ร่วมงาน ส่วนความสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ รวมถึงทัศนคติด้านบวกของผู้ให้ความรู้ การสร้างวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลหรือการมีจุดมุ่งหมาย มาตรฐานของการสำรวจและการปรับปรุง ความเคารพ ความเชื่อ และคิดในแง่บวก เอาใจใส่ ความสัมพันธ์ภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้บ่อยและจำเป็นที่จะต้องหาวิธีเพื่อจะสร้างเวลา และแบ่งปันการเรียนรู้ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ การสนับสนุนเงื่อนไขเป็นกุญแจที่จะดำรงรักษาความเจริญเติบโตและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียน

มีหลายปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดว่าเมื่อไหร่ ที่ไหน และอย่างไรให้กับคณะครูที่รวมกลุ่มการเรียนรู้ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการออกแบบการทำงานร่วมกันที่บ่งบอกถึงการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นหน้าที่ผู้ผลิตทางด้านกายภาพ โครงสร้างเงื่อนไข และคุณภาพชีวิต และความสามารถของแต่ละบุคคลที่เป็นสิ่งที่ดีที่สุด (Boyd, 1992; Louis & Kruse, 1995) เงื่อนไขทางกายภาพ Louis and Kruse อ้างว่า การที่จะทำตามปัจจัยเงื่อนไขทางกายภาพเพื่อสนับสนุนการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ เวลาที่จะพบปะพูดคุย ขนาดของโรงเรียน และสภาพทางกายภาพของคณะครูแต่ละคน บทบาทการสอนของครู การพัฒนาโครงสร้าง การติดต่อสื่อสาร อิสระในการปกครองโรงเรียน และการเสริมแรงให้กับครู ในทางเพิ่มเติมอีกปัจจัยที่นำเข้าคือ การเลือกครูและเลือกผู้บริหารโรงเรียนและยังส่งเสริมให้คณะครูหันกลับไปทำงานอื่นๆ และ Boyd ยังเสนอเหตุผลที่คล้ายกันเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านกายภาพว่า สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน ทรัพยากร ตารางและโครงสร้างที่ลดความแตกแยก นโยบายที่สนับสนุนการปกครองตนเอง การสนับสนุนความร่วมมือ ส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เวลาเป็นทรัพยากรด้านหนึ่งที่สำคัญ ถ้าเราขาดเวลาหรือไม่มีเวลา มันก็จะยากลำบากสำหรับโรงเรียน (Watts & Castle, 1993) เวลา

เป็นเรื่องสำคัญสำหรับคณะครูที่ต้องทำงานร่วมกันและเป็นอุปสรรค (เมื่อไม่สามารถจัดทำได้) และเป็นการสนับสนุนปัจจัย (เมื่อมี) โดยคณะครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

ความสามารถของคน เป็นหนึ่งลักษณะแรกอ้างโดย Louis and Kruse (1995) ของบุคคลในการที่จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ ความพึงพอใจที่จะยอมรับผลย้อนกลับและเพื่อการพัฒนาต่อไป ในทางเพิ่มเติมคุณสมบัติดังต่อไปนี้ ความเคารพและเชื่อถือในคณะเพื่อนร่วมงานที่โรงเรียน และระดับเขต การครอบครองของการรับรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพของการสอนและการเรียนรู้ การสนับสนุนภาวะผู้นำจากผู้บริหารและอื่นๆ บทบาทกระบวนการทางสังคมที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด การเปรียบเทียบคนหรือปัจจัยมนุษย์ถูกให้คำจำกัดความโดยบอย (Boyd, 1992) เจตคติเชิงบวกของครูต่อการศึกษา นักเรียน และโอกาส ความสนใจของนักเรียนที่สูงขึ้นและข้อผูกมัดของการเรียนรู้ (ดูเหมือนจะเป็นทั้งผลลัพธ์และการนำเข้า) บรรทัดฐานของคำถามที่สำคัญและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันหรือจุดประสงค์ บรรทัดฐานของการตัดสินใจ ความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงานระหว่างครูในทางบวก การดูแลความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และผู้บริหาร การติดต่อสื่อสารภายในโรงเรียน ทั้งสองปัจจัย นอกเหนือคณะครูโรงเรียนคือ การสนับสนุนเจตคติการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและสมาชิกภายในชุมชนเหมือนเป็นพันธมิตร Boyd (1992) ซึ่งให้เห็นว่าปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยด้านมนุษย์มีอิทธิพลมากต่อคนอื่นๆ Boyd และ Hord ร่วมตัวกันพูดถึงปัจจัย 4 หน้าที่ ที่ช่วยสร้างข้อความที่เป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา คือ ลดความแตกแยกของคณะครู เพิ่มความสามารถของคณะครู เอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

สรุปได้ว่า การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน หมายถึง ผู้บริหารต้องสร้างเงื่อนไขให้กับครูผู้สอนเพื่อให้ครูผู้สอนมีกำลังใจ มีการยกย่องชมเชย มีการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูหานวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี

5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล (Shared personal practice)

Elmore (2000 อ้างถึงใน ดลนภา วงษ์ศิริ, 2557, น. 33) กล่าวว่า โรงเรียนและระบบโรงเรียนถูกปรับปรุงโดยตรงและเพื่อการเผชิญหน้าการเปิดเผยของความโดดเดี่ยว ถูกสร้างโดยหลายเส้นทางของบทบาทท่ามกลางผู้ให้การศึกษาและการสนับสนุนการกระทำข้อเท็จจริง ในขณะที่ทำงาน เพื่อจะได้มาตรฐานของนักเรียนในระดับสูง บทบาทของครูภายในแบบแผนโครงสร้างเพื่อได้รับผิดชอบสอนร่วมกัน ถูกจัดขึ้นเพื่อเผชิญกับความแตกแยกในชุมชนแห่ง

การเรียนรู้ ดังนั้นบทบาทครูควรจะสร้างวัฒนธรรมการนับถือซึ่งกันและกัน และความไว้วางใจ สำหรับทั้งสองอย่างคือ การพัฒนาตนเองและพัฒนาโรงเรียน ครูต้องอุทิศตนเพื่องานของตนเอง การปฏิบัติส่วนบุคคลร่วมกัน ถูกจำกัดในหน้าที่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และโน้มเอียงไปยัง มิติสุดท้ายเพื่อการพัฒนา Darling-Hammond (1995) อ้างว่า ผลการวิจัยว่า ครูคือผู้ที่ใช้เวลา มากที่สุดในการปฏิบัติการเรียนการสอน ทำให้มีประสิทธิภาพมากในการพัฒนาทักษะการคิดให้ สูงขึ้น และพบความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย การปฏิบัติส่วนบุคคลร่วมกันต้องการ ยกตัวอย่างที่สมบูรณ์จากบทบาทดั้งเดิมในการศึกษา อย่างไรก็ตามมันเป็นสิ่งที่ชัดเจนที่สุดในการ เชื่อมเข้าสู่ห้องเรียน การสำรวจพฤติกรรมครูโดยเพื่อนร่วมงานในมาตรฐานของชุมชนแห่ง การเรียนรู้ (Louis & Kruse, 1995) การปฏิบัติไม่ได้เป็นการประเมินแต่เป็นส่วนหนึ่งของการ ดำเนินการ "เพื่อนช่วยเพื่อน"

สรุปได้ว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล หมายถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนต้อง ลดช่องว่างครูและนักเรียน ครูควรสร้างวัฒนธรรมการนับถือซึ่งกันและกัน มีความเชื่อถือ ความไว้วางใจกัน อุทิศตนเพื่องาน การพัฒนาตนเองและพัฒนาโรงเรียนเพื่อนำไปสู่ชุมชน แห่งการเรียนรู้

ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมมีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนเป็น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังผลการวิจัยของ วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2557, น. 3-8) ทำการศึกษาเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านพื้นที่การเรียนรู้ PLC บริบทในโรงเรียน ที่จัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวว่าพื้นที่การเรียนรู้ของ PLC ในโรงเรียน มีลักษณะเป็น พื้นที่ปฏิบัติการบนฐานงานจริงที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านงานที่ทำ โดยยึดหลักการสำคัญที่ สอดคล้องกันคือ "ปล่อยให้พื้นที่ทำหน้าที่ของมัน" เป็นการให้ความสำคัญและเคารพ กับผู้ทำ หน้าที่และรับผิดชอบในพื้นที่หน่วยย่อยต่างๆ ได้มีพื้นที่และใช้เวลาเต็มที่ในการเรียนรู้และ พัฒนาร่วมกันใน PLC โดยการลดการแทรกแซงที่ไม่จำเป็นโดยเฉพาะการพัฒนาครูนอก หน่วยงานจริง เช่น การอบรม การสัมมนา การศึกษาต่อ และการศึกษาดูงานนอกสถานที่ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันเปลี่ยนการแทรกแซงเป็นเอื้อให้พื้นที่เห็นภารกิจหน้าที่รับผิดชอบทุ่มเทพลังมุ่งไป ที่การพัฒนาผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญของทำงาน โดยใช้โจทย์จริงในพื้นที่เป็นโจทย์ที่ครูใน PLC ต้องร่วมกันเผชิญ ขบคิด หาหนทาง ลงมือทำและรับผิดชอบร่วมกันอย่างจริงจังจนเห็นผลสำเร็จ ได้ที่พัฒนาการของผู้เรียน PLC จึงจำเป็นต้องมีพื้นที่ปฏิบัติการ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูให้มี ความไว้วางใจปรับตัว และรับมือกับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคศตวรรษที่ 21

ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยพึงพิงการพัฒนาจากพื้นที่ตนเองตั้งแต่ระดับบุคคล ระหว่างบุคคล และกลุ่มคนที่รับผิดชอบงานร่วมกันเป็นสำคัญผลจากการวิจัยฯ จึงพบว่า พื้นที่ปฏิบัติการการเรียนรู้ PLC ในโรงเรียนที่ศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. พื้นที่กลาง

พื้นที่ที่มีอยู่ในทุกโรงเรียนโดยธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันโดยเฉพาะบริบทไทยที่คนในชุมชนให้ความสำคัญกับการมีเวลาอยู่ร่วมกัน การสนใจเข้าหากันเพื่อแบ่งปันสารทุกข์สุขดิบซึ่งกันและกันอย่างไม่เป็นทางการ เช่นนี้จึงเป็นพื้นที่ที่คนในชุมชนรู้สึกถึงความไว้วางใจซึ่งกันและกันได้เมื่อเปิดเผยความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ ด้วยการรับฟัง และความรู้สึกที่ผ่อนคลาย เมื่อเกิดบรรยากาศที่ผ่อนคลายจะเป็นเวลาที่คนเรียนรู้ สัมผัสรับรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว หรือ ขบคิด เพลินๆ พรั่งพุดประกายความคิดดีๆ จากภาวะเพลินๆ และลดทอนความรู้สึกแบ่งแยกกันและกันรวมถึงความรู้สึกเสมอภาคในการสื่อสารที่ปราศจากอำนาจ ซึ่งลักษณะร่วมสำคัญของสถานที่พื้นที่กลาง และตัวอย่างพื้นที่กลางในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1.1 พื้นที่ร่วม พื้นที่ที่ตั้งอยู่ใจกลาง หรือเป็นศูนย์รวมชุมชน ที่คนในชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ รวมถึงการเข้าออก และมาเจอกันได้ง่าย เช่น ห้องโถงส่วนกลางของชั้นเรียน พื้นที่ระเบียงร่วมที่เปิดเข้าหากันของแต่ละห้องเรียน ศาลาหรือโต๊ะตามขอบสนามเด็กเล่น เป็นต้น

1.2 พื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกัน พื้นที่กิจกรรมที่คนในชุมชนซึ่งระบอบเขตกลุ่มคนที่มีการมาทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น พื้นที่รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน สนามกีฬาหรือลานกีฬา และห้องพักผ่อนครูหรือที่ใช้พักระหว่างการสอน เป็นต้น

1.3 พื้นที่ร่มรื่นด้วยธรรมชาติ พื้นที่ที่มีแรงดึงดูดให้เข้าหา ให้ความรู้สึกสงบ ร่มเย็น สบายตา และสบายใจ ด้วยพลังธรรมชาติที่เอื้อให้ประสามสัมผัสรับรู้ผ่อนคลาย

ดังนั้นจึงพบว่าในพื้นที่กลางของแต่ละโรงเรียนจะเป็นพื้นที่โปรดปรานสำหรับการใช้เวลาในการตั้งวงสนทนาอย่างเป็นธรรมชาติซึ่งกันและกัน ในบางโรงเรียนใช้พื้นที่เช่นนี้แทนการนั่งโต๊ะประชุมหารือ เพื่อให้เกิดบรรยากาศการคุยที่มีประสิทธิภาพ หรือที่เรียกว่า “คุยแบบไม่คุยแล้วก็เจอเอง” หรือขบคิดร่วมกันเพลินๆ จนเจอคนทาง

2. พื้นที่ PLC คู่วิชาชีพ

เป็นพื้นที่ PLC หน่วยที่เล็กที่สุดมีสัมพันธภาพใกล้ชิดที่สุด ในโรงเรียนเป็นความสัมพันธ์ทั้งพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างคู่วิชาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 PLC เพื่อนคู่ใจ คือ พื้นที่ความสัมพันธ์ของเพื่อนที่อยู่ในพื้นที่ทำงานเดียวกัน ที่มีความไว้วางใจเลือกคบหากันด้วยความพึงพอใจที่จะคอยดูแลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจนเกิด

ความสนิทสนมพอที่จะสามารถเปิดใจและเปิดเผยความรู้สึก พฤติกรรม นึกคิด และแสดงตัวตน ของกันและกันได้อย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ทำให้รู้สึกอึดอัด จึงทำให้เกิดความเข้าใจ รู้จักซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี มากกว่าเพื่อนคู่วิชาซีพอื่น ๆ ทำให้เกิดการเติมเต็มหรือเยียวยาส่วนที่ขาดหายไป ซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

2.2 PLC เพื่อนคู่หู (Buddy) คือ พื้นที่ความสัมพันธ์และพื้นที่ร่วมงานของเพื่อนที่ทำงานในหน่วยงานเดียวกันสัมพันธ์กันด้วยงานโดยตรงลักษณะงานหรือการทำงานเป็นเงาให้เพื่อนคู่หูต้องรับผิดชอบในงานร่วมกัน ทำให้เป็นการปฏิสัมพันธ์เรียนรู้และพัฒนาซึ่งกันและกันอย่างมีเป้าหมายร่วมกันคือมุ่งพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนและมีภารกิจเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายแบบร่วมแบบร่วมหัวจมท้าย การพัฒนาวิชาชีพของเพื่อนคู่หู เกิดการจากร่วมแรงร่วมใจในการเผชิญโจทย์การทำงานร่วมกัน เช่น งานครูประจำชั้นครูคู่ชั้น งานสอนร่วมกัน หรือสอนวิชาเดียวกัน และงานกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น นอกจากนี้ลักษณะการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่อง ทำให้การซึมซับเรียนรู้ประสบการณ์และการทำงานซึ่งกันและกัน รวมถึงการพัฒนาสัมพันธ์ภาพระหว่างกันและกัน ซึ่งสัมพันธ์ภาพเป็นหัวใจสำคัญที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันทั้งเป็นอย่างดี หรือที่เรียกกันว่า "ทำงานเข้าหากันดี" ในยามที่ทำงานเกิดอุปสรรคปัญหาในงานการมีเพื่อนคู่หูยังเป็นการช่วยลดความโดดเดี่ยวในการทำงาน อย่างไรก็ตามความขัดแย้งในงานเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยปกติทั่วไป กลับเป็นโจทย์ที่ท้าทายสำหรับการเรียนรู้ของคู่หู เรียนรู้และเติบโตด้านวุฒิภาวะไปด้วยกัน

2.3 PLC คู่พี่เลี้ยง คือ พื้นที่ฝึกสอนงานและฝึกงานผู้ร่วมงานที่มีความสัมพันธ์กันเสมือนครูกับศิษย์ โดยมีเป้าประสงค์หลักๆ เพื่อ การพัฒนาวิชาชีพ การรู้จักตนเองและวุฒิภาวะ ความเป็นครู และการทำงานร่วมกันผู้อื่นอย่างมีความสุข สู่เป้าหมายการเรียนรู้ของคู่พี่เลี้ยง คือพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน ภารกิจสำคัญของการสอนและการสอนครูซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่าคู่พี่เลี้ยงจะมีบทบาทในการสอนครูที่ชัดเจนแต่ครูรับการฝึกก็ทำหน้าที่ทั้งผู้เรียนรู้ และผู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูพี่เลี้ยง ด้วยโจทย์การเรียนรู้จริงของครูพี่เลี้ยงในพื้นที่ การเรียนรู้ของคู่พี่เลี้ยงนั่นคือ ห้องเรียน ที่เป็นฐานในการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพของคู่พี่เลี้ยงนั่นเอง ซึ่งสามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ของคู่พี่เลี้ยงที่ประกอบด้วย ครูพี่เลี้ยง และครูฝึกสอน ดังนี้

2.3.1 บทบาทครูพี่เลี้ยง ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่คือครูที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการสอน มีความเข้าใจและปฏิบัติได้ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน แม้ว่าบทบาทดังกล่าวจะมีความอาวุโสมากกว่าครูฝึกสอนแต่พบว่าคู่พี่เลี้ยงที่ทำให้เกิดการยอมรับ

ไว้วางใจที่จะเรียนรู้ด้วยกันนั้นกลับมาปฏิสัมพันธ์กันอาจอุปถัมภ์ในแบบอำนาจเชิงคุณธรรม ด้วยความเมตตากรุณา กับการเคารพซึ่งกันและกัน แบบเป็นที่เป็นที่ต้องดูแลซึ่งกันและกัน

1) คู่พี่เลี้ยงสอนและโค้ชงาน ความสัมพันธ์ระหว่างพี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่สอนงานและโค้ชงานกับครูผู้สอน ที่ดูแลกันอย่างต่อเนื่องบนงานจริง บทบาทสำคัญของครูพี่เลี้ยง คือ ดูแล สังเกตการณ์สอน การทำงาน รับฟัง ถ่ายถอดประสบการณ์ สอนงาน ให้โจทย์ทดลองงาน ให้คำปรึกษา ทั้งเรื่องชีวิต วิชาชีพ และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น รวมถึงให้กำลังใจ และแรงบันดาลใจ

2) คู่พี่เลี้ยงสอนให้ดูและอยู่เป็นแบบความสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่ทำเป็นแบบอย่างให้เห็นจริงอย่างต่อเนื่อง โดยครูผู้ฝึกสอนจะเรียนรู้แบบฝังตัว จนเกิดการซึมซับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียนของครูฝึกสอนจนถึงจุดอ้อมตัวพร้อมที่จะทำหน้าที่สอนจริง

2.3.2 บทบาทครูฝึกสอน ครูฝึกสอนโดยส่วนใหญ่เป็นครูที่ยังมีประสบการณ์ทางการสอนน้อย เช่น ครูใหม่ที่เพิ่งเข้ามาทำงาน และครูที่เปลี่ยนหน้าที่การสอน

ดังนั้นการที่โรงเรียนจะเอื้ออำนวยให้เกิด PLC แบบเพื่อนคู่วิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ดีและผลต่อพัฒนาการนักเรียนนั้น สามารถสรุปแนวทางสำคัญ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจให้หน่วยย่อยๆ หรือคู่วิชาชีพมีอิสรภาพในการบริหารจัดการตนเองมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงานภายใต้วิสัยทัศน์ร่วมกัน
2. การให้สถานการณ์ที่ยากลำบาก หรือ โจทย์ที่ทำทนายไม่สามารถทำได้ด้วยคนเดียวบังคับให้เกิดการร่วมมือผลานศักยภาพร่วมกันโดยมีเป้าหมายชัดเจนที่จะผ่านพ้นไปได้
3. การจัดงานที่มีความเหมือนกันในงานที่ทำแต่แตกต่างกันในความสามารถ ประสบการณ์ และมุมมองความคิดนั้น ยิ่งเป็นต้นทุนที่ดีที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่นอกจากกรอบแนวคิดเดิมๆ ของแต่ละคน
4. การจัดสถานที่ทำงานให้อยู่ใกล้ชิดกันหรืออยู่ในงานจนเห็นการทำงานของกันและกัน รวมถึงเพื่อนที่กลาง จะส่งผลให้การรับรู้เก็บข้อมูลสำคัญเพื่อช่วยสะท้อนผลได้เป็นอย่างดี
5. การจัดช่วงเวลาที่มีเวลาว่างตรงกันเป็นประจำในแต่ละวันเพียงพอให้สามารถมีเวลาพบปะ สนทนาสะท้อนการจัดการเรียนรู้ระหว่างกัน

3. พื้นที่ PLC วงเรียนรู้ต่างๆ

PLC วงเรียนรู้ต่างๆ เป็นพื้นที่ที่มีสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ยึดเหนี่ยวรวมกันแบบหลวมๆ จัดขึ้นตามวาระที่มีวัตถุประสงค์บางอย่างร่วมกันซึ่งมักจะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่นั้นๆ เป็นสำคัญ โดยมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของครู 2 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

3.1 ครูคือผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดวงเรียนรู้ วงเรียนรู้ที่ครูมีวิสัยทัศน์เห็นเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำหน้าที่ประสานการเรียนรู้เพื่อทำให้เป้าประสงค์ที่ยึดเหนี่ยวไว้หลวมๆ มีการสื่อสารผ่านการจัดวงร่วมกันเรียนรู้ระหว่างกันและกัน จนเกิดความชัดเจนร่วมกันในเรื่องนั้นๆ เป็นเหตุเริ่มต้นที่จะร่วมกันปฏิบัติการบางอย่างจนหลอมรวมเป็นข้อตกลงร่วมกันในการใดการ แล้วแต่วาระการเริ่มดำเนินการของแต่ละคนที่ไม่ได้อยู่ในการบังคับขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละบุคคล และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เช่น วงเรียนรู้ครูประจำชั้นกับครูผู้สอนวิชาต่างๆ วงเรียนรู้ครูกับนักเรียน วงเรียนรู้ครูและผู้ปกครอง และวงเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูนักเรียน และผู้ปกครอง เป็นต้น

3.2 วงอำนวยความสะดวกโยงโยให้ครูเข้ามารวมนวงเพื่อพัฒนาวิชาชีพ วงเรียนรู้ที่มีวาระกลางๆ มีภารกิจชัดเจนเชื่อมโยงระหว่างครูในหน่วยต่างๆ อย่างมีเป้าประสงค์ เช่น วงจัดการความรู้ระหว่างแต่ละหน่วย และวงสัมมนาวิชาการที่เปิดให้ครูในหน่วยต่างๆ เป็นต้น

4. พื้นที่ PLC ทีมเรียนรู้

PLC ทีมเรียนรู้ที่มีสมาชิกมากกว่า 2 คนขึ้นไป ขึ้นอยู่กับภารกิจความสัมพันธ์กันในการชุมนุม ยึดเหนี่ยวกันด้วยวิสัยทัศน์ร่วม บนพื้นฐานสัมพันธภาพที่เกิดจากการหมั่นเรียนรู้ออกปฏิบัติงาน และพัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งความสำเร็จที่ความพัฒนาการความก้าวหน้าของนักเรียน มักเกิดขึ้นแบบเป็นทางการ กล่าวคือ มีการจัดตั้งเกาะเกี่ยวกันด้วยภารกิจงาน อาจเป็นทีมเฉพาะกิจ และทีมที่มีใช้เวลาดำเนินการ ซึ่งในแต่ละทีมจะมีผู้นำและสมาชิกทำหน้าที่อย่างชัดเจนประกอบด้วย PLC ทีมเรียนรู้แบบรายวิชา, PLC ทีมเรียนรู้ผู้นิเทศ, PLC และทีมเรียนรู้จัดการความรู้

4.1 PLC ทีมเรียนรู้แบบรายวิชาหรือกิจกรรม คือ PLC ที่เป็นหน่วยย่อยๆ ที่มีภารกิจเฉพาะคือการเรียนรู้และพัฒนารจัดการเรียนรู้ในรายวิชานั้นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะ และขอบเขตที่ชัดเจนในการพัฒนา อีกทั้งยังเป็นหน่วยย่อย ที่มีหลายหน่วยย่อยตามเงื่อนไขที่จัดตามกลุ่มวิชา อีกทั้งเป็นหน่วยที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งและกระจายอำนาจจากระบบส่วนกลาง เพื่อให้มีความล่องตัวในการตอบสนองเป้าหมาย และโจทย์หลักตามวิสัยทัศน์ร่วมที่ขับเคลื่อนด้วยความตระหนักถึงคุณค่า ขององค์กรในด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน อย่างไรก็ตามยังคงมี

อิสรภาพในการเรียนรู้และพัฒนาด้วยการตัดสินใจของทีม ตัวอย่างเช่น ทีมศึกษาบทเรียน (Lesson study) วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นต้น ยังพบว่าทีมเรียนรู้แบบรายวิชาหรือกิจกรรม จำเป็นต้องมีหัวหน้าทีม หรือ ผู้โค้ช หรือ พี่เลี้ยงทีม เป็นต้น ทำหน้าที่เร้าศักยภาพครูให้เป็นผลในทิศทาง วิสัยทัศน์ร่วม เมื่อเกิดความเรียนรู้จนเข้าใจอย่างถ่องแท้ในตน วิสัยทัศน์ร่วมจะกลายเป็นวิสัยทัศน์ในตนของครูที่แต่ละคนพร้อมที่จะขับเคลื่อนทีมแบบทิศทางเดียวกันด้วยการ เรียนรู้และปรับกลยุทธ์การปฏิบัติการในห้องและรับรู้ต่อผลเพื่อปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว นี่คือนักเรียนที่มีวงจการเรียนรู้และทำอย่างประสิทธิภาพคล่องตัวสูง หรือ ทีมที่มีชีวิตเป็นหนึ่งเดียว

4.2 PLC แบบทีมเรียนรู้ผู้นิเทศ คือ PLC ที่เป็นหน่วยย่อย ที่เปรียบเสมือนแม่ทัพย่อย รองจากทัพใหญ่คือศูนย์กลางขององค์กรในโรงเรียนที่มีการจัดตั้งขึ้นระดมคนที่มีลักษณะสำคัญคือมีความเป็นผู้นำที่สามารถเร้าศักยภาพครู เพื่อที่จะทำหน้าที่ช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ที่จะบรรลุศักยภาพสูงสุด เพื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเกิดภาวะผู้นำเร้าศักยภาพเด็กของครู ตามแนวคิดสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ควรสอนให้น้อย แต่เรียนรู้ให้มากกว่า กล่าวคือเป็นครูที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเป็นเจ้าของการเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีทีมที่นิเทศควรต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมและเห็นคุณค่าร่วมกัน โดยมีเป้าหมายร่วมที่ทีมผู้นิเทศเน้นคือ การทำงานมุ่งพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของเด็กหรือคุณภาพของห้องเรียนผ่านคุณภาพของครู ภารกิจสำคัญที่ทำให้เกิดคุณภาพครู ประกอบด้วยภารกิจหลัก 2 ด้าน คือ

1. การมุ่งเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างไม่หยุดนิ่งในการค้นคว้าทดลอง การพัฒนานักเรียนและการค้นคว้าหาวิธีการทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ ทั้ง 2 งานเป็นภารกิจที่สืบเนื่องกันภายใต้เหตุผลที่ว่า การศึกษามีการเปลี่ยนแปลงตามเงื่อนไขต่างๆ ของยุค โดยเฉพาะยุคเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ที่ไม่สามารถยึดรูปแบบการเรียนรู้ได้ตายตัว ผู้นิเทศจึงจำเป็นต้องมีห้องทดลองสำหรับพัฒนาตนเองและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังเป็นกลยุทธ์การทำเป็นแบบให้เห็นดีกว่าสอน สร้างความศรัทธาซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้ครูเปิดใจรับการเรียนรู้จากผู้นิเทศ

2. การทำหน้าที่ผู้นิเทศครูบนฐานงานจริงสมาชิกส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มครูที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้จนเป็นความรู้ฝังลึกในตัว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประสบการณ์ร่วมของทีมผู้นิเทศที่ปฏิบัติงานเติบโตมาด้วยกันเป็นส่วนใหญ่จนหล่อหลอมวิสัยทัศน์ร่วมกันจนชัดเจน จนมีวุฒิภาวะความเป็นครูมากพอที่จะรับรู้เข้าใจถึงเหตุปัจจัยของสภาวะการเรียนรู้ และวุฒิภาวะของครูแต่ละคน รวมถึงการรู้จักครูและกล้าพอที่จะสอนงานครู ซึ่งครูแต่ละคนย่อมมีศักยภาพและ

ความสามารถที่แตกต่างกันไปทีมผู้นิเทศจึงจำเป็นต้องเข้าใจวิถีของครูแต่ละคนรวมถึงชุมชนครูที่มาอยู่ร่วมกัน การที่จะเข้าใจถึงวิถีดังกล่าว มีปัจจัยเอื้อมาจากการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตร การที่จะสร้างความไว้วางใจและการรู้จักวิถีของครูแต่ละคน นั้นคือความสามารถในการเรียนรู้หรือวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบเปิด เมื่อเข้าใจวิถีการออกแบบการนิเทศ จึงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขปัจจุบันที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ร่วม มากกว่าการยึดรูปแบบมาใช้ในการนิเทศ ครูนั้นคือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของผู้ร่วมปฏิบัติการเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ หรือ PLC ที่เชื่อมโยงพื้นที่และเกื้อกูลซึ่งกันและกันสิ่งสำคัญที่ทีมผู้นิเทศ เป็นทีมเรียนรู้ที่มีทักษะเฉพาะที่หมั่นพัฒนาร่วมกัน ได้แก่ สถิติเป็นฐานทุกการกระทำ ทั้งการสังเกต การฟัง การรับรู้อย่างว่องไว การตั้งคำถาม การโค้ช การอำนวยความสะดวก การคิดเชิงระบบ การคิดนอกกรอบ การเล่าเรื่อง การสร้างแรงบันดาลใจ ความเป็นกัลยาณมิตรด้วยกาย วาจา ใจ และความเมตตา กรุณา มุชิตา อุเบกขา เป็นต้น

4.3 PLC ทีมเรียนรู้จัดการความรู้ (KM's Team) คือ ทีมเรียนรู้ที่มีภารกิจเฉพาะทำหน้าที่ในการจัดการความรู้ในหน่วยต่างๆ ขององค์กร กล่าวได้ว่า ภารกิจเสมือนหน่วยเคลื่อนที่ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้สัมพันธ์ระหว่างหน่วยย่อยต่างๆ เพื่อมาสังเคราะห์ถอดรหัสเป็นองค์ความรู้หลักขององค์กร ที่มีวงจรการขับเคลื่อนต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อปรับสมดุลไปตามวิถีการเปลี่ยนแปลง ของสังคมและโลก รวมไปถึงการจัดจัดระบบการสื่อสารองค์ความรู้ในองค์กรเสมือนการถ่ายองค์ความรู้ให้เชื่อมต่อเพื่อเรียนรู้และปฏิสนธิเป็นความรู้ใหม่อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นสมาชิกในทีมนี้จึงจำเป็นต้องมีทักษะความสามารถเฉพาะในการจัดการความรู้และสานสัมพันธ์ภาพของแต่ละหน่วยด้วยการเรียนรู้และความรู้ที่เชื่อมโยงกันและกันของแต่ละหน่วยเป็นความรู้ขององค์กร ทำให้เกิดองค์กรที่มีพลังในการขับเคลื่อนระดับทั้งองค์กร ยังส่งผลต่อการเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอกผ่านช่องทางต่างๆ เช่น บันทึกการเรียนรู้ในสื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์การจัดการความรู้ บทความ วารสาร หนังสือ และเวทีเรียนรู้ต่างๆ ร่วมกัน เป็นต้น

5. พื้นที่ PLC ระหว่างโรงเรียน เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียน หรือองค์กรทางวิชาชีพ ที่มีเป้าหมายเดียวกันคือการจับกลุ่มกันเพื่อเรียนรู้และพัฒนาการจัดการศึกษาของตนเอง หรือการให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาซึ่งกันและกันจากพื้นที่ศึกษาทุกแห่งพบว่า มีลักษณะการจัดชุมชนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน ดังนี้

5.1 โรงเรียนแม่ข่าย-ลูกข่าย คือกลุ่มโรงเรียนที่มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนที่มีพันธะสัญญาระหว่างกันในการเป็นเครือข่ายเผยแพร่นวัตกรรมการศึกษา บนพื้นฐานเป็นความสัมพันธ์ในรูปแบบโรงเรียนพี่แม่ข่าย และโรงเรียนลูกข่าย

5.2 เพื่อนคู่ คือ กลุ่มโรงเรียนที่มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนต่างๆ ที่มีวิสัยทัศน์ร่วมในการจัดการศึกษา แบบเพื่อนคู่โรงเรียนร่วมกันเพื่อเปิดโลกทัศน์โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของโรงเรียนและสังคมภายนอกระหว่างโรงเรียนทั้งผู้บริหารและครู นอกจากนั้นยังมีลักษณะการรวมตัวกันแบบหลวมๆ บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบเสมอภาค แต่มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน พร้อมให้ความร่วมมือสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาซึ่งกันและกัน ที่โรงเรียนสมาชิกต่างๆ ร่วมเป็นผู้นำขับเคลื่อน PLC ไปด้วยกัน อาจมีทั้งวาระร่วม หรือไม่มีวาระตามสถานการณ์นั้นๆ

5.3 กลุ่มประชุมวิชาชีพ (Professional's symposium) คือ เวทีเปิดสำหรับการเรียนรู้ ร่วมกันกลุ่มบุคลากรวิชาชีพครูและผู้บริหารในโรงเรียนต่างๆ ผู้นิเทศ นักวิชาการ นักวิจัย และผู้สนใจ ด้านการศึกษา มีเป้าประสงค์มุ่งเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู โดยการทำหน้าที่อำนวยความสะดวกด้านวิชาการ เช่น เวทีโครงการชุมชนเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ โดยมูลนิธิสฤตศรี-สุฤษดีวงศ์ และโครงการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดย สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น หนึ่งผลการวิจัยองค์ประกอบด้านพื้นที่การเรียนรู้ของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูบริบทโรงเรียนในประเทศไทยที่จัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นสามารถสรุปได้ 5 พื้นที่หลัก คือ พื้นที่กลาง พื้นที่คูวิชาชีพ พื้นที่ทีมเรียนรู้ พื้นที่วงเรียนรู้ และพื้นที่ระหว่างโรงเรียน อย่างไรก็ตามในโรงเรียนพื้นที่ศึกษาแต่ละแห่งยังมีบริบทที่มีความแตกต่างทำให้มีลักษณะพื้นที่

จากผลการศึกษาองค์ประกอบด้านพื้นที่การเรียนรู้ PLC บริบทในโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ 5 พื้นที่หลัก คือ พื้นที่กลาง พื้นที่คูวิชาชีพ พื้นที่ทีมเรียนรู้ พื้นที่วงเรียนรู้ และพื้นที่ระหว่างโรงเรียน นั้นเป็นพื้นที่แต่ละมีคุณลักษณะสำคัญคือเป็นพื้นที่ปฏิบัติงานจริงที่ใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้วยการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by doing) ที่ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงที่มีเวลากับการเรียนรู้ในงานได้เต็มที่มากกว่า การเรียนรู้นอกหน้างานจะส่งผลให้เกิดการเข้าใจชั้นเรียน เข้าใจนักเรียน และเข้าใจหน้าที่สำคัญของวิชาชีพครูของตนเองและเพื่อนร่วมงานดังนั้นห้องเรียนของนักเรียนก็คือห้องเรียนของครู เช่นเดียวกันการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและประสบการณ์ตรงเช่นนี้จะเกิดต่อการพัฒนาวิชาชีพครู และส่งผลต่อพัฒนาการผู้เรียนได้มากกว่าด้วยเหตุของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกศตวรรษที่ 21 ทฤษฎีการเรียนรู้นอกตัวที่ครูได้รับการอบรมนอกชั้นเรียนในวันนี้อาจไม่สามารถใช้กับเด็กในบริบทของพื้นที่ตนเอง หรืออาจเป็นองค์ความรู้ที่ล้าสมัยในวันข้างหน้า (Trill & Fedel, 2009) ปรัชญาการณที่เกิดขึ้นในห้องเรียนคือวิธีการและสิ่งที่ครูสอนกับความ เป็นจริงในการเปลี่ยนแปลงของโลก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เลิศศักดิ์ คำปลิว (2551) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน 6 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ และด้านสื่อการสอน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน

ทรรชนี วรหาคำ (2554) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนรู้ ด้านบริหาร ด้านกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูที่มี ประสบการณ์สอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความเห็นต่อระดับปฏิบัติมากกว่าครูที่มีประสบการณ์สอนต่ำกว่า 10 ปี และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่สอน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .01 โดยครูที่สอนระดับประถมศึกษา มีความเห็นต่อระดับปฏิบัติมากกว่าครูที่สอนระดับปฐมวัย การเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามเพศของนักเรียน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยนักเรียนเพศหญิง มีความเห็นต่อระดับปฏิบัติมากกว่านักเรียนเพศชาย

สมคิด สร้อยน้ำ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ระดับปัจจัยทางการบริหารและระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉลี่ยอยู่ ในระดับมาก และปัจจัยทางการบริหารทั้ง 11 ปัจจัย ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนในความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ร้อยละ 76.80 ปัจจัยทางการบริหารที่สามารถพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การปฏิบัติงานของครูและทีมงาน เป้าหมาย และข้อมูลย้อนกลับ การปฏิบัติงาน การจูงใจบรรยากาศทางวัฒนธรรมของโรงเรียน การพัฒนาครู และทีมงาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์

ปิติพงษ์ วรรณวี (2551) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1 มีระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนโดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับมากทุกด้าน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1 มีระดับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนแตกต่างกัน ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน 3 ด้าน คือ มีการคิดเชิงระบบ มีสมาชิกที่มีความเป็นเลิศ มีตัวแบบภายในและยกระดับประสิทธิผลการบริหารงาน 2 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ

วารสาร เมืองพวน (2551) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมโรงเรียนและองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง

วัชรภรณ์ ศรีเมืองช้าง (2552) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์การแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลของโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน จำแนกตามประเภทของการจัดการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน จำแนกตามประเภทของการจัดการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 งานวิจัยครั้งนี้ ได้เสนอ แนวทางพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และประสิทธิผลของโรงเรียน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน แบบแผนความคิดอ่าน 2) ด้านการคิดเชิงระบบ และ 3) ด้านความสามารถในการ พัฒนานักเรียน ให้มีทัศนคติทางบวก

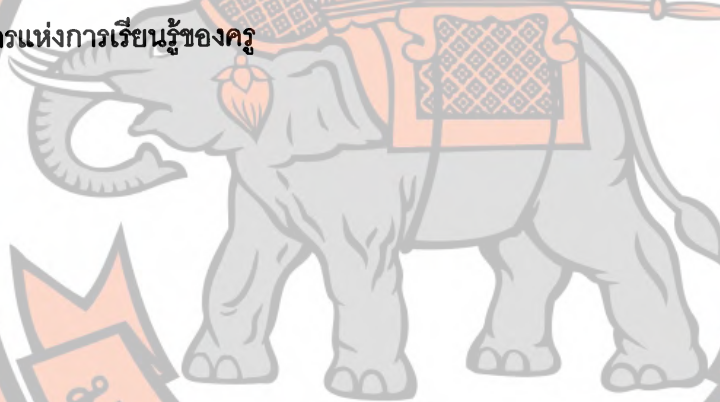
งานวิจัยในต่างประเทศ

Patchen, Terri Renee (2003, p. 3465 อ้างถึงใน เรวดี รักษาวงศ์, 2556, น. 41) ได้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนแบบกลุ่มกับวัฒนธรรม การทำงานที่ได้ผลในโรงเรียนที่มหาวิทยาลัยมินนีโซต้า พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมี นัยสำคัญระหว่างการเรียนการสอนแบบรวมกลุ่มกับวัฒนธรรมการทำงานให้ผลผลิต มีนัยสำคัญ ที่แตกต่างกัน ตามระยะเวลาที่โรงเรียนเข้าร่วมโครงการปรับปรุงประสิทธิผลของโรงเรียนของรัฐ มินนีโซต้า มีนัยสำคัญระหว่างความคิดเห็นของครูใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการจัดสภาพแวดล้อม แบบเรียนร่วม เพศ ประสบการณ์ทำงานให้ความเห็นที่แตกต่างกันในค่านิยมของการจัด สภาพแวดล้อม และไม่มีความแตกต่างในเรื่องขนาดและประเภทวิชาที่พของโรงเรียน

Vroon (1990, p. 240 อ้างถึงใน ทรรชนี วรหาคำ, 2554, น. 48) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัยด้านศิลปะขนาดเล็กกับสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย โดยสำรวจ ความคิดเห็นและสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจาก 119 วิทยาลัยใน 5 รัฐ ของเขต ตะวันตกของประเทศอเมริกา พบว่าสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีอิทธิพลต่อบุคคลและการปรับตัว ตามธรรมชาติ วิทยาลัยขนาดเล็กจะเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน เมื่อมีสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสม ผลการวิจัยนี้เป็นข้อสรุปสำหรับนโยบายทางด้านการศึกษา ให้คำจำกัดความถึง สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของวิทยาลัยขนาดเล็กและใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับนักปฏิบัติ ในการสร้างทฤษฎีใหม่และเป็นหัวข้อในการวิจัยในอนาคตต่อ

Maki (2001 อ้างถึงใน ณัฐิกา นครสูงเนิน, 2556, น. 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โรงเรียนใน ฐานะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยเปรียบเทียบครูในประเทศญี่ปุ่นกับครูในสหรัฐอเมริกา มีการเรียนรู้การปฏิบัติงานโดยไม่มีภาระแนะหรือชี้แจงเป็นอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้เป็นเป้าหมายซึ่งต้องจัดโดยมีผู้สอน การจัดองค์ประกอบการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยครู ต้องจัดประสบการณ์ ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเรียนรู้ภาระงานของเขาในโครงสร้างที่ประกอบด้วย หน้าที่ที่หลากหลาย การที่ได้อธิบายรูปแบบขององค์การแห่งการเรียนรู้ของครูเป็นกิจกรรมที่ครูจะ ปรับเปลี่ยนไปตามกำหนดหน้าที่ ซึ่งประสบการณ์ในหน้าที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1) การกำหนดหน้าที่แบบผสมผสาน 2) การปฏิบัติซ้ำๆ 3) การนิเทศ และ 4) การทำงานปกติตามภาระหน้าที่ของโรงเรียน ขั้นตอนดังกล่าวครูสามารถเลือกเรียนรู้ โดยขั้นตอนที่ 1 ครูสามารถจะปรึกษากับคณะทำงาน ขั้นตอนที่ 2 และ 3 ครูปฏิบัติด้วยตนเอง ขั้นตอนที่ 4 ครูจะต้องปรึกษากับคณะผู้บริหาร ในการปฏิบัติงานดังกล่าวนั้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูทั้งสองประเทศนั้นพบว่าครูในประเทศญี่ปุ่นต้องการพัฒนาตนเองและแก้ปัญหาเป็นเป้าหมายหลักทางการศึกษาที่สำคัญ ส่วนครูในประเทศสหรัฐอเมริกาเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับทักษะพื้นฐาน และการมีนิสัยการทำงานที่ดีเป็นเป้าหมายทางการศึกษาที่สำคัญ จากการศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า การให้การอบรมอย่างเป็นทางการจะเป็นหลักความรู้หลักในการเรียนรู้ ภาระหน้าที่งานแต่การเรียนรู้โดยตรงของผู้เรียนเองที่มีความหลากหลายในการกำหนดภาระหน้าที่เอง และจะแตกต่างอย่างมากกับรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการศึกษาจะให้ข้อคิดในการจัดการ โรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครู

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 มีวิธีการดำเนินงานดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 115 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,859 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,974 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 92 คน และครูผู้สอน จำนวน 320 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 412 คน ซึ่งกำหนดปริมาณของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครซี่และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan, 1970, pp. 697-710 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 24-43) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ตำแหน่ง	ประชากร จำนวนบุคลากร	กลุ่มตัวอย่าง จำนวนบุคลากร
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	115	92
2. ครูผู้สอน	1,859	320
รวม	1,974	412

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก ข้อมูลสารสนเทศ สพม.38 2558, โดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38, 2558.

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 แบ่งตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ ในการทำงาน	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน	
	ประชากร จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง จำนวน	ประชากร จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง จำนวน
1. 10 ปี ลงมา	9	7	703	121
2. 11 – 20 ปี	39	31	558	96
3. 21 ปี ขึ้นไป	67	54	598	103
รวม	115	92	1,859	320

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก ข้อมูลสารสนเทศ สพม.38 2558, โดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38, 2558.

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ชนิดสำรวจรายการ (Check List) ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านกลุ่มเพื่อน 4) ด้านการบริหาร โดยลักษณะแบบสอบถามแต่ละระดับกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สอบถามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน 5 ด้าน คือ (1) ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน (2) ด้าน การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (3) ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ (4) ด้าน การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน (5) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล โดยลักษณะแบบสอบถาม แต่ละระดับกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือ

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา เอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ไปเป็นข้อมูลสำหรับกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. กำหนดกรอบแนวคิด และนิยามตัวแปรที่จะศึกษา

3. กำหนดขอบข่ายของข้อคำถาม ตามขอบข่ายสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งได้ จากการสังเคราะห์ แนวคิดของแอสติน รวมถึงนักวิจัยและนักการศึกษาของไทย โดยแยกเป็น 4 ด้าน คือ

- 1. ด้านอาคารสถานที่
- 2. ด้านการเรียนการสอน

3. ด้านกลุ่มเพื่อน

4. ด้านการบริหาร

และขอช่วยของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ตามแนวคิดของฮอร์ด รวมถึงแนวคิดของนักวิจัยและนักการศึกษาของไทย โดยแยกออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน
2. ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน
3. ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้
4. ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน
5. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล

4. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ให้ครอบคลุมสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 45 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 35 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

5.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาตรุประวีณ อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แซ่มซ้อย อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

5.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรณศรี อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

5.4 นายวรินทร์ ชำนาญผา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

5.5 นายอภิศักดิ์ ฟองจางวาง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชาติตระการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรง ในเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยการลงความเห็นและให้คะแนน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC) จากสูตรดังต่อไปนี้

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามข้อใดมีค่า IOC ใกล้ 1.00 แสดงว่าความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหามาก ถ้ามีค่าน้อยกว่า 0.50 แสดงว่าความเที่ยงตรงในเนื้อหาน้อย ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้งไป และถ้ามีค่า IOC เป็นจำนวนลบ แสดงว่าแบบสอบถามข้อนั้นไม่มีความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ค่าที่ใช้ได้ 0.50 ขึ้นไป และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำไปใช้ ซึ่งจากการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ครั้งนี้ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุง และแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้น จำนวน 80 ข้อ และเลือกข้อคำถามที่ใช้ได้ นำไปใช้สำหรับการสอบถาม ดังนี้

6.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

- 6.1.1 ด้านอาคารสถานที่ จำนวน 19 ข้อ
- 6.1.2 ด้านการเรียนการสอน จำนวน 9 ข้อ
- 6.1.3 ด้านกลุ่มเพื่อน จำนวน 8 ข้อ
- 6.1.4 ด้านการบริหาร จำนวน 9 ข้อ

6.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

- 6.2.1 ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน จำนวน 8 ข้อ
- 6.2.2 ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน จำนวน 8 ข้อ
- 6.2.3 ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ
- 6.2.4 ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน จำนวน 8 ข้อ
- 6.2.5 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล จำนวน 5 ข้อ

7. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไข และหลังจากที่ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ที่ไม่ใช่โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน และครูผู้สอน จำนวน 20 คน แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น 0.98

8. ปรับปรุงแบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
2. ผู้ศึกษาค้นคว่านำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 412 ฉบับ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนกลับมาทั้งหมด 412 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ และแปรผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้า ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป โดยหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้าน รายข้อ แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเปรียบเทียบเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยเพื่อหาระดับความคิดเห็น ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 100)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายความว่า มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายความว่า มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายความว่า มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายความว่า มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับ

น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายความว่า มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับ

น้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้าน รายข้อ แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ การแปลความหมายค่าเฉลี่ย เพื่อหาระดับความคิดเห็น ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 100)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายความว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายความว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายความว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายความว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายความว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ใช้สถิติวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Sample correlation) โดยแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้เกณฑ์การเทียบระดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2541, น. 315-316)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 1 (ประมาณ .70 ถึง .90) หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ .50 (ประมาณ .30 ถึง .69) หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ .00 (ประมาณ .10 ถึง .29) หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น .00 แสดงว่า ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น + แสดงว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทางบวก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น - แสดงว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทางลบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติ ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
f	แทน	ความถี่
n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน
**	แทน	การมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 4 แสดงความถี่และร้อยละของตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	n = 412	
	ความถี่ (f)	ร้อยละ (%)
ตำแหน่ง		
- ผู้อำนวยการโรงเรียน / รองผู้อำนวยการโรงเรียน	92	22.33
- ครูผู้สอน	320	77.67
รวม	412	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
- 10 ปี ลงมา	128	31.10
- 11 - 20 ปี	127	30.80
- 21 ปี ขึ้นไป	157	38.10
รวม	412	100.00

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน / รองผู้อำนวยการโรงเรียน (คิดเป็นร้อยละ 22.33) และครูผู้สอน (คิดเป็นร้อยละ 77.67) โดยส่วนมากมีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปี ขึ้นไป (คิดเป็นร้อยละ 38.10) รองลงมาคือ 10 ปี ลงมา (คิดเป็นร้อยละ 31.10)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	n = 412		ระดับสภาพแวดล้อม
		\bar{X}	S.D.	
1	ด้านอาคารสถานที่	3.99	0.55	มาก
2	ด้านการเรียนการสอน	4.02	0.59	มาก
3	ด้านการบริหาร	4.02	0.65	มาก
4	ด้านกลุ่มเพื่อน	4.12	0.61	มาก
รวมเฉลี่ย		4.04	0.55	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 4.12$) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการบริหาร ($\bar{X} = 4.02$) และด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.99$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	n = 412		ระดับสภาพแวดล้อม
		\bar{X}	S.D.	
1	โรงเรียนได้รับการตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับและสวนหย่อมจนมีความร่มรื่น สวยงาม	4.03	0.77	มาก
2	โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนอย่างเหมาะสมภายในส่วนต่างๆ ของบริเวณโรงเรียน เช่น ที่นั่งพัก สวนหย่อม	3.99	0.73	มาก
3	โรงเรียนมีจำนวนที่นั่งพักผ่อนภายในบริเวณต่างๆ ทั้งในอาคารเรียนและนอกอาคารเรียนอย่างพอเพียง	3.83	0.79	มาก
4	อาคารเรียน อาคารประกอบ มีความมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัยในการใช้กิจกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้	4.21	0.70	มาก
5	โรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแล เกี่ยวกับระบบจราจรภายในโรงเรียนให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย	4.00	0.81	มาก
6	โรงเรียนมีความสะอาด ทั้งในสนาม บริเวณทางเท้า ภายใน และบริเวณโดยรอบโรงเรียน	3.93	0.80	มาก
7	โรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแล การให้บริการน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดแก่นักเรียนและบุคลากร	3.94	0.81	มาก
8	มีการให้ประโยชน์จากอาคารเรียน อาคารในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ	4.23	0.73	มาก
9	โรงเรียนจัดให้มีการพัฒนา ดูแล อาคารเรียน และอาคารประกอบอยู่เสมอ	4.09	0.75	มาก
10	โรงเรียนสนับสนุนให้ห้องเรียนมีการประดับตกแต่งให้มีความสวยงามและเหมาะสม	3.90	0.79	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	n = 412		ระดับ สภาพแวดล้อม
		\bar{X}	S.D.	
11	มีการติดตาม ดูแล เกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียน และห้องประกอบอื่นๆ ที่นักเรียนเข้าทำกิจกรรม	4.00	0.78	มาก
12	โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ และทางภาษาที่เหมาะสม	4.00	0.76	มาก
13	โรงเรียนมีห้องสมุดที่จัดบรรยากาศที่เหมาะสม สะอาด สวยงาม และเอื้อต่อการเรียนรู้	4.06	0.80	มาก
14	ห้องสมุดให้บริการเกี่ยวกับเอกสาร ตำรา หรือสิ่งพิมพ์ เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน	3.99	0.83	มาก
15	โรงอาหารมีความสะอาดถูกหลักอนามัย และได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ	3.88	0.77	มาก
16	โรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแลเกี่ยวกับความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วมของนักเรียนและบุคลากรอย่างใกล้ชิด	3.83	0.82	มาก
17	โรงเรียนมีการจัดอุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็นในห้องเรียน เช่น ไม้กวาด ถังขยะ เป็นต้น	3.99	0.80	มาก
18	โรงเรียนให้ความสนใจติดตาม ดูแล บำรุงรักษาสนามกีฬาและลานกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	3.98	0.75	มาก
19	โรงเรียนมีสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬาเพียงพอ กับนักเรียน และอุปกรณ์กีฬามีมาตรฐาน	3.91	0.86	มาก
รวมเฉลี่ย		3.99	0.55	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก

โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการใช้ประโยชน์จากอาคารเรียน อาคารในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมาคือ อาคารเรียน อาคารประกอบมีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยในการใช้กิจกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีจำนวนที่นั่งพักผ่อนภายในบริเวณต่างๆ ทั้งในอาคาร เรียนและนอกอาคารเรียนอย่างพอเพียง และโรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแลเกี่ยวกับ ความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วมของนักเรียนและบุคลากรอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 3.83$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพแวดล้อมของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้าน การเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	n = 412		ระดับ สภาพแวดล้อม
		\bar{X}	S.D.	
1	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน	4.17	0.73	มาก
2	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลและเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	4.09	0.70	มาก
3	มีการนำนวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วย ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	3.92	0.78	มาก
4	มีการใช้สื่ออุปกรณ์การสอนเพื่อช่วยให้นักเรียน เข้าใจบทเรียน	4.00	0.70	มาก
5	มีการจัดสภาพแวดล้อมที่จูงใจให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว	3.95	0.75	มาก
6	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านวิชาการ โดยให้มีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจาก การเรียนรู้ เช่น การจัดนิทรรศการ เป็นต้น	3.99	0.73	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	n = 412		ระดับ สภาพแวดล้อม
		\bar{X}	S.D.	
7	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน รักและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม	4.03	0.73	มาก
8	มีวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย วิธีการที่หลากหลายอย่างเป็นระบบ	4.04	0.75	มาก
9	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ในการประเมินผลการเรียนรู้	4.00	0.73	มาก
รวมเฉลี่ย		4.02	0.59	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.09$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการนำนวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 3.92$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการบริหาร โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	n = 412		ระดับสภาพแวดล้อม
		\bar{X}	S.D.	
1	ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ร่วมกันการวางแผนพัฒนาด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	4.04	0.78	มาก
2	โรงเรียนมีนโยบายในการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน	4.08	0.73	มาก
3	ผู้บริหารให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	3.98	0.77	มาก
4	ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานกับครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนและส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	4.03	0.81	มาก
5	ผู้บริหารสามารถสร้างบรรยากาศในการประชุมอย่างเป็นไปตามครรลองของการเป็นประชาธิปไตย	4.00	0.81	มาก
6	ผู้บริหารให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	3.98	0.82	มาก
7	ผู้บริหารให้ความสนใจการจัดระบบการต้อนรับแขกผู้มาเยือนด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรไมตรี	4.13	0.77	มาก
8	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน	3.92	0.83	มาก
รวมเฉลี่ย		4.02	0.65	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารให้ความสนใจการจัดระบบการต้อนรับแขกผู้มาเยือนด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรไมตรี ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาคือ มีนโยบายในการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.08$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.92$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านกลุ่มเพื่อน โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	n = 412		ระดับสภาพแวดล้อม
		\bar{X}	S.D.	
1	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ นักเรียนเพลิดเพลินเมื่อได้รวมกลุ่มกับเพื่อน	4.01	0.77	มาก
2	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดความรัก ความสามัคคีระหว่างกลุ่มเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน	4.11	0.75	มาก
3	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง	4.11	0.75	มาก
4	โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักร่วมมือร่วมใจกัน ในการรักษาชื่อเสียงและภาพพจน์ของโรงเรียน	4.10	0.76	มาก
5	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออก ถึงความรักและเคารพครูอาจารย์และกิจกรรม การยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนทำความดีและ ประพฤติดี	4.17	0.74	มาก
6	ครูผู้สอนมีการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิดและทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.15	0.72	มาก
7	ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.13	0.77	มาก
8	ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.16	0.69	มาก
9	นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.12	0.73	มาก
รวมเฉลี่ย		4.12	0.61	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านกลุ่มเพื่อน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรักและเคารพครูอาจารย์ และกิจกรรมการยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนทำความดีและประพฤติดี ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาคือ ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ($\bar{X} = 4.16$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนเพลิดเพลินเมื่อได้รวมกลุ่มกับเพื่อน ($\bar{X} = 4.01$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	n = 412		ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
		\bar{X}	S.D.	
1	ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน	4.02	0.63	มาก
2	ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.07	0.61	มาก
3	ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้	3.97	0.65	มาก
4	ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน	4.07	0.64	มาก
5	ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล	4.02	0.68	มาก
รวมเฉลี่ย		4.03	0.60	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.07$) ด้านการมีเงื่อนไขที่

สนับสนุน ($\bar{X} = 4.07$) ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.02$) และด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.97$)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	n = 412		ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
		\bar{X}	S.D.	
1	คณะครูมีส่วนร่วมในการอภิปรายและการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.98	0.74	มาก
2	มีการตัดสินใจในรูปคณะกรรมการและมีการสื่อสารอย่างทั่วถึงทั้งโรงเรียน	3.94	0.76	มาก
3	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียน	4.00	0.73	มาก
4	ผู้บริหารตระหนักถึงจุดที่ควรแก้ไขในโรงเรียนและดำเนินการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน	4.00	0.81	มาก
5	ผู้บริหารให้โอกาสแก่ครูผู้สอนในการคิดริเริ่มการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในการทำงาน	4.05	0.81	มาก
6	ผู้บริหารมีการแบ่งปันอำนาจและหน้าที่ ความรับผิดชอบแก่คณะครูอย่างเป็นประชาธิปไตย	4.08	0.78	มาก
7	ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ	4.12	0.73	มาก
8	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมนำเสนอผลงานวิชาการและให้รางวัลแก่ครูผู้สอนที่สร้างสรรค์นวัตกรรม	3.98	0.84	มาก
รวมเฉลี่ย		4.02	0.63	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้าน

การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการแบ่งปันอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบแก่คณะครูอย่างเป็นประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.08$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการตัดสินใจในรูปคณะกรรมการและมีการสื่อสารอย่างทั่วถึงทั้งโรงเรียน ($\bar{X} = 3.94$)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	n = 412		ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
		\bar{X}	S.D.	
1	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีกระบวนการร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อกำหนดค่านิยมร่วมกัน	4.01	0.74	มาก
2	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีค่านิยมร่วมกันเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักเรียน	4.05	0.75	มาก
3	ครูผู้สอนสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียน โดยมีจุดเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน	4.06	0.73	มาก
4	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีกระบวนการทำงานร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน	4.10	0.74	มาก
5	ผู้บริหารและครูผู้สอนใช้วิสัยทัศน์เป็นตัวกำหนดนโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น	4.08	0.73	มาก
6	ผู้บริหารและครูผู้สอนใช้ข้อมูลในการเรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่จะดำเนินการไปสู่วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้	4.04	0.71	มาก
7	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีเป้าหมายเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.12	0.73	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	n = 412		ระดับการเป็น ชุมชนแห่ง การเรียนรู้
		\bar{X}	S.D.	
8	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวังที่สูงในเรื่อง ความสำเร็จของผู้เรียนเช่นเดียวกับโรงเรียน	4.08	0.75	มาก
รวมเฉลี่ย		4.07	0.61	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีเป้าหมายเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมาคือ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีกระบวนการทำงานร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.10$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีกระบวนการร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อกำหนดค่านิยมร่วมกัน ($\bar{X} = 4.01$)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	n = 412		ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
		\bar{X}	S.D.	
1	ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันหาความรู้ ทักษะ และกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนในสถานศึกษา	3.99	0.75	มาก
2	ครูผู้สอนให้การยอมรับในโปรแกรมการจัดกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูนการเรียนรู้และประสบการณ์ให้กับนักเรียน	3.98	0.72	มาก
3	ครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์วิธีการประเมินประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.91	0.73	มาก
4	ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อค้นหาทางออกในการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน	3.96	0.80	มาก
5	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความสัมพันธ์อย่างเป็นกัลยาณมิตรให้การยอมรับซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ และพันธสัญญาาร่วมกันในความพยายามที่จะปรับปรุงโรงเรียน	4.01	0.80	มาก
6	โรงเรียนจัดโครงสร้างและสร้างโอกาสอย่างหลากหลายในการให้ครูผู้สอนและนักเรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการพูดคุยอย่างเปิดเผย	3.98	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย		3.97	0.65	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความสัมพันธ์อย่างเป็นกัลยาณมิตรให้การยอมรับซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ และพันธสัญญาร่วมกันในความพยายามที่จะปรับปรุงโรงเรียน ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมาคือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันหาความรู้ ทักษะ และกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.99$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์วิธีการประเมินประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.91$)

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	n = 412		ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
		\bar{X}	S.D.	
1	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความสัมพันธ์และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน โดยมีพื้นฐานจากความไว้วางใจและการยอมรับนับถือ	4.04	0.80	มาก
2	ผู้บริหารยกย่องชมเชยในความสำเร็จของครูผู้สอนเป็นประจำ	4.09	0.77	มาก
3	ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความซื่อสัตย์ และความไว้วางใจระหว่างกัน ในการตรวจสอบข้อมูลเพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน	4.13	0.78	มาก
4	ครูผู้สอนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงออกถึงความพยายามในการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมของโรงเรียน	4.06	0.72	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	n = 412		ระดับการเป็น ชุมชนแห่ง การเรียนรู้
		\bar{X}	S.D.	
5	ผู้บริหารสนับสนุนเรื่องเวลาเพื่ออำนวยความสะดวก ในการทำงานร่วมกันของคณะครู	4.06	0.75	มาก
6	โรงเรียนจัดตารางสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และ ปฏิบัติการร่วมกันในแต่ละรายวิชา	4.08	0.76	มาก
7	โรงเรียนจัดให้มีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนา บุคลากรด้านต่าง ๆ	4.10	0.79	มาก
8	ผู้บริหารจัดหาทรัพยากรการบริหารและสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสมไว้บริการครูผู้สอน	4.02	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย		4.07	0.64	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความซื่อสัตย์ และความไว้วางใจระหว่างกัน ในการตรวจสอบข้อมูล เพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาคือ โรงเรียนจัดให้มีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านต่างๆ ($\bar{X} = 4.10$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารจัดหาทรัพยากรการบริหารและสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสมไว้บริการครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.02$)

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	n = 412		ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
		\bar{X}	S.D.	
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูได้มีการสังเกตการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน	3.97	0.80	มาก
2	ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนแนวคิดและร่วมกันให้ข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอน	4.02	0.77	มาก
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูเป็นเพื่อนคู่คิดและเป็นผู้ฝึกสอนซึ่งกันและกัน	3.99	0.78	มาก
4	ครูผู้สอนแต่ละคน มีโอกาสได้ประยุกต์การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนผลที่เกิดขึ้นหลังจากการนำไปใช้	4.03	0.76	มาก
5	คณะครูมีการพูดคุยปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนทั้งโรงเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน	4.06	0.75	มาก
รวมเฉลี่ย		4.02	0.68	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะครูมีการพูดคุยปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนทั้งโรงเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมาคือ ครูผู้สอนแต่ละคน มีโอกาสได้ประยุกต์การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนผลที่เกิดขึ้นหลังจากการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูได้มีการสังเกตการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 3.97$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ตาราง 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 ในภาพรวมทุกด้าน

สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน					รวม
	การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน	การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน	การเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้	การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล	
ด้านอาคารสถานที่	0.72**	0.69**	0.69**	0.67**	0.64**	0.74**
ด้านการเรียนการสอน	0.70**	0.71**	0.72**	0.68**	0.67**	0.75**
ด้านการบริหาร	0.82**	0.78**	0.74**	0.76**	0.67**	0.81**
ด้านกลุ่มเพื่อน	0.78**	0.77**	0.76**	0.76**	0.69**	0.81**
รวม	0.83**	0.81**	0.80**	0.79**	0.73**	0.85**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง ($r = 0.85$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการบริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน สูงสุด อยู่ในระดับสูง ($r = 0.82$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการบริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน อยู่ในระดับสูง ($r = 0.78$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่

มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าการแปรปรวนของโรงเรียนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.64$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

บทสรุป

การศึกษาค้นคว้าเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 2) เพื่อศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 412 คน เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้มีข้อค้นพบตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร และด้านอาคารสถานที่

1.2 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการใช้ประโยชน์จากอาคารเรียน อาคารในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ รองลงมาคือ อาคารเรียน อาคารประกอบ มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยในการใช้กิจกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีจำนวนที่นั่งพักผ่อนภายในบริเวณต่างๆ ทั้งในอาคารเรียนและนอกอาคารเรียน

อย่างพอเพียง และโรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแลเกี่ยวกับความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วม ของนักเรียนและบุคลากรอย่างใกล้ชิด

1.3 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการนำนวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

1.4 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการบริหาร อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารให้ความสนใจการจัดระบบการต้อนรับแขกผู้มาเยือน ด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรไมตรี รองลงมาคือ มีนโยบายในการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

1.5 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรักและเคารพครูอาจารย์ และกิจกรรมการยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนทำความดี และประเพณีดี รองลงมาคือ ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนเพลิดเพลินเมื่อได้ร่วมกลุ่มกับเพื่อน

2. ผลการศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 สรุปได้ดังนี้

2.1 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการสร้างค่านิยมและวิถีทัศน์ร่วมกัน ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล และด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้

2.2 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา

เป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการแบ่งปันอำนาจและหน้าที่ ความรับผิดชอบแก่คณะครูอย่างเป็นประชาธิปไตย ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการตัดสินใจในรูปคณะกรรมการและมีการสื่อสารอย่างทั่วถึงทั้งโรงเรียน

2.3 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีเป้าหมายเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีกระบวนการทำงานร่วมกัน ในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีกระบวนการร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อกำหนดค่านิยมร่วมกัน

2.4 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความสัมพันธ์อย่างเป็นกัลยาณมิตรให้การยอมรับซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ และพันธสัญญาร่วมกันในความพยายามที่จะปรับปรุงโรงเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันหาความรู้ ทักษะ และกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนในสถานศึกษา ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์วิธีการประเมินประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2.5 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความซื่อสัตย์ และความไว้วางใจระหว่างกัน ในการตรวจสอบข้อมูล เพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน รองลงมาคือ โรงเรียนจัดให้มีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านต่างๆ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารจัดหาทรัพยากรการบริหารและสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสมไว้บริการครูผู้สอน

2.6 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะครูมีการพูดคุย

ปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนทั้งโรงเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน รองลงมาคือ ครูผู้สอนแต่ละคน มีโอกาสได้ประยุกต์การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนผลที่เกิดขึ้นหลังจาก การนำไปใช้ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูได้มีการสังเกต การเรียนการสอนซึ่งกันและกัน

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 สรุปได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการบริหาร มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน สูงสุด อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมของ โรงเรียน ด้านกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการบริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการสร้างค่านิยมและ วิสัยทัศน์ร่วมกัน อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์ น้อยที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจควร นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติหน้าที่สอน เห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เพราะบรรยากาศสภาพแวดล้อมจะส่งผลให้ ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งยังหล่อหลอมให้ผู้เรียนมี พฤติกรรมที่พึงประสงค์และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ครูยังต้องจัดกระบวนการ เรียนรู้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 24 (5) "ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ" ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของธงชัย แสงโพลง (2546, น. 28) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการบริหารทรัพยากรในโรงเรียนมากที่สุด ผู้บริหาร มีบทบาทในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ผู้บริหารสำคัญที่สุดในการทำงาน และส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จะทำให้คณะทำงานประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยให้การสนับสนุน เสริมแรง สร้างขวัญและกำลังใจที่ดีแก่คณะทำงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า

1.1 ด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนมีการจัด สภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาธรรมชาติเต็มศักยภาพ โรงเรียนมีอาคาร สถานที่ที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย มีการให้บริการและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีห้องเรียน ห้องสมุด สนามกีฬา สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้การได้ดี และมีความปลอดภัย มีการจัดการและให้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ รัตรี ฤกษ์วงศ์ (2549, น. 16-17) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ควรจัดห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าดู อยู่ในตำแหน่งหรือบริเวณที่เหมาะสม และเอื้อประโยชน์ต่อการใช้สอย โดยการจัดขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมของ ห้องเรียน วัสดุที่ใช้และความสามารถในการจัดของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งการจัดสภาพนอก ห้องเรียน เช่น สนามกีฬา สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ สวนหย่อม สนามเด็กเล่น สถานที่ พักผ่อน ควรจัดให้เป็นระเบียบ สะอาด มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับเพื่อเพิ่มความร่มรื่นสวยงาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการร่วมมือร่วมใจกันของสมาชิกในโรงเรียน ทั้งด้านความคิดและแรงงาน ในการตกแต่งและดูแลรักษา ส่วนในประเด็นโรงเรียนมีจำนวนที่นั่งพักผ่อนภายในบริเวณต่างๆ ทั้งในอาคารเรียนและนอกอาคารเรียนอย่างเพียงพอ และโรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแล เกี่ยวกับความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วม ของนักเรียนและบุคลากรอย่างใกล้ชิด ซึ่งอยู่ในระดับ มาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนยังขาดการวางแผนและกำกับดูแล ซึ่งจำเป็นต้องให้ความเอาใจใส่ในหลายประการ เพื่อให้บุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษา ที่มาเยือนเกิดความประทับใจ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของพรพจน์ พจน์พัฒนาผล (2548, น. 40) ที่ได้กล่าวว่า สิ่งที่โรงเรียนควรจัดให้มี หรือดูแลเอาใจใส่เป็นลำดับแรกๆ และเห็นด้วยตาเปล่า คือ

โรงอาหาร สถานที่เล่นกีฬาหรือสถานที่พักผ่อนในยามว่างเรียนและห้องเรียน รวมทั้งสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ของสมาน ปรีชา (2548, น. 14-17) ว่า ผู้บริหารต้องใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจึงจะทำให้การดำเนินงานจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจะต้องครอบคลุมทั้งด้านการจัดหา การดูแลรักษาความปลอดภัย และวางแผนการใช้ประโยชน์ให้เกิดคุณค่าสูงสุด และควรเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องเพราะสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ที่เป็นเสมือน หน้าตาของสถานศึกษา บ่งบอกถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและความเอาใจใส่ของบุคลากรในโรงเรียน อันจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนและสภาวะจิตใจของผู้ใช้อาคารสถานที่ ซึ่งหมายถึง นักเรียน ครู รวมถึงบุคคลภายนอกที่มาเยี่ยมเยือนสถานศึกษาในโอกาสต่างๆ

1.2 ด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนได้มีการดำเนินการเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ เช่น การเขียนแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำหรือจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน วิธีการสอน การจัดกระบวนการเรียนที่หลากหลายเน้นกระบวนการคิดและมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน กิจกรรมเสริมทักษะทางวิชาการ มีการวัดผลประเมินผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของชาญชัย อาจิมสมาจาร (2544, น. 45) ที่ได้กล่าวว่าการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะค่านิยมของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ การเรียนการสอนนั้นมีองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ละเอียดอ่อน และมีความสำคัญเท่าเทียมกับเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกใช้สภาพแวดล้อมในการเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนนั้นคือบรรยากาศที่ยกย่องหรือส่งเสริมความสำคัญของผู้เรียนให้มีความรู้สึกร่วมสมัย รวมทั้งสอดคล้องกับคำกล่าวของ นวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์ (2545, น. 9) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความแตกต่างของผู้เรียน ครูสามารถจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมสื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

1.3 ด้านการบริหาร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากได้มีการวางแผนพัฒนางานที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจของบุคลากร การบังคับบัญชาที่มีความเป็นกันเอง มีความเป็นประชาธิปไตย บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารและตัดสินใจ ผู้บริหารใช้กลไกการบริหารแบบการมี

ส่วนร่วมทั้งบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พรพจน์ พจน์พัฒนาผล (2548, น. 44) ที่กล่าวว่า การดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหารภายในโรงเรียนให้สำเร็จลงต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินการงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากร บุคลากรในโรงเรียนยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน จัดระบบการทำงานของครู อาจารย์ สายงานการบังคับบัญชาที่มีความเป็นกันเอง อบอุน มีความเป็นประชาธิปไตย ทุกคนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมถึงการจัดสวัสดิการและการจัดการด้านต่างๆ ด้วยลักษณะของการบริหารที่ก่อให้เกิดสิ่งแวดลอมที่ดีนั้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบายควรวให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม มีการนำเสนอข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน และปัญหามากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ปัญหาและพัฒนาางานของโรงเรียน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการบริหารไม่ว่าจะเป็นไปในลักษณะของการมีส่วนร่วม ตัดสินใจ หรือร่วมงานโดยการให้มีส่วนร่วมในงานเป็นการส่งเสริมให้มีการร่วมมือจากกลุ่ม สามารถเรียนรู้พฤติกรรมและความรู้สึกทางด้านจิตวิทยาของผู้มีส่วนร่วมได้มาก ทำให้รู้ว่าแต่ละคนมีความสามารถมีความคิดเห็นอย่างไร เป็นการเปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถของแต่ละคนอย่างเต็มที่ ซึ่งตรงกับเลิศศักดิ์ คำปสิว (2551, น. 20) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางในการสภาพภาพแวดลอมด้านการบริหาร ว่าเป็นการดำเนินการโดยวิธีที่หลากหลายโดยเปิดโอกาส ให้ครูได้ใช้ความสามารถของตนเองเต็มที่และสามารถอุทิศเวลาปฏิบัติหน้าที่ได้มากพอในการพัฒนาสิ่งแวดลอมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงรับทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

1.4 ด้านกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน การสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง สนุกสนานน่าเรียน รวมทั้งการแสดงออกถึงความรู้สึกหรือความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่มเพื่อนครู นักเรียนกับนักเรียน และครูกับนักเรียน ในการร่วมกันทำกิจกรรมเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของพรจิต พีระพัฒนกุล (2543, น. 49) ซึ่งกล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางความรู้ทัศนคติ บุคลิกภาพ คุณธรรม และผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา นักศึกษาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้าถึงสภาพแวดลอมในกลุ่มเพื่อน เพราะกลุ่มเพื่อนให้ความมั่นใจเลี่ยยอมรับในพฤติกรรมต่างๆ ของเขา ทำให้สบายใจ มีความสุขและกลุ่มเพื่อนนี้ยังมีอิทธิพล ทำให้

นักศึกษา มีความเชื่อมั่น มีพฤติกรรมไปตามกลุ่มที่เขายึดอยู่ ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ สมทรง สรรพสาร (2547) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนด้านสังคม และจิตใจมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตใจ มีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านการปรับตัวของนักเรียน การเลียนแบบจากครูที่เป็นต้นแบบที่ดี เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความสำคัญในการดำเนินงานเพื่อเป้าหมายของการเรียนรู้ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ยกย่องชมเชย ทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างและกำหนดวิสัยทัศน์ พัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ สร้างวัฒนธรรมการนับถือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของกนกอร ยศไพบุลย์ และคณะ (2547) อ้างถึงใน โพธิยา คำผิว, 2548, น. 18-20) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร จะสำเร็จต้องมีการบูรณาการความคิดทั้งหมดขององค์กรเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์ส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาตนเองทุกคน สนับสนุนด้านขวัญกำลังใจและการเงินจากองค์กร เพิ่มอำนาจและความรับผิดชอบในงาน ทุกคนมีส่วนร่วมสร้างและถ่ายโอนข้อมูล เปิดโอกาสให้บุคลากรมีการเรียนรู้ มีอิสระในการตัดสินใจ สร้างบรรยากาศที่สนับสนุน มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม เน้นคุณภาพ และการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า

2.1 ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน โดยส่งเสริมให้คณะครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สนับสนุนให้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้มีการคิดริเริ่ม สร้างสิ่งใหม่ๆ ในการทำงาน มีความเป็นประชาธิปไตย และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน สอดคล้องกับคำกล่าวของกามิเชล (Carmichael, 1982) ที่ได้กล่าวว่า ตำแหน่งอำนาจหน้าที่ถือครองโดยผู้บริหารในฐานะที่คณะครูมองเห็นว่าเข้างหลายเป็นผู้เฉลียวฉลาด และเป็นผู้มีความสามารถ และยืนยันอีกว่า ผู้บริหารคือผู้มีความสามารถในทุกเรื่อง ในทางอื่นโรงเรียนเสริมแรง สร้างความแตกต่างสำหรับผู้บริหารให้การยอมรับว่าเขาทั้งหลายมีประโยชน์จากโอกาสการพัฒนาวิชาชีพหรือการรับรู้ศักยภาพพลวัตการมีส่วนร่วมการตัดสินใจของคณะครู นอกจากนี้เมื่อตำแหน่งของผู้บริหารมีอำนาจยากสำหรับคณะครูที่จะเสนอหรือแนะนำความคิดมุมมองที่แตกต่างเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน

2.2 ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนมีการตัดสินใจร่วมกันในการสร้างค่านิยมและกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียน นโยบายและโครงการต่างๆ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Little (1997) ที่ได้กล่าวว่า วิสัยทัศน์พื้นฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ ต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างค่านิยมวิสัยทัศน์ร่วมกันท่ามกลางการตัดสินใจของเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน เกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนและสนับสนุนมาตรฐานพฤติกรรมในชุมชนแห่งนี้ วิสัยทัศน์ถูกกระทำในวันต่อวันของผู้ร่วมงานในโรงเรียน ไม่ว่าจะสถานที่ใดที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ สามารถดึงดูดและพัฒนาผู้ก้มดและพรสวรรค์ส่วนบุคคลในกลุ่มที่พยายามผลักดันเพื่อการเรียนรู้ คุณภาพของงานที่สูง ค่านิยมนี้ถูกจัดขึ้นในมาตรฐานของความตระหนักส่วนบุคคล การวิพากษ์วิจารณ์ส่วนบุคคล และการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพชุมชนแห่งการเรียนรู้ ใช้ข้อมูลมัดสำหรับสมาชิกให้เป็นประโยชน์เพื่อริเริ่มการดำเนินการใหม่และเพื่อการปรับปรุง คุณลักษณะหลักของวิสัยทัศน์คือ เน้นที่ดำรงรักษาการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งในความสำเร็จของนักเรียนแต่ละคน จะถูกพิจารณาอย่างรอบคอบ ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ Louis and Kruse (1995) และ Fawcett (1996) ว่าการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกันนี้จะนำไปสู่บรรทัดฐานความผูกพันของพฤติกรรมของนักเรียนที่จะถูกสนับสนุนโดยคณะครู เช่น ในชุมชนสมาชิกคณะครูจะต้องรับผิดชอบการกระทำของตนเองแต่ผลประโยชน์ที่ได้ก็จะขึ้นอยู่กับความทะเยอทะยานของแต่ละบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะถูกอธิบายในฐานะการดูแล เช่นการดูแลคือการสนับสนุนโดยเปิดการติดต่อสื่อสาร ทำให้เข้าใจโดยความไว้วางใจ

2.3 ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนให้การยอมรับซึ่งกันและกันในการร่วมกันวิเคราะห์ วางแผน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Maki (2001 อ้างถึงใน ญัฐิกา นครสูงเนิน, 2556, น. 80) เรื่อง โรงเรียนในฐานะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยเปรียบเทียบครูในประเทศญี่ปุ่นกับครูในสหรัฐอเมริกา มีการเรียนรู้อย่างปฏิบัติงานโดยไม่มีการแนะนำหรือชี้แจงเป็นอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า การเรียนรู้เป็นเป้าหมายซึ่งต้องจัดโดยมีผู้สอน การจัดองค์ประกอบการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยครูต้องจัดประสบการณ์ ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเรียนรู้ภาระงานที่ประกอบด้วยหน้าที่ที่หลากหลาย 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดหน้าที่แบบผสมผสาน 2) การปฏิบัติซ้ำๆ 3) การนิเทศ และ 4) การทำงานปกติตามภาระหน้าที่ของโรงเรียน ขั้นตอนดังกล่าวครูสามารถเลือกเรียนรู้ โดยขั้นตอนที่ 1 ครูสามารถจะ

ปรึกษากับคณะทำงาน ชั้นตอนที่ 2 และ 3 ครูปฏิบัติด้วยตนเอง ชั้นตอนที่ 4 ครูจะต้องปรึกษากับคณะผู้บริหาร ในการปฏิบัติงานดังกล่าวนั้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูทั้งสองประเทศนั้นพบว่า ครูในประเทศญี่ปุ่นต้องการพัฒนาตนเองและแก้ปัญหาเป็นเป้าหมายหลักทางการศึกษาที่สำคัญ ส่วนครูในประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มการรับรู้เกี่ยวกับทักษะพื้นฐาน และการมีนิสัยการทำงานที่ดีเป็นเป้าหมายทางการศึกษาที่สำคัญ จากการวิจัยยังพบอีกว่า การให้การอบรมอย่างเป็นทางการจะเป็นหลักความรู้หลักในการเรียนรู้ ภาระหน้าที่งานแต่การเรียนรู้โดยทางตรงของผู้เรียนเองที่มีความหลากหลายในการกำหนดภาระหน้าที่เอง และจะแตกต่างอย่างมากกับรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการศึกษาจะให้ข้อคิดในการจัดการ โรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครู

2.4 ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารมีการสร้างเงื่อนไขที่ดีกับครูผู้สอน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ยกย่องชมเชย บนพื้นฐานความไว้วางใจและการยอมรับนับถือ ทำให้ครูผู้สอนมีกำลังใจในการทำงาน สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้และการปฏิบัติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับครูและนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Boy และ Hord ที่กล่าวถึงปัจจัยหน้าที่ของผู้บริหารที่จะช่วยสร้างให้โรงเรียนให้ได้รับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา คือ ลดความแตกแยกของคณะครู เพิ่มความสามารถของคณะครู เอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

2.5 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนมีการพูดคุยปรึกษาร่วมกันเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนทั้งโรงเรียน แลกเปลี่ยนแนวคิดกันเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Darling-Hammond (1995) ที่อ้างถึงผลการวิจัยว่า ครูคือผู้ที่ใช้เวลามากที่สุดในการปฏิบัติการเรียนการสอน ทำให้มีประสิทธิผลมากในการพัฒนาทักษะการคิดให้สูงขึ้น และพบความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย การปฏิบัติส่วนบุคคลร่วมกันต้องการยกตัวอย่างที่สมบูรณ์จากบทบาทดั้งเดิมในการศึกษา อย่างไรก็ตามมันเป็นสิ่งที่ชัดเจนที่สุดในการเชื่อมเข้าสู่ห้องเรียน การสำรวจพฤติกรรมครูโดยเพื่อนร่วมงานในมาตรฐานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ การปฏิบัติไม่ได้เป็นการประเมินแต่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการ “เพื่อนช่วยเพื่อน”

3. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับสูง ทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียน

ได้เปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเข้ามาปรับปรุง พัฒนาและสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และการปฏิบัติงานต่างๆ ของบุคลากร ในโรงเรียนร่วมกัน สภาพแวดล้อมที่ดีก็เป็นส่วนช่วยส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นเช่นกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Patchen, Terri Renee (2003, p. 3465 อ้างถึงใน เวที รักษาวงศ์, 2556, น. 41) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนแบบกลุ่มกับวัฒนธรรมการทำงานที่ได้ผลในโรงเรียนที่มหาวิทยาลัยมินนีโซตา พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างการเรียนการสอนแบบรวมกลุ่มกับ วัฒนธรรมการทำงานให้ผลผลิต มีนัยสำคัญที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารสาร เมืองพวน (2551) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย พบว่า วัฒนธรรมโรงเรียนและองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิติพงษ์ วรณวี (2551) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรภรณ์ ศรีเมืองช้าง (2552) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน สูงสุด อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ภายในโรงเรียน และมีการจัดโครงสร้างงานที่เป็นระบบ กำกับ ติดตามดูแลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนรู้สึกว่าตนเองได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้บริหาร พร้อมทั้งจะทำงานร่วมกันกับผู้อื่น สนับสนุนการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน และพร้อมที่จะเป็นผู้นำร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ Sergiovanni ว่า "การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ขึ้นในโรงเรียนเป็นเรื่องของการเสาะแสวงหาค่านิยมร่วม เพื่อให้การทำงานที่เกิดขึ้นมีแนวทางที่แตกต่างกันขึ้น มีการพัฒนารูปแบบ

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขึ้นมาใหม่ที่ต่างไปจากเดิมที่เคยมีมา มีการสร้างความยึดเหนี่ยวรูปแบบใหม่ และสร้างพันธะผูกพันใหม่ให้เกิดขึ้น” เพื่อให้ได้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ Sergiovanni ยังตอกย้ำถึงความจำเป็นที่ต้องอุปมาเปรียบเทียบโรงเรียนให้เป็นชุมชนแทนที่จะเป็นองค์การว่า สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทั้งหลายที่อยากให้มีการสร้างสถานสัมพันธ์ระหว่างกันโดยยึดหลักของการสร้างสรรค์สิ่งดีงามร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผู้ศึกษาค้นคว้ามีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

- 1.1 ควรมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจนในการตรวจติดตาม กำกับดูแล เกี่ยวกับความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วมของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- 1.2 ครูควรนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายและแปลกใหม่
- 1.3 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้มากที่สุด
- 1.4 ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขสาน โดยเน้นกิจกรรมกลุ่ม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปรึกษาหารือ และช่วยกันแก้ปัญหาได้เอง โดยครูผู้สอนคอยเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ

2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

- 2.1 ควรจัดให้มีการประชุมวางแผนในรูปแบบคณะกรรมการ เพื่อร่วมกันตัดสินใจในด้านต่างๆ และจัดระบบสื่อสารที่ทั่วถึงทั้งโรงเรียน
- 2.2 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรร่วมกันแสดงวิสัยทัศน์ ความคิดเห็นของตนเองอย่างชัดเจน เพื่อวางแผนและกำหนดค่านิยมร่วมกัน
- 2.3 ครูผู้สอนควรร่วมกันวิเคราะห์วิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการประเมินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

2.4 ผู้บริหารควรสนับสนุนจัดหาทรัพยากรการบริหารและสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสมไว้บริการครูผู้สอน เพื่อใช้ในการการปฏิบัติหน้าที่หลักและหน้าที่พิเศษต่างๆ ในโรงเรียน

2.5 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีการสังเกตการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยในการชี้แนะ ร่วมกันแก้ปัญหา และเป็นแนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อให้หน่วยงานที่จัดการด้านการศึกษาในระดับต่างๆ ได้มีข้อมูลมาพัฒนามาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารได้มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการสร้างกลยุทธ์และวิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

บรรณานุกรม

- กมลสรณ์ บุญกว้าง. (2550). การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เพชรบูรณ์ เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กัลยา โพธิ์หวี. (2556). การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเนินปอวังนกนาค จังหวัดพิจิตร (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กรมวิชาการ. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือพัฒนาสู่สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ลาดพร้าว.
- ฉลอม ลอดทอน. (2551). การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านไร่นางาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2544). บรรยากาศในชั้นเรียนและการจูงใจนักเรียน. วารสารวิชาการ, 4 (4), 42-53.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐิกา นครสูงเนิน. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ดลนภา วงษ์ศิริ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ดวงดาว บุญกอง. (2553). วัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักพัฒนาสังคม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พรรคณีย์ วรหาคำ. (2554). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรยุทธ จิมอาษา. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- ธงชัย แสงโพลง. (2546). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- นัฐญาพร ดุษฎี. (2545). การศึกษาสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัยนา ไชยวงศ์. (2556). การมีส่วนร่วมของครูในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใน
โรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3.
(การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นพรัตน์ สายลุน. (2546). การดำเนินงานเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
โรงเรียนบ้านกราม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา
มหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์. (2545). การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐี. (2544). แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสร้างเพื่อเด็ก มิได้สร้างเพื่อใคร.
วารสารวิชาการ, 4 (12), 26-37.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปฎิคม พงษ์ประเสริฐ. (2550). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการในโรงเรียนเทศบาล
สังกัดเทศบาลเองนครนายก. (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประดินันท์ อุปรมัย. (2540). ระบบการเรียนการสอนการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
(พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประเวศ วะสี. (2542). วิสัยทัศน์กระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
วารสารวิชาการ, 2 (1), 8-11.
- ปิติพงษ์ วรรณวี. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนกับ
ประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรีชา สุขคนธมาน. (2545). พัฒนาคนด้วยการศึกษา. วารสารวิชาการ, 3 (1), 7-8.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2545). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิคการ

สอน 1. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.

พรจิต พีระพัฒน์กุล. (2543). *การศึกษาสภาพแวดล้อมในการเรียน กรณีศึกษา:สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตอุเทนถวาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คุรุศาสตร์*
อุตสาหกรรม (สถาปัตยกรรม) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง,
กรุงเทพฯ.

พรพจน์ พจน์พัฒนาพล. (2548). *การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนวัดเทพนิมิต สังกัด*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต).
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

โพธิยา คำผิว. (2548). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน อำเภอเมือง*
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1. (การศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ราตรี ฤกษ์วงศ์. (2549). *การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนอรัญประเทศ*
จังหวัดสระแก้ว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

เรวดี รักษาวงศ์. (2556). *การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.

เลิศศักดิ์ คำปลิว. (2551). *การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วัชรภรณ์ ศรีเมืองช้าง. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับ*
ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 5,
(สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.

วารสาร เมืองพวน. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับองค์การแห่ง*
การเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เซนเตอร์*
ดิสคัฟเวอรี่.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *พัฒนาหลักสูตรและการสอบมิติใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:*
โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.

- วิชาญ สุวรรณวงษ์. (2549). *การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 2 ตามการรับรู้ของครู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2535). *พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). *องค์ประกอบด้านพื้นที่การเรียนรู้ของชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพครู บริบทโรงเรียนในประเทศไทยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15: 50 ปี มข. กับการอุทิศเพื่อสังคม (น. 179-188). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศักดิ์ดา มีชปาโต. (2550). *ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมาน ปรีชา. (2548). *การพัฒนาการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนเมยวดีพิทยาคม อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สานิตลักษณ์ พรหมฮวด. (2556). *แนวทางพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สายรุ่ง บูรานันท์. (2556). *สภาพการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุนันท์ สุขสวัสดิ์. (2552). *สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลในทัศนะของนักศึกษาแพทย์*. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์. (2546). *สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ใน ประมวลสาระชุดวิชา บริบทการศึกษา หน่วยที่ 12*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- สุमितรา ชิตามร. (2546). *ทัศนะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและปฏิบัติ : ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2), เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- สมคิด สร้อยน้ำ. (2547). การพัฒนาตัวแบบของโครงการแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมบูรณ์ ธงสันเทียะ. (2540). ศึกษาการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนโนนเพ็กวิทยาคม กิ่งอำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ เขตการศึกษา 11. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมทรง สรรพสาร. (2547). การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านดูเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38. (2557). ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ของสถานศึกษา ระดับการศึกษา (ประถม-มัธยม) ปีการศึกษา 2554-2557. สุโขทัย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38. (2558). ข้อมูลสารสนเทศ สพม.38 2558. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2558, จาก www.spm38.go.th/home/
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการดำเนินงานขององค์กรบุคคลและการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) . กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2538). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: การพัฒนานักศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- อรุณชัย กัณฑภา. (2548). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษ อำเภอลำดวน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2533). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อรพรรณ รัตนวงศ์. (2551). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรอนงค์ แจ่มผล. (2550). จิตวิทยาสำหรับครู. กำแพงเพชร: โครงการตำราเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- อมรา จำรูญศิริ. (2555). *รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Astuto, T.A., Ciark, D. L., Read, A-M., Mcfree, K., & Fernandez, L. deK. P. (1993). *Challenges to dominant assumptions controlling education reform*. Andover, MA: Northeast and Islands.
- Boy, V. (1992). *School context. Bridge or barrier to change?*. Austin, YX: Southwest Educational Development Laboratory.
- Carmichael, L. (1982). *Learning together: Changing schools*. New York: Wiley.
- Cremin, L.A. (1988). *American education: The metropolitan experience 1876–1980*. New York: Harper & Row.
- Darling – Hammond, L. (1995). *The current status of teaching and teacher development in the United States*. New York: Teacher College, Columbia University.
- De, G. A. (1997). *The living company*. Boston: Harvard Business School.
- Dewey, J. (1990). *The school and society; and the child and the curriculum, introduction by Philip W. Jackson*. Chicago: University of Chicago Press.
- Dixon, N. (1994). *The organizational learning cycle: How we learn collectively*. London: McGraw-Hill.
- DuFour, R. (2004). What is a professional learning community. *Educational Leadership*, 61(8), 6-11.
- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. Bloomington, IA: National Education Service.
- Fawcett, G. (1996). Moving another big desk. *Journal of Staff Development*, 17(1), 34-36.
- Garvin, D.A. (2000). *Learning is action: A guide to putting the learning organization to work*. Boston: Harvard Business School.

- Hord, S.M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Austin: Southwest Educational Development Laboratory.
- Hoy, W.K., and Miskel, C.G. (2001). *Educational administration theory research and Practice* (4th ed.) New York: McGraw-Hill.
- Kaiser, S.M. (2000). *Mapping the learning organization: Exploring a model of Organizational learning*. (Doctoral Dissertation). U.S.A: Louisiana State University.
- Kim, D. H. (1993). The link between individual and organization learning sloan management review. *Dissertation Abstracts International*. 22(15) , 11-14.
- Leithwood, K., Jantzi, D., & Steinbach, R. (1999). Do school councils matter? *Educational Policy*. 13(4), 467-493
- Little, J. W. (1997). *Excellence in professional development and professional community*. Washington, D.C.: Office of Educational Research and Improvement.
- Louis, K.S. & Kruse, S.D. (1995). *Professional and community: Perspectives on reforming urban schools*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Luthans, F. (1998). *Seven steps to effective instructional leadership*. California: Corwin Press.
- Marquardt, M.J. (1996). *Building the learning organization*. New York : McGraw – Hill.
- Nevis, E. C., Dibella, A. J. & Gould, J. M. (1995). Understanding organizations as learning system. *Sloan Management Review*, 36 (2), 73-85.
- Pedler, M., Burgoyne, J.and Boydell, T. (1991). *The learning company: A strategy for sustainable development*. London: McGraw-Hill.
- Razik, T.A., and Swansons, A. D. (2001). *Fundamental Concepts of Education Leadership* (2th ed.) New Jersey: Prentice – Hall.
- Reyes, P., Scribner, J. D., & Paredes, S. A. (1999) *Lessons from hith-performing Hispanic Schools: Creating communities*. Williston, VT: Teachers College Press.

- Ross, R., Smith, B., Roberts, C. and Kleiner, B. (1994). *Core concepts about learning organization*. New York: McGraw-Hill.
- Senge, P.M. (1990). *School that learn*. New York: Currency Doubleday.
- Senge, P.M., Cambron-McCabe, N., Lucas, T., Kleiner, A., Dutton, J., and Smith, B. (2000). *Schools that Learn: A Fifth Discipline Fieldbook For Educators, Parents, and Everyone Who Cares about Education*. New York: Doubleday.
- Sergiovanni, T. (1998). Leadership as pedagogy, capital development and school effectiveness. *International Journal of Leadership in Education*, 1(1), 34-37.
- Trill, B., and Fedel, C. (2009). *21 st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Ubben, G.C., Hughes, L.W., & Norris, C. J. (2001). *The principal: Creative leadership for effective schools* (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Watts, G. D. & Castle, S. (1993). *The time dilemma in school restructuring*. Phi Delta Kappan, 75(3), 306-310.
- Young, T.A. (1990). Mindy McNutt. Transformational Leadership Behaviors of Male and Female Academic Deans, *Dissertation Abstract International*. 52(3), 821-A.

บศท๒๒๒

มหาวิทยาลัยพระเชตะวัน

ภาคผนวก ก ผลการพิจารณาค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการพิจารณาค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5		
ด้านอาคารสถานที่								
1	โรงเรียนได้รับการตกแต่งด้วยไม้ ดอก ไม้ประดับและสวนหย่อมจนมี ความร่มรื่น สวยงาม	1	0	1	1	1	0.8	ใช้ได้
2	โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนอย่าง เหมาะสมภายในส่วนต่างๆ ของ บริเวณโรงเรียน เช่น ที่นั่งพัก สวนหย่อม	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
3	โรงเรียนมีจำนวนที่นั่งพักผ่อน ภายในบริเวณต่างๆทั้งในอาคาร เรียนและนอกอาคารเรียนอย่าง พอเพียง	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
4	อาคารเรียน อาคารประกอบ มี ความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย ในการใช้กิจกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
5	โรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแล เกี่ยวกับระบบจราจรภายใน โรงเรียนให้เกิดความเป็นระเบียบ เรียบร้อย	1	1	1	1	-1	0.6	ใช้ได้
6	โรงเรียนมีความสะอาด ทั้งในสนาม บริเวณทางเท้าภายใน และบริเวณ โดยรอบโรงเรียน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5		
7	โรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแล การให้บริการน้ำดื่ม น้ำใช้ที่ สะอาดแก่นักเรียนและบุคลากร	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
8	มีการใช้ประโยชน์จากอาคารเรียน อาคารในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม หลักสูตรต่างๆ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
9	โรงเรียนจัดให้มีการพัฒนา ดูแล อาคารเรียน และอาคารประกอบ อยู่เสมอ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
10	โรงเรียนสนับสนุนให้ห้องเรียนมีการ ประดับตกแต่งให้มีความสวยงาม และเหมาะสม	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
11	มีการติดตาม ดูแล เกี่ยวกับแสง สว่างในห้องเรียนและห้องประกอบ อื่นๆ ที่นักเรียนเข้าทำกิจกรรม	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
12	โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการ วิทยาศาสตร์ และทางภาษาที่ เหมาะสม	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
13	โรงเรียนมีห้องสมุดที่จัดบรรยากาศ ที่เหมาะสม สะอาด สวยงาม และ เอื้อต่อการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
14	ห้องสมุดให้บริการเกี่ยวกับเอกสาร ตำรา หรือสิ่งพิมพ์ เพียงพอต่อ ความต้องการของนักเรียน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5		
15	โรงอาหารมีความสะอาดถูกหลัก อนามัย และได้รับการตรวจสอบ อย่างสม่ำเสมอ	1	0	1	1	0	0.6	ใช้ได้
16	โรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแลเกี่ยวกับความสะอาดของ ห้องน้ำ ห้องส้วมของนักเรียนและ บุคลากรอย่างใกล้ชิด	1	0	1	1	0	0.6	ใช้ได้
17	โรงเรียนมีการจัดอุปกรณ์ เครื่องมือ ที่จำเป็นในห้องเรียน เช่น ไม้กวาด ถังขยะ เป็นต้น	1	0	1	1	1	0.8	ใช้ได้
18	โรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแล บำรุงรักษาสนามกีฬาและลาน กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	1	0	1	1	0	0.6	ใช้ได้
19	โรงเรียนมีสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬาเพียงพอกับนักเรียน และ อุปกรณ์กีฬามีมาตรฐาน	1	0	1	1	0	0.6	ใช้ได้
ด้านการเรียนการสอน								
1	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
2	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคลและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
3	มีการนำนวัตกรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ของนักเรียน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
4	มีการใช้สื่ออุปกรณ์การสอนเพื่อ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5		
5	มีการจัดสภาพแวดล้อมที่จูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
6	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านวิชาการ โดยให้มีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น การจัดนิทรรศการ เป็นต้น	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
7	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม	1	1	1	1	-1	0.6	ใช้ได้
8	มีวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
9	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้	1	1	1	1	-1	0.6	ใช้ได้
ด้านการบริหาร								
1	ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ร่วมกันการวางแผนพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
2	โรงเรียนมีนโยบายในการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
3	ผู้บริหารให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5		
4	ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานกับครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนและส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	1	1	1	1	-1	0.6	ใช้ได้
5	ผู้บริหารสามารถสร้างบรรยากาศในการประชุมอย่างเป็นไปตามครรลองของการเป็นประชาธิปไตย	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
6	ผู้บริหารให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
7	ผู้บริหารให้ความสนใจการจัดระบบการต้อนรับแขกผู้มาเยือนด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรไมตรี	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
8	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
ด้านกลุ่มเพื่อน								
1	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนเพลิดเพลินเมื่อได้ร่วมกลุ่มกับเพื่อน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
2	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดความรัก ความสามัคคีระหว่างกลุ่มเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
3	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อเพื่อเชื่อแม่ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5		
4	โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนรู้จัก ร่วมมือร่วมใจกันในการรักษา ชื่อเสียงและภาพพจน์ของโรงเรียน	1	1	1	1	-1	0.6	ใช้ได้
5	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมให้ นักเรียนได้แสดงออกถึงความรัก และเคารพครูอาจารย์ และกิจกรรม การยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียน ทำความดี และประพฤติดี	1	1	1	1	-1	0.8	ใช้ได้
6	ครูผู้สอนมีการส่งเสริมให้นักเรียน ฝึกคิดและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
7	ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
8	ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ต่อกัน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
9	นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5		
ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน								
1	คณะครูมีส่วนร่วมในการอภิปราย และการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็น สำคัญของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
2	มีการตัดสินใจในรูปคณะกรรมการ และมีการสื่อสารอย่างทั่วถึงทั้ง โรงเรียน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
3	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วม รับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนใน โรงเรียน	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
4	ผู้บริหารตระหนักถึงจุดที่ควรจะ แก้ไขในโรงเรียนและดำเนินการ ช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
5	ผู้บริหารให้โอกาสแก่ครูผู้สอนใน การคิดริเริ่มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในการทำงาน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
6	ผู้บริหารมีการแบ่งปันอำนาจและ หน้าที่ความรับผิดชอบแก่คณะครู อย่างเป็นประชาธิปไตย	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
7	ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้ครู พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
8	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมนำเสนอ ผลงานวิชาการและให้รางวัลแก่ ครูผู้สอนที่สร้างสรรค์นวัตกรรม	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5		
ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน								
1	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีกระบวนการ ร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อ กำหนดค่านิยมร่วมกัน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
2	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีค่านิยม ร่วมกันเกี่ยวกับการเรียนการสอน ของนักเรียน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
3	ครูผู้สอนสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันใน การพัฒนาโรงเรียนโดยมีจุดเน้นที่ การเรียนรู้ของนักเรียน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
4	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีกระบวนการ ทำงานร่วมกันในการกำหนด วิสัยทัศน์ของโรงเรียน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
5	ผู้บริหารและครูผู้สอนใช้วิสัยทัศน์ เป็นตัวกำหนดนโยบายและ โครงการต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
6	ผู้บริหารและครูผู้สอนใช้ข้อมูล ใน การเรียงลำดับความสำคัญของ กิจกรรมที่จะดำเนินการไปสู่ วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
7	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีเป้าหมาย เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
8	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวัง ที่สูงในเรื่องความสำเร็จของผู้เรียน เช่นเดียวกับโรงเรียน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5		
ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้								
1	ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียร่วมกันหาความรู้ ทักษะ และกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อนำมา ประยุกต์ใช้ในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
2	ครูผู้สอนให้การยอมรับในโปรแกรม การจัดกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูน การเรียนรู้และประสบการณ์ให้กับ นักเรียน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
3	ครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์วิธีการ ประเมินประสิทธิผลการบริหาร วิชาการของโรงเรียนด้วยวิธีการที่ หลากหลาย	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
4	ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกัน วิเคราะห์และวางแผนการจัดการ เรียนรู้เพื่อค้นหาทางออกในการ ตอบสนองความต้องการที่ หลากหลายของผู้เรียน	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
5	ผู้บริหารและครูผู้สอนมี ความสัมพันธ์อย่างเป็นกัลยาณมิตร ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน อันจะ นำไปสู่การแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ และพันธสัญญาร่วมกันในความ พยายามที่จะปรับปรุงโรงเรียน	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5		
6	โรงเรียนจัดโครงสร้างและสร้าง โอกาสอย่างหลากหลายในการให้ ครูผู้สอนและนักเรียนได้ร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการพูดคุย อย่างเปิดเผย	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน								
1	ผู้บริหารและครูผู้สอนมี ความสัมพันธ์และเชื้ออาหารซึ่งกัน และกัน โดยมีพื้นฐานจากความ ไว้วางใจและการยอมรับนับถือ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
2	ผู้บริหารยกย่องชมเชยใน ความสำเร็จของครูผู้สอนเป็นประจำ	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
3	ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ ความซื่อสัตย์ และความไว้วางใจ ระหว่างกัน ในการตรวจสอบข้อมูล เพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ของ โรงเรียน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
4	ครูผู้สอนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แสดงออกถึงความพยายามในการ นำการเปลี่ยนแปลงเข้าไปอยู่ใน วัฒนธรรมของโรงเรียน	1	1	0	1	0	0.6	ใช้ได้
5	ผู้บริหารสนับสนุนเรื่องเวลา เพื่ออำนวยความสะดวก ในการทำงานร่วมกันของคณะครู	1	1	1	1	-1	0.6	ใช้ได้
6	โรงเรียนจัดตารางสอนที่ส่งเสริม การเรียนรู้และปฏิบัติการร่วมกัน ในแต่ละรายวิชา	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5		
7	โรงเรียนจัดให้มีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านต่าง ๆ	1	1	1	1	-1	0.6	ใช้ได้
8	ผู้บริหารจัดหาทรัพยากรการบริหารและสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสมไว้บริการครูผู้สอน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล								
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูได้มีการสังเกตการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
2	ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนแนวคิดและร่วมกันให้ข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูเป็นเพื่อนคู่คิดและเป็นผู้ฝึกสอนซึ่งกันและกัน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
4	ครูผู้สอนแต่ละคน มีโอกาสได้ประยุกต์การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนผลที่เกิดขึ้นหลังจากการนำไปใช้	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
5	คณะครูมีการพูดคุยปรึกษานหาหรือร่วมกันเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนทั้งโรงเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน	1	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้

ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้า

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้า

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน คือ
(1) ด้านอาคารสถานที่ (2) ด้านการเรียนการสอน (3) ด้านกลุ่มเพื่อน (4) ด้านการบริหาร
ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
ทั้ง 5 ด้าน คือ (1) ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน (2) ด้านการสร้างค่านิยมและ
วิสัยทัศน์ (3) ด้านการเรียนรู้และประยุกต์ใช้การเรียนรู้ (4) ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน
(5) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล

คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิเคราะห์
ข้อมูลในภาพรวมและจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบ หรือหน้าที่การงานแต่ประการใด ฉะนั้น
ข้อเท็จจริงในการตอบแบบสอบถามของท่านจะช่วยให้การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้บรรลุผล

ผู้ศึกษาค้นคว้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีในการตอบ
แบบสอบถาม และโปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทั้งสองตอน กรุณาอย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่ง
ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ผู้ศึกษาค้นคว้า

นางทิวาวรรณ อินทร์สุวรรณ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร

ตอนที่ 1
สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ซึ่งตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ตำแหน่งของท่านในโรงเรียน

ผู้อำนวยการโรงเรียน / รองผู้อำนวยการโรงเรียน

ครูผู้สอน

2. ประสบการณ์ในการทำงานของท่าน

10 ปี ลงมา

11-20 ปี

21 ปี ขึ้นไป

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ตอนที่ 2

แบบสอบถามการมีสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความสภาพแวดล้อมของโรงเรียน แล้วพิจารณาทำเครื่องหมายตามความคิดเห็นของท่านในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงข้อละ 1 คำตอบ โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามรายการนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามรายการนั้นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามรายการนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามรายการนั้นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามรายการนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านอาคารสถานที่						
1	โรงเรียนได้รับการตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับและสวนหย่อมจนมีความร่มรื่น สวยงาม					
2	โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนอย่างเหมาะสมภายในส่วนต่างๆ ของบริเวณโรงเรียน เช่น ที่นั่งพัก สวนหย่อม					
3	โรงเรียนมีจำนวนที่นั่งพักผ่อนภายในบริเวณต่างๆทั้งในอาคารเรียนและนอกอาคารเรียนอย่างพอเพียง					
4	อาคารเรียน อาคารประกอบ มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยในการใช้กิจกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้					
5	โรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแล เกี่ยวกับระบบจราจรภายในโรงเรียนให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย					
6	โรงเรียนมีความสะอาด ทั้งในสนาม บริเวณทางเท้าภายใน และบริเวณโดยรอบโรงเรียน					
7	โรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแล การให้บริการน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดแก่นักเรียนและบุคลากร					

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8	มีการใช้ประโยชน์จากอาคารเรียน อาคารในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ					
9	โรงเรียนจัดให้มีการพัฒนา ดูแล อาคารเรียน และอาคารประกอบอยู่เสมอ					
10	โรงเรียนสนับสนุนให้ห้องเรียนมีการประดับตกแต่งให้มีความสวยงามและเหมาะสม					
11	มีการติดตาม ดูแล เกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียนและห้องประกอบอื่นๆ ที่นักเรียนเข้าทำกิจกรรม					
12	โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ และทางภาษาที่เหมาะสม					
13	โรงเรียนมีห้องสมุดที่จัดบรรยากาศที่เหมาะสม สะอาดสวยงาม และเอื้อต่อการเรียนรู้					
14	ห้องสมุดให้บริการเกี่ยวกับเอกสาร ตำรา หรือสิ่งพิมพ์เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน					
15	โรงอาหารมีความสะอาดถูกหลักอนามัย และได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ					
16	โรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแลเกี่ยวกับความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วมของนักเรียนและบุคลากรอย่างใกล้ชิด					
17	โรงเรียนมีการจัดอุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็นในห้องเรียน เช่น ไม้กวาด ถังขยะ เป็นต้น					
18	โรงเรียนให้ความสนใจ ติดตาม ดูแล บำรุงรักษาสนามกีฬาและลานกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง					
19	โรงเรียนมีสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬาเพียงพอกับนักเรียน และอุปกรณ์กีฬามีมาตรฐาน					

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการเรียนการสอน						
1	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน					
2	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
3	มีการนำนวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน					
4	มีการใช้สื่ออุปกรณ์การสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน					
5	มีการจัดสภาพแวดล้อมที่จูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว					
6	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านวิชาการ โดยให้มีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น การจัดนิทรรศการ เป็นต้น					
7	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม					
8	มีวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเป็นระบบ					
9	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้					
ด้านการบริหาร						
1	ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ร่วมกันการวางแผนพัฒนาด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					
2	โรงเรียนมีนโยบายในการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน					
3	ผู้บริหารให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					

ข้อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4	ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานกับครูผู้สอน ทุกคนในโรงเรียนและส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน					
5	ผู้บริหารสามารถสร้างบรรยากาศในการประชุม อย่างเป็นไปตามครรลองของการเป็นประชาธิปไตย					
6	ผู้บริหารให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					
7	ผู้บริหารให้ความสนใจการจัดระบบการต้อนรับแขก ผู้มาเยือนด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรไมตรี					
8	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียน					
ด้านกลุ่มเพื่อน						
1	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ นักเรียนเพลิดเพลินเมื่อได้ร่วมกลุ่มกับเพื่อน					
2	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดความรัก ความสามัคคีระหว่างกลุ่มเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน					
3	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ และ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง					
4	โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักร่วมมือร่วมใจกัน ในการรักษาชื่อเสียงและภาพพจน์ของโรงเรียน					
5	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกถึง ความรักและเคารพครูอาจารย์ และกิจกรรมการยกย่อง ชมเชยเมื่อนักเรียนทำความดี และประพฤติดี					
6	ครูผู้สอนมีการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิดและทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่ม					
7	ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน					

ชื่อ	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน					9	นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
	ระดับความคุ้นเคย					8	ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
	1	2	3	4	5		

ตอนที่ 3

แบบสอบถามการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน แล้วพิจารณาทำเครื่องหมายตามความคิดเห็นของท่านในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ข้อละ 1 คำตอบ โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามรายการนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามรายการนั้นอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามรายการนั้นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามรายการนั้นอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามรายการนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

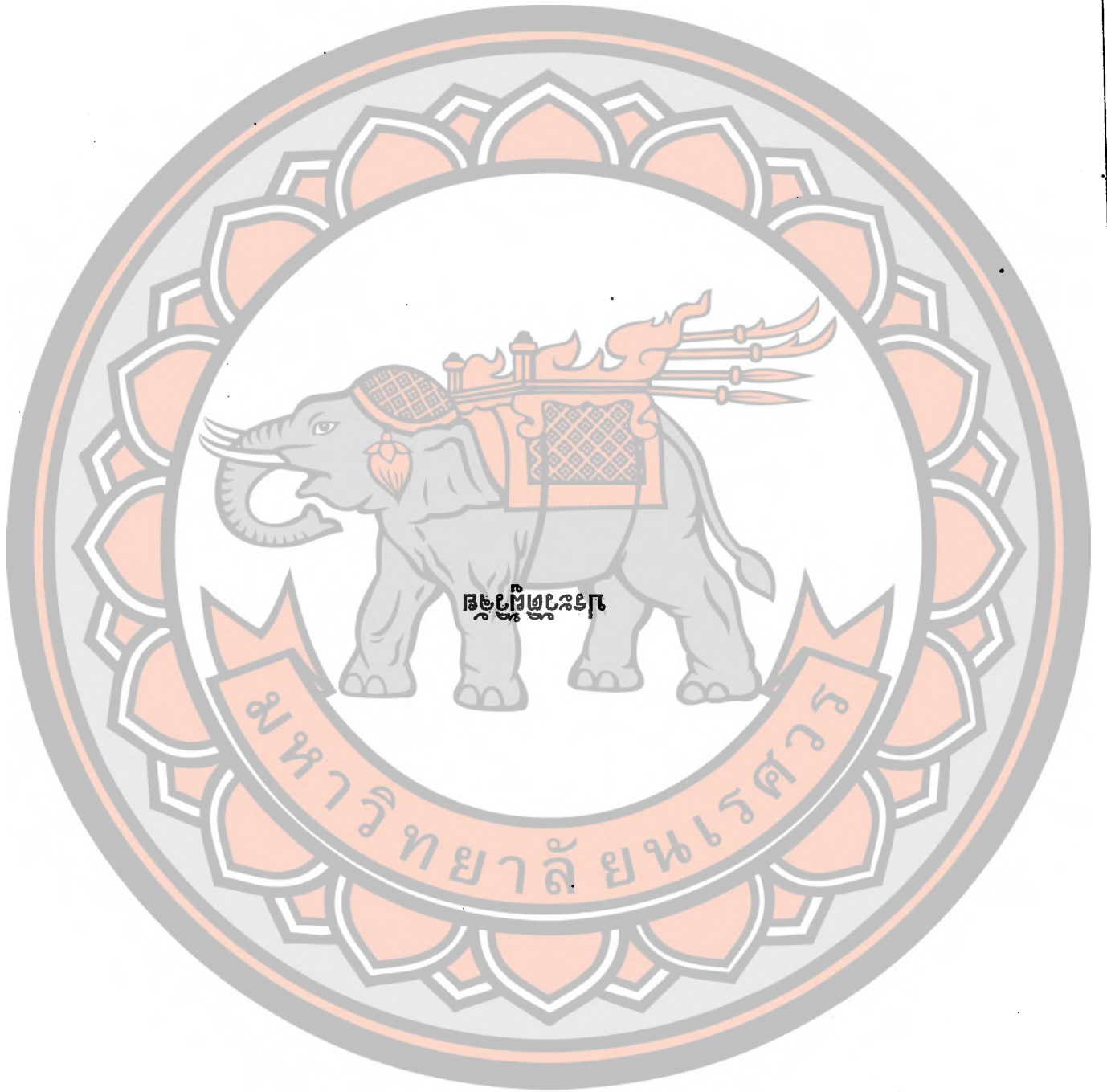
ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน						
1	คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการอภิปรายและการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
2	มีการตัดสินใจในรูปคณะกรรมการและมีการสื่อสารอย่างทั่วถึงทั้งโรงเรียน					
3	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียน					
4	ผู้บริหารตระหนักถึงจุดที่ควรจะแก้ไขในโรงเรียนและดำเนินการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน					
5	ผู้บริหารให้โอกาสแก่ครูผู้สอนในการคิดริเริ่มการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในการทำงาน					

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	ผู้บริหารมีการแบ่งปันอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบแก่คณะครูอย่างเป็นประชาธิปไตย					
7	ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ					
8	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมนำเสนอผลงานวิชาการและให้รางวัลแก่ครูผู้สอนที่สร้างสรรค์นวัตกรรม					
ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน						
1	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีกระบวนการร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อกำหนดค่านิยมร่วมกัน					
2	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีค่านิยมร่วมกันเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักเรียน					
3	ครูผู้สอนสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียนโดยมีจุดเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน					
4	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีกระบวนการทำงานร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน					
5	ผู้บริหารและครูผู้สอนใช้วิสัยทัศน์เป็นตัวกำหนดนโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น					
6	ผู้บริหารและครูผู้สอนใช้ข้อมูลในการเรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่จะดำเนินการไปสู่วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้					
7	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีเป้าหมายเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน					
8	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวังที่สูงในเรื่องความสำเร็จของผู้เรียนเช่นเดียวกับโรงเรียน					

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้การเรียนรู้						
1	ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน หาความรู้ ทักษะ และกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ ใช้ในการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนในสถานศึกษา					
2	ครูผู้สอนให้การยอมรับในโปรแกรมการจัดกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูนการเรียนรู้และประสบการณ์ให้กับนักเรียน					
3	ครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์วิธีการประเมินประสิทธิผล การบริหารวิชาการของโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
4	ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์และวางแผน การจัดการเรียนรู้เพื่อค้นหาทางออกในการตอบสนอง ความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน					
5	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความสัมพันธ์อย่างเป็น กัลยาณมิตรให้การยอมรับซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ การแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ และพันธสัญญาร่วมกัน ในความพยายามที่จะปรับปรุงโรงเรียน					
6	โรงเรียนจัดโครงสร้างและสร้างโอกาสอย่างหลากหลาย ในการให้ครูผู้สอนและนักเรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านการพูดคุยอย่างเปิดเผย					
ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน						
1	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความสัมพันธ์และเอื้ออาทรซึ่งกัน และกัน โดยมีพื้นฐานจากความไว้วางใจและการยอมรับ นับถือ					
2	ผู้บริหารยกย่องชมเชยในความสำเร็จของครูผู้สอนเป็น ประจำ					
3	ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความซื่อสัตย์ และความไว้วางใจ ระหว่างกัน ในการตรวจสอบข้อมูล เพื่อยกระดับ การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน					

ข้อ	การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4	ครูผู้สอนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงออกถึงความพยายามในการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมของโรงเรียน					
5	ผู้บริหารสนับสนุนเรื่องเวลาเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกันของคณะครู					
6	โรงเรียนจัดตารางสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และปฏิบัติการร่วมกันในแต่ละรายวิชา					
7	โรงเรียนจัดให้มีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านต่าง ๆ					
8	ผู้บริหารจัดหาทรัพยากรการบริหารและสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสมไว้บริการครูผู้สอน					
ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล						
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูได้มีการสังเกตการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน					
2	ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนแนวคิดและร่วมกันให้ข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอน					
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูเป็นเพื่อนคู่คิดและเป็นผู้ฝึกสอนซึ่งกันและกัน					
4	ครูผู้สอนแต่ละคน มีโอกาสได้ประยุกต์การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนผลที่เกิดขึ้นหลังจากการนำไปใช้					
5	คณะครูมีการพูดคุยปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนทั้งโรงเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน					

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือ

สจ. น. น.

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล ทิวาวรรณ อินทร์สุวรรณ
วัน เดือน ปี เกิด 16 ตุลาคม 2531
ที่อยู่ปัจจุบัน 1 หมู่ 9 ตำบลท่าสะแก อำเภอชาติตระการ
จังหวัดพิษณุโลก 65170
ที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนลิไทพิทยาคม หมู่ 3 ตำบลเมืองเก่า
อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 65210
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ครู คศ.1
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2555 ศษ.บ. (นาฏศิลป์ไทยศึกษา) วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

มหาวิทยาลัยพระเชตุвр

มหาวิทยาลัยพระนคร